

รายงานสรุปผลการประชุมประจำปี ๒๕๕๓ ของ สศช. เรื่อง “ทิศทางการพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑”

ข้อเท็จจริง

๑.๑ สศช. ได้จัดให้มีการประชุมประจำปี ๒๕๕๓ เรื่อง “ทิศทางการพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑” เมื่อวันศุกร์ที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๕๓ ณ ห้องแกรนด์ไดมอนด์บอลรูม ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี จ.นนทบุรี เพื่อเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนของสังคมไทยเข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทำยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ ที่สำนักงานฯ ได้ดำเนินการสืบเนื่องมาจากการประชุมประจำปีเมื่อปี ๒๕๕๒

การประชุมในครั้งนี้ มีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ ๒,๗๐๐ คน ประกอบด้วย รัฐมนตรี นักการเมือง ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชนและส่วนท้องถิ่น ผู้แทนจากองค์การพัฒนาเอกชน สมาชิกรักษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นักวิชาการ สื่อมวลชน ตลอดจนผู้นำชุมชน รวมทั้งภาคประชาชน

๑.๒ การประชุมในช่วงเช้าเริ่มด้วยการนำเสนอวิดีโอทัศน์เรื่อง “แนวทางการพัฒนาประเทศในระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑” และต่อด้วยปาฐกถาพิเศษของนายกรัฐมนตรี นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เรื่อง “รัฐบาลกับการปฏิรูปประเทศไทย” จากนั้นเป็นการนำเสนอและอภิปราย เรื่อง “ทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑” โดยมีประธานกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ดร.พณส์ สิมะเสถียร เป็นผู้ดำเนินการอภิปราย เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ดร.อำพน กิตติอำพน เป็นผู้นำเสนอ และมีผู้ทรงคุณวุฒิ ๓ ท่านอภิปรายนำ ได้แก่ นายโสมสิทธิ์ ปันเปี่ยมราษฎร์ ประธานกรรมการบริหารธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) คุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์ ประธานคณะกรรมการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนแห่งชาติ และนายดุสิต นนทะนาคร ประธานกรรมการสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย

ส่วนการประชุมในช่วงบ่ายเป็นการระดมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวคิดและทิศทางของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ในมิติต่างๆ รวมทั้งการขับเคลื่อนแผนสู่การปฏิบัติ แบ่งเป็น ๔ กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ ๑ เศรษฐกิจเข้มแข็งบนฐานความรู้และมีภูมิคุ้มกัน

กลุ่มที่ ๒ การพัฒนาคนและสังคมสู่ศตวรรษที่ ๒๑

กลุ่มที่ ๓ การสร้างสมดุลอาหารและพลังงานบนฐานทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

กลุ่มที่ ๔ การบริหารจัดการจากแผนสู่การปฏิบัติ

แต่ละกลุ่มมีกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติหนึ่งท่านทำหน้าที่เป็นประธาน มีผู้บริหาร สศช. เป็นผู้นำเสนอ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านต่างๆ ร่วมเป็นผู้อภิปรายนำ ผู้เข้าร่วมประชุมได้ให้ความสนใจและใช้เป็นโอกาสในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอย่างกว้างขวาง

- ๑.๓ **การประชุมครั้งนี้ สศช. ได้จัดทำแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุมในประเด็นเรื่อง “ทิศทางแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑”** ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ ๖๗.๗๒ เห็นว่าการเข้าร่วมประชุมประจำปีในครั้งนี้นี้มีความคุ้มค่ามาก ร้อยละ ๙๕.๙๑ เห็นชอบกับวิสัยทัศน์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ที่กำหนดไว้ว่า “สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยความเสมอภาคเป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง” โดยเห็นชอบในระดับมากถึงร้อยละ ๖๕.๔๙ ผู้เข้าร่วมประชุมร้อยละ ๙๖.๙๑ เห็นชอบกับยุทธศาสตร์การพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ โดยเห็นชอบระดับมากถึงร้อยละ ๖๓.๖๕ ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ผู้เข้าร่วมประชุมเห็นว่าภายหลังการประชุมทำให้ได้รับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์การของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ถึงร้อยละ ๙๘.๐๕ ผู้เข้าร่วมประชุมได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับประเด็นการพัฒนาที่สอดคล้องกับข้อเสนอของร่างแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ได้แก่ แผนพัฒนาต้องมีความสมดุล โดยให้ความสำคัญทั้งการเป็นมิตรกับชุมชน การรักษาและลดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การวางแผนพัฒนาควรมีกรอบทิศทางการพัฒนาเกี่ยวกับเกษตรกรรมมากขึ้น ควรเพิ่มเติมประเด็นเกี่ยวกับฐานความรู้ที่สร้างสรรค์ วัฒนธรรม ศักดิ์ศรีความเป็นไทยและสภาพสิ่งแวดล้อมไว้ในวิสัยทัศน์ด้วย ควรนำยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความสมานฉันท์ทางสังคมไปปฏิบัติให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ดำเนินการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง และเร่งสร้างค่านิยมความเป็นไทยและเอกลักษณ์ของไทย

สำหรับข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการจัดประชุมประจำปีของ สศช. ได้แก่ การเน้นกระบวนการรับฟังความคิดเห็นจากทุกกลุ่มอาชีพให้มากขึ้น ควรแจกเอกสารของวิทยากรทั้งภาคเช้าและภาคบ่ายแก่ผู้เข้าร่วมประชุมอย่างทั่วถึง ควรนำสรุปผลการประชุม ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุมเผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ และสื่อต่างๆ นอกจากนี้ผู้เข้าร่วมประชุมยังให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการให้บริการ อาทิ ควรจัดให้มีสถานที่นั่งพัก/เพิ่มเจ้าหน้าที่ให้บริการ และให้ประชาสัมพันธ์ผ่านไปยังสถานศึกษาให้มากขึ้น

ข้อเสนอประเด็นทิศทางของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑

ดร.อำพน กิตติอำพน เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้นำเสนอกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ที่เริ่มมาตั้งแต่การประชุมประจำปี ๒๕๕๑ ที่ภาคีภาคส่วนต่างๆ ได้ร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ประเทศไทยระยะยาวถึงปี ๒๕๗๐ และต่อมาในการประชุมประจำปี ๒๕๕๒ ได้นำมาสู่การระดมความคิดเห็นในการกำหนดกรอบแนวคิดและทิศทางการพัฒนาประเทศและในปี ๒๕๕๓ เป็นการระดมความคิดเห็นเพื่อกำหนดแนวทางยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ที่ชัดเจนยิ่งขึ้น ร่างยุทธศาสตร์ที่สำนักงานฯ นำเสนอในที่ประชุมประจำปีนี้ได้ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมโดยการหารือในระดับหมู่บ้านจำนวน ๑๓๒ หมู่บ้าน ๒๒ เวที การประชุมระดับภาค ๔ ภาคและการประชุมเฉพาะกลุ่มอีก ๔ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มนักธุรกิจ กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มเด็ก-เยาวชน และกลุ่มสื่อมวลชน สาระสำคัญของทิศทางของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ โดยสรุปมี ดังนี้

๒.๑ การประเมินความเสี่ยงของประเทศไทยต้องเผชิญและมีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้น ๕ ประการ ได้แก่

๒.๑.๑ **การบริหารภาครัฐอ่อนแอ** อำนาจอัฐถูกใช้เพื่อผลประโยชน์ของคนบางกลุ่ม เจ้าหน้าที่ย่อหย่อนในการปฏิบัติหน้าที่ การบังคับใช้กฎหมายไม่จริงจัง ประชาชนไม่เคารพกฎหมายและกฎ กติกา การดำเนินงานภาครัฐไม่โปร่งใส ไม่สามารถขับเคลื่อนการบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดการทุจริตประพฤติมิชอบนำไปสู่ความเหลื่อมล้ำและไม่เป็นธรรมในมิติเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ก่อให้เกิดการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงวิธีการบริหารประเทศในปี ๒๕๔๙ กลายเป็นการใช้ความรุนแรงในการยุติข้อขัดแย้งของประเทศในปัจจุบัน และส่งผลกระทบไปสู่เยาวชนครอบครัว และชุมชน ตลอดจนความน่าเชื่อถือของประเทศ

๒.๑.๒ **โครงสร้างเศรษฐกิจไม่สามารถรองรับการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน** การมุ่งการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเพื่อสร้างรายได้ของประเทศด้วยการพึ่งพาสถานเศรษฐกิจที่เน้นการส่งออก การใช้แรงงานราคาถูก การผลิตที่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติเชิงปริมาณมากกว่าคุณภาพส่งผลให้เกิดความเสื่อมโทรมของฐานทรัพยากรธรรมชาติเสี่ยงต่อการได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงภายนอก และกฎ กติกาที่กีดกันทางการค้า ทำให้สูญเสียความสามารถในการแข่งขัน และคุณภาพชีวิตลดลง ครอบครัวขาดความอบอุ่น เศรษฐกิจไทยใช้เทคโนโลยี ความรู้ และนวัตกรรมใน

กระบวนการผลิตน้อย ทำให้ไม่สามารถยกระดับความสามารถในการแข่งขันและขับเคลื่อนการเติบโตทางเศรษฐกิจได้ในระยะยาว

๒.๑.๓ โครงสร้างประชากรไม่สมดุลใน ๓ มิติ ทั้งอายุ คุณภาพ ความรู้และทักษะ ปัจจุบันสามารถรับรู้ได้ทุกหมู่บ้าน/ชุมชนทั่วประเทศ เกษตรกรที่มีอายุต่ำกว่า ๕๐ ปี มีเพียงร้อยละ ๑๐ ของเกษตรกร นอกจากนี้ ในอนาคตผู้ที่มีอายุมากกว่า ๖๐ ปีขึ้นไป จะมีประมาณร้อยละ ๒๐ เพิ่มจากปัจจุบันที่มีประมาณร้อยละ ๑๑ หรือ ๖ - ๗ ล้านคน แสดงว่าประเทศไทยจะมีผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นถึง ๑๒ - ๑๕ ล้านคน ในอีก ๒๐ ปี ข้างหน้า ทำให้ภาระการพึ่งพิงสูง ภาครัฐและครัวเรือนจะมีภาระค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ในการดูแลและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในด้านต่างๆ อาทิ การดูแลสุขภาพ อนามัย และการจัดสวัสดิการทางสังคม เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศหาก ไม่มีการเตรียมความพร้อมที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์

๒.๑.๔ ค่านิยมที่ติงามของไทยเสื่อมถอย คุณค่าของวัฒนธรรมไทย อาทิ ความเอื้ออาทร ความเคารพซึ่งกันและกันลดลงในสังคมไทย เพราะผู้คนมุ่งแสวงหาความสุขส่วนตัวมากกว่าการคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม นอกจากนี้ เทคโนโลยีสารสนเทศ มีผลทำให้สมาชิกในครอบครัว/ชุมชนใช้ชีวิตแบบต่างคนต่างอยู่ การบริโภคสูง ภูมิปัญญาและอัตลักษณ์ดั้งเดิมถูกละเลย มีความแตกแยก ขาดความสามัคคี แบ่งเป็นฝักเป็นฝ่าย เป็นสังคมที่ใช้อำนาจนิยมและให้ความสำคัญกับพวกพ้อง นำไปสู่การพิทักษ์ผลประโยชน์เฉพาะกลุ่มและขาดการเคารพสิทธิผู้อื่น

๒.๑.๕ ฐานทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมของประเทศมีแนวโน้มเสื่อมโทรมลงอย่างรุนแรง การแข่งขันที่มุ่งการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศส่งผลให้ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทวีความรุนแรง โดยเฉพาะการขาดแคลนน้ำ ส่งผลกระทบต่อการผลิตภาคเกษตรและความมั่นคงอาหาร เกิดความเสี่ยงต่อการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ การกัดเซาะชายฝั่งอย่างต่อเนื่อง ภัยพิบัติเกิดขึ้นบ่อยครั้ง ก่อให้เกิดความสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สิน ความยากจนสูง เกิดการอพยพย้ายถิ่น มีความเสี่ยงสูงจากโรคอุบัติใหม่อุบัติซ้ำ ขณะที่การใช้ทรัพยากรเพิ่มขึ้นต่อเนื่องเพื่อตอบสนองความต้องการบริโภค เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลืองและปริมาณของเสียเพิ่มขึ้น ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ สุขภาพอนามัย ความสมดุลและยั่งยืนของทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒.๒ การสร้างภูมิคุ้มกันของประเทศ เพื่อรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของประเทศ ไทยต้องสร้างภูมิคุ้มกัน ๖ ประการ ได้แก่

๒.๒.๑ ประเทศไทยมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข เพราะสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นสัญลักษณ์แห่งความยั่งยืน ของชาติ จึงเป็นศูนย์รวมของคนไทยที่ต้องเชิดชู รักษาให้คงอยู่คู่ความเป็นไทย ตลอดไป การยึดมั่นในสถาบันกษัตริย์ก่อให้เกิดพลังที่พร้อมพัฒนาประเทศให้ ก้าวหน้าต่อไปได้อย่างมั่นคง มีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติการกิจสำคัญของ การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองให้ลุล่วง โดยดำเนินการตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างจริงจัง

๒.๒.๒ ภาคเกษตรเป็นฐานรายได้หลักและความมั่นคงอาหารของประเทศ ภาค การเกษตรเป็นฐานของโครงสร้างเศรษฐกิจหลักที่สำคัญ นอกจากจะทำหน้าที่เป็น ฐานของการสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรแล้วยังเป็นภูมิคุ้มกันที่เชื่อมโยงไปถึงเรื่อง ของภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรมท้องถิ่น และความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว เป็นแหล่งผลิตอาหาร รวมทั้งเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของประเทศไทยในอนาคต จึงจำเป็นต้องคงภาคการเกษตรไว้เป็นหลักสำคัญของการพัฒนาประเทศ ทั้งการ ส่งเสริมให้ภาคการเกษตรมีส่วนสำคัญในการลดความยากจน สร้างงาน สร้าง รายได้ และเป็นแหล่งอาหารหลัก เสริมสร้างให้ธุรกิจเกี่ยวเนื่องกับการเกษตร ขยายตัว ทำให้การประกอบอาชีพเกษตรกรมีความมั่นคง สามารถจูงใจให้คนรุ่นใหม่ เข้ามาทำงานเพิ่มขึ้น และนำความรู้และเทคโนโลยีสมัยใหม่มาพัฒนาให้การ ทำเกษตรมีประสิทธิภาพสูงขึ้น ควบคู่กับการนำเกษตรทฤษฎีใหม่มาขยายให้ กว้างขวาง และทำให้ภาคการเกษตรเข้มแข็งและผลักดันเศรษฐกิจฐานรากให้มั่นคง

๒.๒.๓ การพัฒนาประเทศให้อยู่บนฐานความรู้และเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อเป็น ภูมิคุ้มกันที่จะขับเคลื่อนโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศในอนาคต จำเป็นที่จะต้อง พึ่งพาในสิ่งที่ประเทศไทยสามารถคิดค้น หรือนำเข้ามาประยุกต์ใช้อย่างมีประโยชน์ ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงสร้างโครงสร้างพื้นฐานของ ประเทศบนฐานความรู้ต่างๆ ที่ทรงแสวงหามาจากทั่วโลก อาทิ รถไฟ ไปรษณีย์ และปัจจุบันพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงนำความรู้ในวิทยาการด้านต่างๆ มา ใช้เป็นพื้นฐานการพัฒนาประเทศ เช่น ระบบชลประทาน และฝนหลวง เป็นต้น จึง จำเป็นต้องปฏิรูประบบการจัดการความรู้โดยผสมผสานภูมิปัญญาไทยและความรู้ สมัยใหม่ ทั้งความรู้ในตัวคน ความรู้ทางเทคโนโลยี และความรู้ในวิทยาการด้าน

ต่างๆ ให้เป็นปัจจัยหลักในการพัฒนา และเพิ่มสมรรถนะของประเทศในทุกด้าน สร้างสังคมและเศรษฐกิจฐานความรู้ เพื่อยกระดับประเทศให้อยู่ในกลุ่มประเทศที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรมและความรู้ต่อไปในอนาคต

๒.๒.๔ สังคมไทยมีค่านิยมและวัฒนธรรมที่ดีงาม เร่งฟื้นฟู ส่งเสริมให้ประชาชนมีจิตสำนึกในวัฒนธรรมความเป็นไทยด้วยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และนำวัฒนธรรมไทยที่มีเอกลักษณ์มาลดอิทธิพลของความทันสมัยและช่องว่างในสังคม ครอบคลุมบ่มเพาะบุตรหลานให้ตระหนักถึงรากเหง้าของตนเอง โดยเฉพาะวัฒนธรรมในสังคมเกษตรที่มีความเอื้ออาทรสูงมาส่งเสริมให้คนที่มีทัศนคติและความคิดเห็นที่แตกต่างกันสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข และเป็นเครื่องค้ำกันให้คนไทยสามารถยืนหยัดได้ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง

๒.๒.๕ ชุมชนเป็นกลไกที่มีความสามารถในการบริหารจัดการ มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิต และเชื่อมโยงกันเป็นสังคมสวัสดิการ สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน มีความรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง มีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมตัดสินใจในการพัฒนาวิถีชีวิตของชุมชน และสามารถพึ่งตนเองได้ ส่งเสริมให้ชุมชนร่วมกันหาความรู้และวิเคราะห์ทางเลือกที่เหมาะสมบนฐานทรัพยากรของท้องถิ่น เกิดเป็นแนวทางการพัฒนาที่มีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบในทุกด้าน อาทิ การกำหนดกฎ ระเบียบต่างๆ ซึ่งเป็นที่ยอมรับและถือปฏิบัติร่วมกัน การเรียนรู้เชื่อมโยงวิถีชีวิต/การประกอบอาชีพกับภูมิปัญญาท้องถิ่น การทำเกษตรยั่งยืนที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การพึ่งตนเองในระบบทุนชุมชน ธุรกิจชุมชน อุตสาหกรรมชุมชน การจัดสวัสดิการชุมชนที่เข้มแข็ง และการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการใช้ชีวิตในชุมชน ภายใต้ระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพ และเปิดโอกาสให้ชุมชนตัดสินใจเรื่องต่างๆ อย่างอิสระ

๒.๒.๖ ประเทศไทยมีศักดิ์ศรีของความเป็นเอกราช และเป็นมิตรกับนานาชาติ ประเทศไทยต้องนำจุดแข็งของความเป็นเอกราช และการเป็นมิตรที่ดี มาใช้ในการเจรจาต่อรองให้เกิดความน่าเชื่อถือ และสร้างความมั่นใจในการดำเนินการตามข้อตกลงได้จริง ทำให้การเข้าร่วมกลุ่มเศรษฐกิจต่างๆ เป็นไปอย่างมั่นคง และได้รับประโยชน์อย่างเป็นธรรม

๒.๓ ยุทธศาสตร์การพัฒนา ประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์

- ๒.๓.๑ **ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมในสังคม** มุ่งสร้างโอกาสการเข้าถึงแหล่งทุน ทรัพยากร การประกอบอาชีพ ยกระดับรายได้ และสร้างความมั่นคงทางสังคมให้ทุกคนในสังคมไทย ช่วยเหลือกลุ่มคนยากจน คนด้อยโอกาส แรงงานนอกระบบ/ต่างด้าว ชนกลุ่มน้อยให้เข้าถึงบริการทางสังคมอย่างเท่าเทียมกัน ส่งเสริมให้ภาคีพัฒนามีส่วนร่วมแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำและความขัดแย้งในสังคมไทยอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งพัฒนาทุกคนในสังคมไทยให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีศักดิ์ศรี
- ๒.๓.๒ **ยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน** เน้นการพัฒนาคนไทยทุกกลุ่มวัยให้มีศักยภาพ มีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีจิตสำนึก วัฒนธรรมที่ดีงาม รู้คุณค่าความเป็นไทย มีโอกาสและสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งเสริมสร้างสภาพแวดล้อมของครอบครัว ชุมชน และสังคมให้มั่นคง และเอื้อต่อการพัฒนาคนที่สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลง
- ๒.๓.๓ **ยุทธศาสตร์การสร้างความสมดุลและมั่นคงของอาหารและพลังงาน** สร้างฐานภาคเกษตรให้เข้มแข็ง สามารถผลิตอาหารที่มีคุณภาพเพียงพอสำหรับผู้บริโภคทุกคนภายในประเทศ เป็นฐานการผลิตที่ทำให้เกิดความมั่นคงในอาชีพและรายได้แก่เกษตรกร สร้างความสมดุลในการใช้ผลิตผลการเกษตรเป็นอาหารและพลังงาน ตลอดจนจัดหาพลังงานให้มีความมั่นคงเพียงพอกับความต้องการในประเทศ
- ๒.๓.๔ **ยุทธศาสตร์การสร้างเศรษฐกิจฐานความรู้และการสร้างปัจจัยแวดล้อม** สนับสนุนให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการผลิตสินค้าและบริการในภูมิภาคบนฐานปัญญา นวัตกรรม ความคิดสร้างสรรค์ และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้เสริมสร้างการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่องทั้งในระยะกลางและระยะยาวอย่างสมดุล สร้างระบบประกันและบริหารจัดการความเสี่ยงทางเศรษฐกิจ สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการผลิต การค้า และการลงทุน รวมทั้งการพัฒนาผู้ประกอบการใหม่ สร้างเครือข่ายโครงสร้างพื้นฐานและโลจิสติกส์ภายในประเทศที่เชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาค และพัฒนาความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมนำไปใช้ในการยกระดับห่วงโซ่การผลิตและการให้บริการ
- ๒.๓.๕ **ยุทธศาสตร์การสร้างเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจในภูมิภาค** ที่เตรียมความพร้อมและปรับตัวเข้าสู่บริบทโลกและภูมิภาค รวมถึงประชาคมอาเซียน และสร้างความเชื่อมโยงด้านการค้า การลงทุนกับชีวเศรษฐกิจที่ขยายตัวสูงและประเทศ

เพื่อนบ้าน สร้างโอกาสทางเศรษฐกิจจากศักยภาพของที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของประเทศ ส่งเสริมบทบาทไทยในเวทีระหว่างประเทศให้เด่นชัด รวมทั้งบรรเทาผลกระทบเชิงลบและประเด็นปัญหาร่วมระหว่างประเทศ

๒.๓.๖ ยุทธศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน เน้นการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติให้มีความอุดมสมบูรณ์ ขับเคลื่อนการผลิตและบริโภคของประเทศไปสู่การเป็นสังคมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สร้างภูมิคุ้มกันและเตรียมความพร้อมในการรองรับและปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ

๓

ความเห็นและข้อเสนอแนะของที่ประชุม

ผู้เข้าร่วมประชุมประจำปี ๒๕๕๓ ของ สศช. ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับข้อเสนอ “ทิศทางของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑” สารระมีความครบถ้วนชัดเจน อ่านง่าย เข้าใจง่าย รวมทั้งชื่นชมในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ของ สศช. ที่มีลักษณะสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมและสอบถามความคิดเห็นและความต้องการของคนในชุมชนซึ่งจะสร้างความร่วมมือในระดับต่าง ๆ และลดความขัดแย้ง นอกจากนี้ที่ประชุมมีความเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับการจัดทำรายละเอียดของแนวทางยุทธศาสตร์ ดังนี้

๓.๑ ประเด็นการพัฒนาในระดับภาพรวม

๓.๑.๑ ควรให้ความสำคัญเรื่องคุณภาพของการพัฒนา ประเทศไทยมีการพัฒนาประเทศมาต่อเนื่องแต่ก็ยังเกิดวิกฤตเศรษฐกิจสำคัญถึง ๒ ครั้ง ได้แก่ วิกฤตเศรษฐกิจปี ๒๕๔๐ และวิกฤตทางการเมืองที่ยืดเยื้อตั้งแต่ปี ๒๕๕๐ สะท้อนว่า **การพัฒนาประเทศที่ผ่านมาไม่มีคุณภาพ** จึงต้องพัฒนาควบคู่กับคุณภาพ โดยจะต้องดูแลในเรื่องการรักษาวินัยการเงินการคลัง และการสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจควบคู่กับการลดความเหลื่อมล้ำและความไม่เท่าเทียมกันในสังคม

๓.๑.๒ ควรเพิ่มเติมประเด็นการเพิ่มสัดส่วนชนชั้นกลางในสังคมไทยให้กระจายไปทุกภาค ช่วงแผนฯ ๑๑ ต้องเพิ่มสัดส่วนชนชั้นกลางในสังคมไทย การพัฒนาที่ประสบความสำเร็จในหลายประเทศจะต้องมีโครงสร้างของกลุ่มคนที่มีชนชั้นกลางในสัดส่วนสูง แต่ในประเทศไทย ผลการพัฒนาทำให้ชนชั้นกลางกระจุกตัวอยู่ในเขตเมืองเป็นหลัก โดยเฉพาะกรุงเทพมหานคร ทำให้ภาคอื่นๆ มีโอกาสการพัฒนาต่ำกว่า จึงจำเป็นต้องกระจายชนชั้นกลางไปทุกภาค รากฐานของคนชั้นกลางคือ การมีงานทำที่มีรายได้ให้สามารถเลี้ยงตนเองและมีอนาคต

๓.๑.๓ **ควรจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติให้เชื่อมโยงกับการพัฒนาความมั่นคงของประเทศ** การพัฒนาความมั่นคงทางเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศต้องไปด้วยกัน เพราะถ้าประเทศไม่มั่นคง การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมให้ก้าวหน้าก็เป็นไปได้ยาก

๓.๑.๔ **ควรพัฒนาเศรษฐกิจตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง** โดยมุ่งการผลิตและบริโภคในท้องถิ่นตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน ประเทศและนานาชาติ ที่ผ่านมามุ่งการผลิตและจำหน่ายเพื่อให้ได้ผลกำไรสูงสุด ขาดความรับผิดชอบต่อสังคมและทรัพยากรธรรมชาติ เกิดการกระจุกตัวของความเจริญและช่องว่างของความเหลื่อมล้ำมากขึ้น

๓.๒ ประเด็นการพัฒนาที่สำคัญ

๓.๒.๑ **ควรเพิ่มเติมประเด็นการพัฒนาทางทะเลไว้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑** เพราะไทยมีพื้นที่ทางทะเลกว่าสามแสนตารางกิโลเมตร และมีผลประโยชน์มากมาย ทั้งสิ่งมีชีวิตและสิ่งที่ไม่มีชีวิต การขนส่งทางทะเล และพลังงานทางทะเล

๓.๒.๒ **ควรเน้นการใช้พลังงานทดแทน** ที่กำหนดแนวทางการพัฒนาพลังงานนิวเคลียร์ให้ชัดเจน เพราะพลังงานฟอสซิลจะเริ่มขาดแคลนตั้งแต่ปี ค.ศ. ๒๐๑๓ เป็นต้นไป ขณะที่ประเทศเพื่อนบ้านมีแนวทางการพัฒนาพลังงานนิวเคลียร์ที่ชัดเจนแล้วทั้งมาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย เวียดนาม

๓.๒.๓ **จัดระบบดูแลการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ** จากภาพถ่ายดาวเทียมจะเห็นภาพความเสื่อมโทรมทรัพยากรธรรมชาติอย่างชัดเจน โดยเฉพาะเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน สะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยได้ใช้ทรัพยากรธรรมชาติไปมากจนถึงขีดสุด ดังนั้น การพัฒนาในระยะต่อไปต้องคำนึงถึงประเด็นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้ชัดเจน

๓.๒.๔ **ควรเพิ่มประเด็นเรื่องชุมชนและท้องถิ่นให้มีความชัดเจน** แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ควรเพิ่มแนวทางต่อไปนี้

(๑) **สร้างความสมดุลของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่เน้นจุดแข็งในท้องถิ่นที่แข่งขันได้** ให้เกิดความยั่งยืนไม่แปรผันไปตามกระแสตลาดโลกทำให้ชุมชนมีความเสี่ยงสูง

- (๒) **สร้างความสามารถในการพึ่งตนเอง**ในการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อรองรับการกระจายอำนาจ ในปัจจุบันชุมชนและท้องถิ่นที่มีความเข้มแข็งสามารถดำเนินการได้เองโดยไม่พึ่งพารัฐมีจำนวนน้อยมาก
- (๓) **สร้างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เข้มแข็ง มีเครือข่ายในชุมชน** เชื่อมโยงกับผู้แทนกลุ่มต่างๆ ท้องถิ่นอื่น เกิดเป็นศูนย์การเรียนรู้ และนำแนวคิดที่ได้มาพัฒนาท้องถิ่นตนเอง รวมทั้งปรับปรุงกฎ ระเบียบที่ไม่เอื้อต่ออำนาจในการบริหารจัดการตนเองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- (๔) **คืนอำนาจสู่ชุมชน และท้องถิ่น** โดยให้ชุมชนสามารถตัดสินใจเอง และมีการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นอย่างจริงจัง ถ้าชุมชนเข้มแข็ง ท้องถิ่นก็จะเข้มแข็ง
- (๕) **สถาบันการศึกษาต้องมีบทบาทหนุนเสริมท้องถิ่นและจังหวัด** ในเรื่องความรู้ให้สามารถยืนหยัดอยู่ได้ด้วยตนเอง ทำให้แผนต่างๆ เกิดขึ้นเป็นจริงได้
- (๖) **พัฒนาสวัสดิการชุมชนไปสู่สังคมสวัสดิการ** โดยสนับสนุนการจัดกองทุนสวัสดิการชุมชน ให้ทั่วถึงและมีความเข้มแข็ง โดยการจ่ายสมทบ รัฐบาล: ท้องถิ่น: ชาวบ้าน ในอัตราส่วน ๑:๑:๑ ให้ตัวแทนเหล่านี้ไปดำเนินการจัดกระบวนการต่างๆ รวมทั้งเชื่อมโยงระดับชุมชน หมู่บ้าน ตำบล จังหวัด ไปจนถึงประเทศ ระบบสวัสดิการเป็นการดูแลการเจ็บป่วยและช่วยเหลือกลุ่มด้อยโอกาส อาทิ คนพิการ ผู้สูงอายุ รัฐบาลสนับสนุนเพียง ๓๖๕ บาทต่อคนต่อปี เป็นการร่วมมือของชุมชนกับรัฐบาลและท้องถิ่นอย่างชัดเจน พร้อมพัฒนาไปสู่สังคมสวัสดิการทั้งประเทศเมื่อสิ้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑

๓.๒.๕ พัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกร

- (๑) **สนับสนุนให้เกษตรกรมีความมั่นคงทางด้านอาหาร** เพาะปลูกเพื่อบริโภคในครัวเรือน จากนั้นจึงขายในระดับต่าง ๆ จนสามารถเชื่อมโยงถึงระดับการส่งออก
- (๒) **ส่งเสริมการทำเกษตรทฤษฎีใหม่** ให้เกษตรกรสามารถพึ่งตัวเองได้ ไม่สนับสนุนการปลูกพืชเชิงเดี่ยว เนื่องจากจะส่งผลให้เกิดหนี้สิน
- (๓) **ลดการใช้สารเคมีในการเกษตร** โดยจัดเก็บภาษีสารเคมีการเกษตร แล้วนำเอาเงินที่ได้มาจัดสรรเพื่อฟื้นฟูชีวิตเกษตรกร หรือนำเงินมาทำเกษตรอินทรีย์และเกษตรธรรมชาติ รวมทั้งจัดตั้งหน่วยงานดูแลการจัดการเรื่องระบบคุณภาพชีวิตของเกษตรกร และหนี้สินเกษตรกรอย่างจริงจัง

๓.๒.๖ **มอบอำนาจการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ชุมชน** ทั้งทรัพยากรน้ำ ป่าไม้ และอุทยาน ให้ชุมชนดูแล เพื่อป้องกันนายทุนบุกรุกเข้ามา ลงทุนในฐานทรัพยากรชุมชน กลไกชุมชนต้องได้รับการพัฒนาให้เข้มแข็งให้ สามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓.๒.๗ **พัฒนาการศึกษาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพอนาคต** โดยเฉพาะการ เป็นประชาคมอาเซียนใน ๕ ปี ข้างหน้า ปัจจุบันการเรียน การสอนของไทยยังคงใช้ รูปแบบเดิมที่มุ่งให้เด็กท่องจำ ไม่สามารถคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผลได้จริงจึง ต้องปรับวิธีการเรียนการสอนให้เด็กและเยาวชนพัฒนาตนเองได้ และรู้เท่าทันการ เปลี่ยนแปลง ส่งเสริมการผลิตกำลังคนระดับกลางให้รองรับการเป็นสังคมอาเซียน เป็นการเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขัน

๓.๒.๘ **ด้านเศรษฐกิจ**

(๑) **ปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สอดคล้องกับการเป็นประชาคมอาเซียน** ที่ จะเป็นตลาดใหญ่ของประเทศไทยโดยลดการพึ่งพา การส่งออก สร้างอุปสงค์ หรือความต้องการภายในประเทศให้เพิ่มขึ้น ส่งเสริมการลงทุนมุ่งทำธุรกิจที่มี ความถนัดเป็นหลักเพื่อเพิ่มคุณภาพการทำธุรกิจ การพัฒนาทักษะแรงงาน รวมทั้งสร้างเครือข่ายการดำเนินงานภาคธุรกิจ และใช้เครือข่ายในอาเซียน ทำงานร่วมกัน เช่น ธุรกิจสิ่งทอ และย้ายฐานการผลิต โดยเฉพาะธุรกิจที่ใช้ แรงงานไร้ฝีมือ โดยจัดทำแผนงานร่วมกันกำหนดให้ทุกฝ่ายทั้งภาครัฐและ เอกชนเข้าใจและร่วมมือกัน

(๒) **พัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์** ที่นำวัฒนธรรมและนวัตกรรมมาเสริมสร้าง ความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจต้องปรับความคิด เรื่องการควบคุมราคาสินค้า เพราะเป็นอุปสรรคต่อการคิดค้นสิ่งใหม่ๆ ตัวอย่าง เช่น น้ำอัดลม หาก พิจารณาว่าเป็นสินค้าฟุ่มเฟือย ก็ควรใช้ภาษีสินค้าฟุ่มเฟือยอย่างเต็มที่ไม่ควร กำหนดราคาควบคุมทำให้เห็นว่าเป็นสินค้าจำเป็น

(๓) **พัฒนานวัตกรรมการวิจัยและพัฒนา** ปัจจุบันประเทศไทยมีการวิจัยและ พัฒนาต่ำที่สุด จากผลการสำรวจของ IMD พบว่าไทยมีลำดับเป็นที่ ๔๗ ถึงแม้ว่ารัฐได้ให้การส่งเสริม แต่ต้องทบทวนทิศทางการพัฒนานวัตกรรม และการวิจัยและการพัฒนาให้ชัดเจน เพราะการวิจัยและพัฒนานั้นมี ประโยชน์จริงในการนำไปต่อยอดการพัฒนา

๓.๒.๙ กระบวนการวางแผนและขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑

(๑) **การจัดทำแผนพัฒนาภาค** ต้องเพิ่มการจัดทำแผนภาคดังเช่นที่เคยมีในช่วงแผนฯ ๕ เพื่อพัฒนาภาคให้มีศักยภาพเพิ่มขึ้น พัฒนาให้คนมีความสามารถในการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยพัฒนาทักษะ ฝีมือ ความรู้ความสามารถในการจัดการที่ทำให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น ก่อให้เกิดชนชั้นกลางสูงขึ้นในภาคต่างๆ เป็นเสาหลักของการพัฒนาที่มีคุณภาพ

(๒) เพิ่มบทบาทของภาคีการพัฒนา

๑) **เพิ่มบทบาทภาคเอกชนในการลดความเหลื่อมล้ำของสังคม** ในอดีตภาคเอกชนให้ความสำคัญเฉพาะด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก แต่สถานการณ์ปัจจุบันทำให้ภาคเอกชนหันมาสนใจพัฒนาสังคมควบคู่ไปกับการประกอบธุรกิจ ดังนั้น **ทุกจังหวัดควรเปิดโอกาสให้นักธุรกิจมีบทบาทในการพัฒนาหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ โดยใช้ความเชี่ยวชาญเชิงการบริหารจัดการพัฒนาชุมชนให้ดีขึ้น เป็นการลดความเหลื่อมล้ำ**

๒) **วางระบบการติดตามประเมินผลและเผยแพร่** เพราะประสบการณ์จากการดำเนินธุรกิจภาคเอกชนจะเริ่มจากการคิดวิเคราะห์จนเกิดความมั่นใจว่าจะสำเร็จ จึงจะเสนอแนวทางการลงทุนให้คณะกรรมการบริหารพิจารณาอนุมัติการลงทุน และมีคณะกรรมการติดตามผลการลงทุนเพื่อทำหน้าที่ประเมินการดำเนินงาน ผลตอบแทนและกำไร ดังนั้น ในภาครัฐก็ต้องมีการติดตามประเมินผลเช่นกัน เพื่อประเมินความคุ้มค่าการลงทุน หากมีการทุจริตคอร์รัปชันก็ควรเผยแพร่ให้สาธารณชนได้รับรู้

๓.๓ ประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑

๓.๓.๑ เศรษฐกิจเข้มแข็งบนฐานความรู้และมีภูมิคุ้มกัน

(๑) **การพัฒนาภาคการผลิตที่มุ่งความสมดุลและยั่งยืน** บนฐานความรู้ที่นำไปใช้ในการสร้างมูลค่าเพิ่มตลอดห่วงโซ่การผลิต ทำให้เศรษฐกิจเติบโตแข่งขันได้ มีการกระจายรายได้ ยกระดับมาตรฐานความเป็นอยู่ของคนไทย โดย

๑) **ภาคเกษตร** ให้ความสำคัญกับเพิ่มผลผลิตภาคเกษตร เนื่องจากเป็นภาคการผลิตสำคัญที่จะนำประเทศสู่ระดับแนวหน้าได้ ซึ่งต้องเร่งแก้ปัญหาภาคเกษตร ได้แก่ การขาดแคลนน้ำ พื้นที่ว่างเปล่าไม่ใช้

ประโยชน์หรือใช้แต่ได้ผลผลิตต่ำ สารพิษยาฆ่าแมลง พร้อมทั้งพัฒนาปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญ อาทิ การวิจัยและพัฒนา และการบริหารจัดการน้ำที่ดี โดยหน่วยงานภาครัฐต้องพัฒนาการมีส่วนร่วมกับแผนพัฒนาในระดับจังหวัด ท้องถิ่น และตำบล ให้มากขึ้น สร้างความเชื่อถือเกษตรกร และมีเป้าหมายทิศทางชัดเจนให้เกษตรกร รวมทั้งรัฐบาลควรมีบทบาทด้านการลงทุนวิจัย การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และการกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร มากกว่าการคิดโครงการช่วยเหลือเกษตรกร

- ๒) **ภาคอุตสาหกรรม** พัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อส่งออกคู่ขนานไปกับอุตสาหกรรมอื่นๆ อาทิ อุตสาหกรรมเกษตร และการแปรรูปเกษตร กระจ่ายการพัฒนาอุตสาหกรรมไปสู่ภูมิภาค และแก้ไขจุดอ่อนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เป็นข้อจำกัด การพัฒนานวัตกรรมและการพัฒนาด้านต่างๆ นอกจากนี้ ควรสนับสนุนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในภาคเอกชนให้มีคุณภาพสูงขึ้น เพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจฐานความรู้ได้รวดเร็ว รวมทั้งพัฒนาคุณภาพนักวิจัยและอาจารย์ในมหาวิทยาลัยให้ทำการศึกษวิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง และให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โลจิสติกส์ และการคมนาคม เป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
 - ๓) **ภาคบริการ** ให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวที่ประเทศไทยมีศักยภาพมีสถานที่ท่องเที่ยวหลากหลาย และเพิ่มผลิตภาพการผลิตภาคบริการ เป็นแหล่งจ้างงานในวัยร้อยละ ๔๕ แต่มีผลิตภาพต่ำ
 - ๔) **ภาคเศรษฐกิจสร้างสรรค์** เป็นจักรกลใหม่ของการเจริญเติบโต ควรให้ความสำคัญกับการบริการด้านสุขภาพ และการท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับคุณลักษณะของคนไทย แต่ต้องทบทวนกฎหมายที่เกี่ยวข้องและเป็นอุปสรรคต่อการทำธุรกิจสร้างสรรค์ อาทิ กฎหมายคนต่างด้าว ทบทวนการออกใบอนุญาตให้แพทย์ชาวต่างชาติเข้ามารักษาคนไข้ต่างชาติในประเทศไทย และกฎหมายถือครองที่ดิน
- (๒) **ทรัพยากรสินทางปัญญาเป็นเครื่องมือพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจบนฐานความรู้ ที่สำคัญ** จึงต้องทำความเข้าใจให้ชัดเจน ทั้งประเด็นกฎหมาย และวิธีการปฏิบัติต่างๆ และควรพัฒนารูปแบบและระดับการคุ้มครองที่

เหมาะสมต่อสถานภาพการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ศักยภาพการวิจัยและพัฒนาของไทย รวมทั้งการสร้าง ความเข้าใจและความชัดเจนเรื่องระบบสิทธิฐานทรัพย์สินทางปัญญา ได้แก่ สิทธิปัจเจกบุคคล สิทธิชุมชน และสิทธิของรัฐ ที่เป็นปัญหาในปัจจุบัน เนื่องจากการตรากฎหมายระดับรองไม่ก้าวหน้า และขัดแย้งกับกฎหมายเดิมจำนวนมาก อาทิ กฎหมายป่าไม้ และกฎหมายด้านทรัพย์สินทางปัญญา โดยทั่วไป เกิดความขัดแย้งที่เป็นปัญหาเชิงโครงสร้างระหว่างสิ่งที่ชุมชนยึดถือ กับหน่วยงานของรัฐ นอกจากนี้ การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาด้วยระบบกฎหมายที่มีหลายรูปแบบ เช่น กฎหมายสิทธิบัตร ลิขสิทธิ์ เครื่องหมายการค้า ความลับทางการค้า สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ เป็นต้น มีประเด็นที่ควรพิจารณาในการเจรจาระดับประเทศ เนื่องจากรูปแบบกฎหมายแต่ละประเภทมีข้อพิจารณาต่างกัน ข้อเรียกร้องในการเจรจา FTA และ Post- KP Regime และข้อยกเว้นที่เหมาะสมกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจ

- (๓) **กระแสโลกาภิวัตน์มุ่งสู่สังคมสีเขียวเป็นโอกาสของการพัฒนา** ทั้งนี้ สหรัฐอเมริกาได้ใช้กระแสดังกล่าวเป็นเครื่องมือกระตุ้นเศรษฐกิจ โดยกำหนดไว้ในแผนการฟื้นฟูเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกา อาทิ การลดโลกร้อน การหาพลังงานทางเลือก สนับสนุนการคิดค้นนวัตกรรม เทคโนโลยีใหม่ ที่จะเป็นสินค้าในอนาคตของอเมริกา สำหรับประเทศไทยอยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่านจากการแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจและการจัดการสิ่งแวดล้อม อาทิ กรณีมาบตาพุด การวางแผนพัฒนาระยะต่อไป จึงควรนำโอกาสจากโลกาภิวัตน์ด้านเศรษฐกิจและด้านสิ่งแวดล้อม และการก้าวสู่สังคมสีเขียว เป็นทางเลือกหนึ่งที่เหมาะสมกับประเทศไทย ในการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศต่อไป

๓.๓.๒ การพัฒนาคนและสังคมสู่ศตวรรษที่ ๒๑

- (๑) **แนวทางการพัฒนาคนและสังคมในศตวรรษที่ ๒๑** ประกอบด้วย ๑) การสร้างความเป็นธรรมในสังคมด้วยการสร้างความแข็งแกร่งให้เศรษฐกิจฐานราก ปรับระบบการคุ้มครองทางสังคมให้ครอบคลุมทุกคนอย่างทั่วถึง ปรับระบบการจัดสรรทรัพยากรให้เกิดความเป็นธรรม จัดบริการทางสังคมให้ทุกคนตามสิทธิพึงมีพึงได้ ๒) **พัฒนาคนสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน** โดยส่งเสริมคนไทยให้มีการเกิดที่มีคุณภาพและกระจายตัวเหมาะสมกับพื้นที่

พัฒนาคนทุกช่วงวัยให้มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตลอดจน เสริมสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมไทยที่ดี

(๒) **ปัจจัยความเสี่ยงในการพัฒนาสังคมไทยคือคนไทยในอนาคตมีคุณภาพที่น่าเป็นห่วง** ทั้งจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ลดลงตลอด สถาบันครอบครัวขาดความเข้มแข็ง มีปัญหาช่องว่างระหว่างวัย ขาดการเรียนรู้ร่วมกันทำให้ระบบวิถีชีวิตที่แตกต่างกันซึ่งต้องเร่งสร้างภูมิคุ้มกันและเป้าหมายการพัฒนา โดยพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้ครอบคลุมผู้ที่อยู่นอกระบบการศึกษา และต้องสร้าง/สนับสนุนกลไกทางการเรียนรู้ที่เหมาะสม และเข้าถึงได้ถึงระดับในชุมชน

(๓) **แนวทางการพัฒนาควรเน้นองค์รวมมากกว่าปัจเจก** ความเห็นที่ประชุมเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาหลักยังคงเน้นการพัฒนาสังคมโดยองค์รวมมากกว่าปัจเจกหรือทุกคน เน้นการวางแผนแบบล่างขึ้นบน โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมเช่นในปัจจุบัน และส่งเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตย โดยเฉพาะการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง เคารพสิทธิมนุษยชน จะแก้ปัญหาคือความเหลื่อมล้ำ และนำมาซึ่งความปรองดอง สามัคคี ตลอดจนให้ความสำคัญ ดังนี้ ๑) **ด้านการศึกษา** โดย ปฏิรูประบบการศึกษาไทยอย่างจริงจังซึ่งต้องเริ่มจากการพัฒนาคุณภาพครูและการปรับระบบการบริหารจัดการ สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้ระบบการเรียนการสอนออกจากความรู้ทางทฤษฎีสู่การเรียนรู้ในทางปฏิบัติ เรียนรู้เป็นทีมและมีการศึกษาทางเลือกที่หลากหลาย และเหมาะสมกับผู้เรียน ตลอดจนปรับค่านิยมในด้านการศึกษาเพื่อส่งเสริมการพัฒนาประเทศ อาทิ ยกเลิกระบบพอกพ้องในการศึกษาต่อในโรงเรียนที่มีชื่อเสียง การแข่งขันระหว่างโรงเรียนที่ส่งผลให้นักเรียนต้องเรียนพิเศษอย่างหนัก ยกเลิกการเรียนในเรื่องที่ไกลตัว ไม่สามารถใช้ในชีวิตประจำวัน ๒) **ด้านสาธารณสุข** ควรเน้นในเรื่องการสร้างสุขภาวะ ๓) **พัฒนาคนให้เป็นทรัพยากร** ไม่ใช่สินทรัพย์ โดยมีการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาคนที่สังคมไทยต้องการ และ ๔) **พัฒนาสื่อมวลชนให้สนองตอบต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาสังคม** ทั้งนี้กลไกขับเคลื่อนและการแปลงแผนสู่การปฏิบัติควรดำเนินการในรูปแบบ “การเรียนรู้ร่วมกันของชุมชนบนฐานชีวิตจริง” ปรับระบบการขับเคลื่อน โดยอาศัยการมีส่วนร่วม และเกิดการต่อยอดและให้ท้องถิ่นเป็นหลักในการขับเคลื่อนด้วยตนเอง เป็นอิสระจากการกำกับของภาครัฐ

๓.๓.๓ การสร้างสมดุลอาหารและพลังงานบนฐานทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

(๑) **การพัฒนาความมั่นคงทางอาหาร** ความมั่นคงการผลิตอาหารของประเทศ กำลังเผชิญกับการถูกรบอบครองทางพันธุกรรมและเมล็ดพันธุ์พืชที่ถูกผูกขาด การค้าโดยบริษัทข้ามชาติขนาดใหญ่ ส่งผลกระทบต่อต้นทุนการผลิตสูงขึ้น เกษตรรายย่อยไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ รวมทั้งขาดการดูแลพัฒนาปัจจัยการผลิต (ดิน น้ำ) ที่ต่อเนื่อง การศึกษาวิจัยและพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตยังมีน้อย ดังนั้น จึงต้อง

๑) เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภาคเกษตรและสร้างมูลค่า เสริมสร้างองค์ความรู้ด้านการศึกษาวิจัยและพัฒนาให้แก่เกษตรกรและวิสาหกิจชุมชน ส่งเสริมและพัฒนาให้เกิดการผลิตอย่างเป็นระบบคลัสเตอร์ รวมถึงจัดระบบมาตรฐานการเกษตรที่จะทำให้สินค้าเกษตรมีความปลอดภัยและแข่งขันได้ ตลอดจนแก้ปัญหาระบบการกระจายสินค้าเกษตร สกัดกั้นสินค้าเกษตรที่ทันสมัย

๒) สร้างความมั่นคงในอาชีพและรายได้เกษตรกร โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้กับเกษตรกร ชุมชน และกลุ่มการเกษตรต่างๆ และให้ความสำคัญกับพัฒนาระบบประกันภัยพืชผลทางการเกษตร ส่งเสริมและสนับสนุนคนรุ่นใหม่เข้าสู่ภาคการเกษตร และเร่งผลักดันให้ออก พ.ร.บ. สภาการเกษตร กฎหมายประกันภัยพืชผลทางการเกษตร และการประกันรายได้เกษตรกร เพื่อให้พื้นที่เกษตรกรรมได้รับการคุ้มครอง และเกษตรกรมีมั่นคงทางรายได้และอาชีพ

(๒) **การสร้างความมั่นคงทางพลังงาน** โดยการเปลี่ยนระบบการผลิตจากการพึ่งพาสารเคมีและน้ำมัน ไปสู่การพึ่งพาฐานทรัพยากรชีวภาพ ได้แก่ การฟื้นฟูและพัฒนาพันธุ์พืชท้องถิ่น จุลินทรีย์ การควบคุมแมลงโดยสมุนไพรและชีววิธี หามาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดจากภาวะการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภาวะโลกร้อน และให้ความสำคัญกับระบบการบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องในเรื่องดังกล่าว ให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างแท้จริงวางแผนการผลิตสินค้าเกษตรเพื่อรองรับการขาดแคลนพลังงานในอนาคตตรึงราคาและสร้างจิตสำนึกในการใช้พลังงานอย่างประหยัดและคุ้มค่า รวมทั้งให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องต้นทุนการผลิตพลังงาน การใช้พลังงานอย่างรู้ค่า และผลกระทบที่จะเกิดขึ้นทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

๓.๓.๔ การบริหารจัดการจากแผนสู่การปฏิบัติ

- (๑) **ปรับปรุงกระบวนการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ** แผนพัฒนาฯ ในระยะหลังมีความซับซ้อนมากขึ้นเพราะต้องตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศ การแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติจึงมีความซับซ้อนและยากลำบากมากขึ้น ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุงกระบวนการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ เพื่อให้แผนฯ บรรลุเป้าหมายได้ในระดับที่คาดหวัง โดยสร้างความเชื่อมโยงของการจัดทำแผนระดับรองลงมา อาทิ แผนบริหารราชการแผ่นดิน แผนปฏิบัติราชการ ๕ ปี และแผนปฏิบัติราชการประจำปีของกระทรวงและกรม แผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด และแผนพัฒนาท้องถิ่น และแผนชุมชน เป็นต้น และดำเนินการเผยแพร่สร้างความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของแผนฯ ในหมู่ภาคีการพัฒนาต่างๆ อย่างทั่วถึง จนเกิดการยอมรับ และนำไปผสมผสานและสอดแทรกไว้ในแผนปฏิบัติการต่างๆ พร้อมทั้งประสานบูรณาการงานพัฒนาระหว่างภาคีต่างๆ ในลักษณะองค์รวม และจัดทำระบบการติดตามประเมินผลและพัฒนาตัวชี้วัดการพัฒนาที่สามารถนำไปใช้กำกับ การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- (๒) **การพัฒนาส่งเสริมและปรับปรุงศักยภาพการดำเนินการของภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วน** และการสร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการดำเนินงานภายใต้บทบาทภาคีการพัฒนาต่างๆ โดยการปรับปรุงกฎ ระเบียบ และกฎหมายต่างๆ ให้ทันสมัย ลดความซ้ำซ้อนและข้อจำกัดในการทำงานร่วมกัน การจัดเวทีสานเสวนา ระดมความคิดเห็น แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมดำเนินกิจกรรมต่างๆ ตลอดจน การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารและสร้างความสัมพันธ์ ทำให้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ เลื่อนไหลระหว่างภาคีการพัฒนา สามารถสร้างความเข้าใจได้อย่างถูกต้อง ตรงกัน จะเป็นเงื่อนไขสำคัญในการขับเคลื่อนแผนให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด
- (๓) **การแปลงแผนสู่การปฏิบัติ** ที่ประชุมเห็นร่วมกันว่า การบริหารจัดการแผนพัฒนาฯ สู่การปฏิบัติเป็นเรื่องสำคัญและได้ให้กรอบแนวทางการขับเคลื่อนแผนในภาพรวมโดยอาศัยกระบวนการเชิงนโยบายของแผนระดับต่างๆ อาทิ รัฐธรรมนูญ แผนระดับชาติ และนโยบายรัฐบาล ฯลฯ กระบวนการทางกฎหมายที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรากฎหมาย และการ

ปรับระบบงบประมาณและกลไกบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม และเน้นการขับเคลื่อนแผนที่เชื่อมโยงสู่ระดับพื้นที่

- (๔) การขับเคลื่อนประเด็นแผนพัฒนาไปสู่การปฏิบัติของภาคเอกชนโดยสร้างความเข้าใจในหลักปรัชญาพื้นฐานของแผนพัฒนาฯ กับธุรกิจ ตลอดจนบริบทการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบของการพัฒนาต่างๆ เข้าใจความเชื่อมโยงของยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาฯ กับธุรกิจ และนำมากำหนดเป็นวิสัยทัศน์ ทิศทาง และยุทธศาสตร์ในการประกอบธุรกิจที่ชัดเจนเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาฯ และแปลงสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยยึดหลักการเป็นบรรษัทภิบาล และมีส่วนร่วมดูแลรับผิดชอบต่อสังคม เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชน ตลอดจนภาคีการพัฒนาอื่นๆ สำหรับกระบวนการจัดทำแผนชุมชน/ท้องถิ่น ต้องสอดคล้องกับวิถีชีวิตของแต่ละชุมชนและให้ความสำคัญกับกระบวนการและต้องเชื่อมโยงแผนระดับอื่นๆ โดยอาศัยการพัฒนากลไกที่มีอยู่ให้เข้มแข็ง อาทิ กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ และเชื่อมโยงแผนชุมชนกับแผนการพัฒนาจากภายนอกให้เป็นเครือข่าย ส่วนการเชื่อมโยงแผนพัฒนาฯ กับแผนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำเป็นต้องมีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นให้เอื้อต่อประเด็นการพัฒนาของแต่ละพื้นที่ และสนับสนุนงบประมาณให้ท้องถิ่นอย่างเพียงพอ

๔ แนวทางการดำเนินการต่อไป

- ๔.๑ สศช. จะนำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ได้จากการประชุมประจำปี ๒๕๕๓ ของ สศช. มาประมวลและปรับปรุงข้อวิเคราะห์สถานการณ์ ปัจจัยเสี่ยง ภูมิคุ้มกัน วัตถุประสงค์ เป้าหมายการพัฒนา ตัวชี้วัด และแนวทางการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฉบับที่ ๑๑ เพื่อเสนอคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติให้ความเห็นชอบต่อไป
- ๔.๒ สศช. จะนำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะข้างต้นเข้าสู่กระบวนการระดมความเห็นในการจัดทำร่างแผนพัฒนาฉบับที่ ๑๑ ในช่วงเวลา ๑ ปีที่เหลือ และจะสรุปแนวทาง กลไกขับเคลื่อนตลอดจนรายละเอียดทั้งหมดเสนอคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบและประกาศใช้แผนอย่างเป็นทางการต่อไป

กำหนดการประชุมประจำปี ๒๕๕๓

เรื่อง ทิศทางแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑

วันศุกร์ที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๕๓

ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุม อิมแพ็ค เมืองทองธานี จ.นนทบุรี

จัดโดย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

วันพฤหัสบดีที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๓

๑๐.๐๐ น. – ๑๗.๐๐ น. ลงทะเบียน แกรับเชิญจากต่างจังหวัด ณ โรงแรมที่พัก

วันศุกร์ที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๕๓

๐๘.๐๐ น. – ๐๘.๔๕ น. ลงทะเบียน

๐๘.๔๕ น. – ๐๙.๓๐ น. พิธีเปิดการประชุม

๐๘.๔๕ น.–๐๘.๕๕ น. วิดีทัศน์เรื่อง "แนวทางการพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑"

๐๘.๕๕ น.–๐๙.๐๐ น. กล่าวรายงาน

โดย ดร.อำพน กิตติอำพน

เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๐๙.๐๐ น.–๐๙.๓๐ น. กล่าวเปิดประชุมและปาฐกถาพิเศษ

เรื่อง "รัฐบาลกับการปฏิรูปประเทศไทย"

โดย นายกรัฐมนตรี นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ

๐๙.๓๐ น. – ๐๙.๔๕ น. พักรับประทานชา-กาแฟ และอาหารว่าง

๐๙.๔๕ น. – ๑๒.๐๐ น. นำเสนอและอภิปราย "ทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑"

ผู้ดำเนินการอภิปราย ดร.พนัส สิมะเสถียร

ประธานกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ผู้นำเสนอ

ดร.อำพน กิตติอำพน

เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ผู้อภิปราย

นายโฆสิต ปั้นเปี่ยมรัษฎ์

ประธานกรรมการบริหารธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)

คุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์

ประธานคณะกรรมการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

นายดุสิต นนทะนาคร

ประธานกรรมการสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย

๑๒.๐๐ น. – ๑๓.๐๐ น.

พักรับประทานอาหารกลางวัน

๑๓.๐๐ น. – ๑๗.๐๐ น. การประชุมกลุ่มย่อย

กลุ่มที่ ๑ เศรษฐกิจเข้มแข็งบนฐานความรู้และมีภูมิคุ้มกัน

- ประธาน ดร.ณรงค์ชัย อัครเศรณี
กรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- ผู้นำเสนอ นายอาคม เติมพิทยาไพสิฐ
รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- ผู้อภิปราย นายพยุหศักดิ์ ชชาติสุทธิผล
ประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
รศ.ดร.นิพนธ์ พัวพงศกร
ประธานสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย
นายบัณฑิต เศรษฐศิริโรตม์
ผู้อำนวยการสถาบันธรรมรัฐเพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม

กลุ่มที่ ๒ การพัฒนาคนและสังคมสู่ศตวรรษที่ ๒๑

- ประธาน นายพารณ อิศรเสนา ณ อยุธยา
กรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- ผู้นำเสนอ นางสาวรณิ คำมั้น
รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- ผู้อภิปราย ศ.นพ.วิจารณ์ พานิช
ผู้อำนวยการสถาบันบริหารจัดการความรู้
นายประยงค์ รณรงค์
กรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
นพ.อำพล จินตาวัฒนะ
เลขาธิการคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ
รศ.ดร. วรากรณ์ สามโกเศศ
อธิการบดีมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

กลุ่มที่ ๓ การสร้างสมดุลอาหารและพลังงานบนฐานทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

- ประธาน ศ.ดร.สนธิ อักษรแก้ว
กรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- ผู้นำเสนอ นายชาญวิทย์ อมตะมาตุชาติ
รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- ผู้อภิปราย น.สพ.ยุคล ลิ้มแหลมทอง
ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
นายเจน นำชัยศิริ
รองประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
นายวิฑูรย์ เลี่ยนจำรูญ
ผู้อำนวยการองค์การความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาไทย
นายวรเทพ ปันทุรอมพร
กรรมการคณะกรรมการธุรกิจเกษตรและอาหาร สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย

กลุ่มที่ ๔ การบริหารจัดการจากแผนสู่การปฏิบัติ

ประธาน	ดร.อาชว์ เตาลานนท์ กรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ผู้นำเสนอ	ดร.ปรเมธี วิมลศิริ รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ผู้อภิปราย	นายปิติพงษ์ พิ้งบุญ ณ อยู่ธยา ประธานกรรมการบริหารสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ รศ.วุฒิสาร ตันไชย รองเลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า นายแก้ว สังข์ชู ประธานศูนย์ประสานงานภาคีองค์กรเครือข่ายชุมชนพลัง ดร.สกุล พจนารถ ผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการใหญ่สายงานกลยุทธ์และบริหารองค์กร บริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน)

โครงการจัดประชุมประจำปี ๒๕๕๓ ของ สศช.

เรื่อง ทิศทางแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑

๑

หลักการและเหตุผล

๑.๑ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ จะสิ้นสุดในวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๔ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจึงได้เตรียมการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ โดยสำนักงานฯ ได้เริ่มขับเคลื่อนงานมา ระยะหนึ่งแล้ว อาทิ การจัดทำวิสัยทัศน์การพัฒนาประเทศไทยในระยะยาว ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๗๐) โดยกระบวนการมีส่วนร่วมจากเวทีการประชุมประจำปี ๒๕๕๑ ของ สศช. การพัฒนาและจัดทำกรอบแนวคิดและทิศทางการพัฒนาในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ จากการระดมสมองร่วมกันกับภาคีการพัฒนาในการประชุมประจำปี ๒๕๕๒ ของ สศช. เรื่อง “จากวิสัยทัศน์ ๒๕๗๐...สู่แผนฯ ๑๑” และการติดตามประเมินผล ๒ ปีแรกของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ เป็นต้น ผลที่ได้จากการเตรียมการในทุกขั้นตอนที่ผ่านมาได้นำมาปรับปรุงและยกร่างเป็นกรอบทิศทางการพัฒนาในช่วงของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ เพื่อประกอบการประชุมระดมความคิดเห็นในระดับพื้นที่ต่อไป

๑.๒ ในปี ๒๕๕๓ สศช. กำหนดให้มีจัดการประชุมประจำปี เรื่อง “ทิศทางแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑” เพื่อเปิดโอกาสให้มีการระดมความคิดเห็นจากภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วน เพื่อให้ได้มุมมองที่หลากหลาย และประเด็นที่ชัดเจนในการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ที่สามารถกำหนดแนวทาง และยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ และสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในอนาคต

๒

วัตถุประสงค์

- ๒.๑ เพื่อรายงานผลการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันของสังคมไทยในช่วง ๓ ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐
- ๒.๒ เพื่อให้การจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙) เป็นกระบวนการที่เสริมสร้างให้ทุกภาคส่วนของสังคมได้มีส่วนร่วมระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิด ทิศ

ทางการพัฒนาประเทศในช่วงระยะเวลาดังกล่าวอย่างกว้างขวางตามข้อกำหนดในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๕๐ และการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

๓

ผู้เข้าร่วมประชุม

ผู้เข้าร่วมประชุมจะเป็นผู้แทนของทุกภาคส่วนในสังคมไทยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ประกอบด้วย คณะรัฐมนตรี นักการเมือง สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ องค์กรพัฒนาเอกชน ภาคเอกชน นักวิชาการ ผู้นำชุมชน ผู้แทนจากภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สื่อมวลชน และประชาชน รวมทั้งสิ้นประมาณ ๒,๕๐๐ คน

๔

รูปแบบการประชุม

การประชุมประจำปี ๒๕๕๓ ของ สศช. กำหนดจัดขึ้นในวันศุกร์ที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๕๓ ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี จังหวัดนนทบุรี เป็นเวลา ๑ วัน โดยแบ่งการประชุมออกเป็น ๒ ช่วง คือ

ช่วงเช้า เริ่มด้วยการนำเสนอวิทัศน์เรื่อง “แนวทางการพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑” และต่อด้วยปาฐกถาพิเศษของนายกรัฐมนตรีเรื่อง “รัฐบาลกับการปฏิรูปประเทศไทย” การนำเสนอของ สศช. เรื่อง “ทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑” และการอภิปรายโดยมีประธาน กก.สศช. เป็นผู้ดำเนินการอภิปราย ผู้ทรงคุณวุฒิ ๓ ท่านเป็นผู้อภิปรายนำ เพื่อเป็นการจุดประกายความคิดของผู้เข้าร่วมประชุมเกี่ยวกับแนวคิด ทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑

ช่วงบ่าย ประกอบด้วยการประชุม ๔ กลุ่มย่อย โดยมีรองเลขาธิการฯ หรือที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนงาน สศช. ที่รับผิดชอบแต่ละกลุ่มย่อยเป็นผู้นำเสนอ กก.สศช. เป็นประธานดำเนินการอภิปราย และมีผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้แทนภาคส่วนต่างๆ เป็นผู้อภิปรายนำ ๓ - ๔ ท่านต่อกลุ่ม

๕

เอกสารประกอบการประชุม

เล่มที่ ๑ : เอกสารทิศทางการพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ สำหรับประกอบการประชุมในภาคเช้า และกลุ่มย่อย ๔ กลุ่มในช่วงบ่าย ในการระดมความคิดเห็นร่วมกันเกี่ยวกับทิศ

ทางการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ทั้งในภาพรวมและประเด็นการพัฒนาที่สำคัญให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

เล่มที่ ๒ : เอกสารรายงานการติดตามประเมินผลการพัฒนาประเทศในช่วง ๓ ปีของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ เป็นการรายงานผลการติดตามการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของภาคีการพัฒนาต่างๆ ผลการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมตามประเด็นยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ ในช่วง ๓ ปีของแผนฯ รวมทั้งรายงานสถานการณ์ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย ปี ๒๕๕๐ - ๒๕๕๒

๖

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- ๖.๑ ทุกภาคส่วนในสังคมที่เข้าร่วมการประชุม ได้รับรู้ทิศทางการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ และมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศใน ๕ ปีข้างหน้า
- ๖.๒ สศช. ได้รับข้อเสนอแนะและแนวทางที่เป็นประโยชน์ สามารถปรับปรุงทิศทางการพัฒนาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ ให้มีความชัดเจน มีประสิทธิภาพ สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม และเป็นที่ยอมรับของทุกภาคส่วนในสังคมไทย

คำกล่าวรายงาน
ของ นายอำพน กิตติอำพน
เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ในงานประชุมประจำปี ๒๕๕๓ ของ สศช. เรื่อง
ทิศทางแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑

นมัสการพระคุณเจ้า กราบเรียนนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี และผู้มีเกียรติที่เข้าร่วมประชุม
ทุกท่าน

ในนามของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และผู้เข้าร่วมประชุม
ทุกท่าน กระผมขอขอบพระคุณ นายกรัฐมนตรีเป็นอย่างยิ่ง ที่ได้กรุณาให้เกียรติมาเป็นประธานในพิธีเปิด
การประชุมวิชาการประจำปี ๒๕๕๓ ของสำนักงานฯ เรื่อง “ทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ฉบับที่ ๑๑” ในวันนี้ การประชุมวิชาการประจำปีของสำนักงานฯ ในปีนี้ เป็นเรื่องที่สืบเนื่องมาจากการ
ประชุมประจำปีของ สศช. เมื่อปีที่แล้ว ที่จัดขึ้นในหัวข้อ “จากวิสัยทัศน์ ๒๕๗๐...สู่แผนฯ ๑๑” ซึ่งเป็นการ
กำหนดกรอบแนวความคิด ทิศทาง และยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในเบื้องต้นสำหรับการจัดทำ
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๑ โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและ
วิสัยทัศน์ประเทศไทย ปี ๒๕๗๐ ที่ภาคส่วนต่างๆ ได้ร่วมกันกำหนดขึ้นเป็นแนวทาง เมื่อปีที่แล้ว
นายกรัฐมนตรีได้กรุณามอบแนวทางและประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญในการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ อาทิ การรับมือกับภาวะโลกร้อน การให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจสร้างสรรค์
และการดูแลผู้สูงอายุ รวมทั้งการสร้างความนิยมประชาธิปไตยที่ถูกต้อง สำนักงานฯ จึงได้นำมาประกอบการ
ยกร่างยุทธศาสตร์แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ และใช้ในการระดมความคิดเห็นร่วมกับภาคีการพัฒนาตั้งแต่
ระดับหมู่บ้าน ภาค และประเทศในวันนี้

การประชุมวิชาการประจำปีของสำนักงานฯ ในปีนี้ ยังคงให้ความสำคัญกับการเปิดโอกาสแก่ทุก
ภาคส่วนในสังคมได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทำร่างยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ ที่จะเริ่มใช้ในเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๔ เนื่องจากสำนักงานฯ ตระหนักดีถึง
ความสำคัญของกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดทิศทางการพัฒนา เพื่อให้แผนพัฒนาฯ
เป็นแผนของประชาชนทุกคน และสามารถผลักดันไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม และสามารถ
สร้างสรรค์สังคมไทยให้อยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันได้อย่างยั่งยืน สำนักงานฯ ได้เรียนเชิญทุกภาคส่วน ได้แก่
คณะรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ผู้แทนองค์กรพัฒนาเอกชน ผู้แทนภาคเอกชน นักวิชาการ ผู้นำชุมชน ผู้แทนจากภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สื่อมวลชน และประชาชน ในวันนี้ประมาณ ๒,๐๐๐ คน

ในการประชุมภาคเช้า ภายหลังจากที่นายกรัฐมนตรี ได้แสดงปาฐกถาพิเศษเรื่อง “**รัฐบาลกับการปฏิรูปประเทศไทย**” อันจะเป็นการจุดประกายความคิดต่อการกำหนดทิศทางการพัฒนาในระยะแผนพัฒนา ฉบับที่ ๑๑ ให้สอดคล้องกับการปฏิรูปประเทศเพื่อสร้างความเป็นธรรมและความปรองดองกันในสังคมอย่างยั่งยืน จากนั้นจะเป็นการอภิปรายเรื่อง “**ทิศทางการพัฒนาประเทศในช่วงแผนพัฒนาฉบับที่ ๑๑**” โดยมีประธานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ดร.พณัส สิมะเสถียร เป็นผู้ดำเนินรายการ ในช่วงบ่ายจะเป็นการประชุมกลุ่มย่อยซึ่งแบ่งเป็น ๔ กลุ่ม ได้แก่ **กลุ่มที่ ๑** เศรษฐกิจเข้มแข็งบนฐานความรู้และมีภูมิคุ้มกัน **กลุ่มที่ ๒** การพัฒนาคนและสังคมสู่ศตวรรษที่ ๒๑ **กลุ่มที่ ๓** การสร้างสมดุลอาหารและพลังงานบนฐานทรัพยากรอย่างยั่งยืน และ**กลุ่มที่ ๔** การบริหารจัดการจากแผนสู่การปฏิบัติ

สำนักงานฯ จะนำผลการระดมความคิดเห็นจากการประชุมในครั้งนี้ ไปใช้ในการจัดทำยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนา ฉบับที่ ๑๑ ให้ครอบคลุมรอบด้านและสอดคล้องกับความต้องการของทุกภาคส่วน รวมถึงใช้ระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับรายละเอียดของยุทธศาสตร์ในเวทีต่างๆ ต่อไป

การประชุมในวันนี้ สำนักงานฯ ขอขอบคุณกรมประชาสัมพันธ์ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์การถ่ายทอดสดในช่วงเช้าผ่านสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย และมีการบันทึกเทปเพื่อเสนอผ่านสื่อโทรทัศน์ในโอกาสต่อไป

บัดนี้ ได้เวลาอันสมควร กระผมขอกราบเรียนเชิญ นายกรัฐมนตรี ได้กรุณากล่าวเปิดการประชุมและแสดงปาฐกถาพิเศษ เพื่อเป็นแนวทางในการประชุมประจำปี ๒๕๕๓ ของสำนักงานฯ ต่อไป

ขอกราบเรียนเชิญ

คำกล่าวเปิดการประชุม และปาฐกถาพิเศษ ของ

นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ

เรื่อง

“รัฐบาลกับการปฏิรูปประเทศไทย”

วันศุกร์ที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๕๓ เวลา ๐๙.๐๐-๐๙.๓๐ น.

ณ ห้องแกรนด์ไดมอนด์บอลรูม ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี

จัดโดย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

นมัสการพระเจ้า ทานัฐมนตรี ทานประธานกรรมการและคณะกรรมการ
พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และทานผู้มีเกียรติที่เคารพทุกท่าน

ผมมีความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้มาทำหน้าที่เป็นประธานในพิธีเปิดการประชุมประจำปี ๒๕๕๓ ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในหัวข้อเรื่อง “ทิศทางแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑” ซึ่งจะประกาศใช้ในเดือนตุลาคมปีหน้า แผนนี้มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะจะเป็นแผนที่กำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะ ๕ ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๕๕ ถึง พ.ศ.๒๕๕๙ รวมถึงเป็นการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อรับมือกับปัญหาใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งจะเป็นการวางรากฐานการพัฒนาประเทศไปสู่สังคมที่มีความสุขอย่างยั่งยืนต่อไป

เมื่อปีที่แล้วผมได้มาในที่ประชุมลักษณะนี้ ได้มีการพูดถึงกระบวนการเริ่มต้นการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ ในวันนั้นก็ได้มีการพูดถึงความท้าทายต่างๆ ที่เศรษฐกิจและสังคมไทยจะต้องเผชิญในระยะ ๕ ปีข้างหน้า ซึ่งนำมาสู่การจัดประชุมในวันนี้ที่ได้มีการกำหนดหัวข้อและมีการหยิบยกประเด็นที่เป็นปัญหาท้าทายตั้งแต่ปีที่แล้วเป็นต้นมา สำหรับกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ได้ดำเนินการต่อเนื่องไปจนถึงกลางปีหน้า ก่อนที่จะเข้าสู่ขั้นตอนที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบต่อไป ผมขอใช้โอกาสนี้ในการเสนอประเด็นที่มีความสำคัญ และคิดว่าจะเป็นประโยชน์สำหรับการประชุมในวันนี้ทั้งในช่วงเช้าและช่วงบ่ายต่อไป

การวางแผนฯต้องให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนและการพัฒนาคน

ประเด็นแรกที่ต้องย้ำ ได้แก่ การจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับนี้ เช่นเดียวกับหลายแผนพัฒนาฯ ที่ผ่านมา จะต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ประสบการณ์ที่ผ่านมา พบว่า การพัฒนาในระยะแรกนับตั้งแต่ ๕๐ ปีที่แล้ว เรามักจะประสบความสำเร็จในการพัฒนาเฉพาะด้าน จนกระทั่งระยะหลังต่างยอมรับว่า กระบวนการพัฒนามีผลกระทบอย่างกว้างขวาง เช่น เมื่อมีการพัฒนาเศรษฐกิจก็อาจมีผลกระทบกับปัญหาทางสังคม ปัญหาสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ในระยะหลัง สศช. และผู้เกี่ยวข้องได้ให้ความสนใจเป็นอย่างยิ่งกับการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ในสังคม เป็นประเด็นสำคัญที่นำไปสู่การมีแผนพัฒนาที่สามารถตอบโจทย์หรือทำให้พ้นฝ่าปัญหาท้าทายต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวิทัศน์นี้ได้มีการกล่าวชัดเจนว่า ทิศทางสังคมที่ถูกต้องต้องมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวิทัศน์นี้ได้มีการกล่าวชัดเจนว่า ทิศทางสังคมที่ถูกต้องทำลายไปทำให้เกิดความขัดแย้ง บางคนอาจจะมองว่าเป็นเรื่องความขัดแย้งทางการเมือง แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่าความขัดแย้งที่เกิดขึ้นมีรากฐานมาจากปัญหาความไม่สมดุลในการพัฒนาทั้งในเรื่องเศรษฐกิจและสังคม

เพราะฉะนั้น ปัจจุบันที่มีการพูดถึงการผลักดันกระบวนการที่จะนำไปสู่การปรองดองที่เป็นเรื่องกระบวนการปฏิรูป การจัดทำแผนทั้งในเนื้อหาสาระและกระบวนการครั้งนี้ จึงถือว่ามีความสำคัญอย่างมากที่จะทำให้การปฏิรูปประสบความสำเร็จ ในส่วนของเนื้อหาสาระ ทุกคนจะต้องร่วมกันทำงานในระยะเวลาหนึ่งปีข้างหน้าต่อไป แต่ในส่วนของกระบวนการจะมีความหมายมากต่อความสำเร็จของการปฏิรูปเช่นเดียวกัน หากเราสามารถที่จะดึงให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางของประเทศ มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลกันในหลายครั้งมักจะไม่ตรงกันจากมุมมองของภาคส่วนต่างๆ เพื่อนำไปสู่ข้อยุติที่มีความเป็นเอกภาพในทิศทางของการพัฒนา จะเป็นหลักประกันที่ดีที่สุดในแง่ความสำเร็จของการปฏิรูปและการปรองดอง ดังนั้น ต้องขอขอบคุณในความพยายามของ สศช. และผู้เกี่ยวข้อง รวมทั้งการจัดเวทีในลักษณะที่มีขึ้นวันนี้ ที่จะให้โอกาสแก่ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาฯ อย่างแท้จริง

สำหรับประเด็นเนื้อหาสาระของแผนฯ ต้องยอมรับว่าปีที่ผ่านมาแสดงให้เห็นถึงความรวดเร็วและความผันผวนในเรื่องของเศรษฐกิจโลกและเศรษฐกิจไทย ไม่รวมถึงปัญหาและปรากฏการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองและสังคมในช่วงปีที่ผ่านมา ปีที่แล้วหลายฝ่ายยังมีความวิตกกังวลในเรื่องของวิกฤตเศรษฐกิจ ซึ่งกระทบกับเศรษฐกิจไทยทำให้เกิดการหดตัวทางเศรษฐกิจ แต่ปีนี้จะเห็นว่าพื้นฐานที่แข็งแกร่งของเศรษฐกิจไทยทำให้สามารถฟื้นตัวได้เร็วกว่าที่หลายคนคาด เป็นการก้าวข้ามปัญหาที่วิตกกังวลกันอย่างมาก อาทิ ปัญหาการว่างงาน ปัจจุบันสถานการณ์ได้เปลี่ยนไป กล่าวคือ ครึ่งแรกของปีนี้ เศรษฐกิจไทยขยายตัวร้อยละ ๑๐ ถือว่าเป็นอัตราที่สูง ขณะที่การส่งออกหรือความเติบโตของภาคเศรษฐกิจต่างๆ อาทิ ภาคเกษตร ภาคอุตสาหกรรม รวมไปถึงการได้รับความสนใจด้านการลงทุนจากต่างประเทศอย่าง

ต่อเนื่อง ก็เป็นการยืนยันว่า ประเทศไทยน่าจะสามารถฟื้นฝ่าวิกฤตในรอบนี้มาได้แล้ว รวมไปถึงการดำเนินงานก็สามารถทำได้โดยไม่จำเป็นต้องใช้ทรัพยากรสูงจากการกู้ยืมของภาครัฐตามที่ได้เคยวางแผนไว้ เป็นการบ่งบอกว่า นอกจากประเทศจะได้ก้าวพ้นวิกฤตไปแล้ว ยังได้ดำเนินการในเรื่องของการปรับสภาพต่างๆ เข้าสู่ภาวะปกติได้อย่างรวดเร็ว

วันจันทร์ที่จะถึงนี้ จะมีการประชุมปลัดกระทรวง ซึ่งเป็นการประชุมประจำทุกเดือน ก็ตั้งใจว่าจะให้กระทรวงการคลังและสำนักงบประมาณทำบันทึกข้อตกลงร่วมกันที่จะทำให้งบประมาณของประเทศกลับเข้าสู่ภาวะสมดุลได้ภายในระยะเวลา ๕ ปีข้างหน้า เป็นเครื่องบ่งบอกว่า ได้มีการเดินหน้าผลักดันให้ภาวะเศรษฐกิจหรือภาวะการเงินการคลังเข้าสู่ภาวะปกติโดยเร็วต่อไป สำหรับประเด็นหลักๆ ที่จะได้มีการประชุมสัมมนาในวันนี้ รวมทั้งการกำหนดทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมคงจะขอเรียนประเด็นหลัก ดังต่อไปนี้

ประเด็นหลักในการกำหนดทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑

ก่อนที่จะเข้าไปสู่ประเด็นต่างๆ ขอย้ำว่า ได้หารือกับ สศช. หลายครั้งว่า การพัฒนาเศรษฐกิจหรือแผนพัฒนาเศรษฐกิจ ที่ชอบเรียกกันย่อๆ ว่าเศรษฐกิจ แท้จริงแล้วคือเศรษฐกิจและสังคม ผมคิดว่าวันนี้และในช่วงของแผนฯ ๑๑ ความชัดเจนในเรื่องของการบูรณาการ การพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ต้องทำให้เป็นรูปธรรม หัวใจของการเผชิญความท้าทายที่กำลังเกิดขึ้นในโลกปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของสิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจฐานความรู้ ถ้ามองเฉพาะด้านเศรษฐกิจและมองข้ามมุมมองทางสังคมไป จะไม่ประสบความสำเร็จ การบูรณาการตรงนี้หัวใจสำคัญในทุกๆ ด้านต่อประเด็นที่ได้ตั้งขึ้นมา รวมทั้งการสัมมนากลุ่มย่อยในปลายวันนี้

ประการแรก ที่ผมอยากจะย้ำคือ ในปีที่แล้ว ผมก็ได้ให้ข้อคิดว่า **ประเด็นที่หนึ่ง**ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องของปรัชญาจริงๆ ไม่ใช่เรื่องของโครงการ ดังนั้น ในทุกหัวข้อที่จะได้มีการดำเนินการระดมความคิดเห็นในการที่จะกำหนดทิศทางของแผน จะต้องเอาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาพิจารณาตลอดเวลา ทั้งในเรื่องของความสมดุลสมผล ความพอประมาณ และการมีภูมิคุ้มกันต่อความเสี่ยงต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับที่ส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมและการกระจายอำนาจ เพราะทุกสิ่งทุกอย่างทำจากฐานล่างขึ้นมาสู่ส่วนบน การมีหลักประกันของการพอประมาณ ความสมดุลสมผล และการมีภูมิคุ้มกันความเสี่ยงก็จะมีมากกว่าที่ส่วนกลางไปกำหนดแนวทางต่างๆ ลงไปให้ในส่วนของฐานรากหรือส่วนล่างนำไปปฏิบัติ

ประเด็นที่สอง ที่ต้องเน้นก็คือ ทรัพยากรที่สำคัญและมีคุณค่าที่สุดเป็นเรื่องของคนที่จะมีการพัฒนาต่อไปโดยเฉพาะในช่วงของแผนฯ ๑๑ อยากจะให้นั้นในสองส่วนที่เกี่ยวข้องกับคน **ส่วนแรกคือ**

ความมั่นคงของมนุษย์ และส่วนที่สองคือการพัฒนาความรู้ความสามารถของคน รวมไปถึงเรื่องคุณธรรมและจริยธรรม ที่ต้องพูดเช่นนี้เพราะว่า ทั้งสองส่วนนี้มีความสำคัญมาก ในการที่จะสร้างความเป็นธรรมหรือความเท่าเทียมในสังคม โดยเฉพาะในสถานะที่เศรษฐกิจมีความผันผวนหรือมีความเปลี่ยนแปลงอย่างมาก และในส่วนที่สอง ถ้าเราไม่สามารถพัฒนาทรัพยากรมนุษย์หรือคนได้ ปัญหาที่เกิดขึ้นในระยะเวลาที่ผ่านมา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการสูญเสียขีดความสามารถในการแข่งขันก็ดี หรือความขัดแย้งก็ดี ก็จะดำรงต่อไป

สำหรับ**ส่วนที่หนึ่ง ความมั่นคงของมนุษย์**ในรอบปีที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่า รัฐบาลได้ให้ความสำคัญในเรื่องนี้เป็นพิเศษจึงมีการผลักดันแนวนโยบาย ยุทธศาสตร์ มาตรการที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมด้านความมั่นคงของมนุษย์ เรียกได้ว่าตั้งแต่ก่อนเกิดจนตาย เป็นความพยายามที่จะเริ่มต้นในการให้ความรู้ อบรมเตรียมความพร้อมสำหรับคนที่จะมีครอบครัว จนมาถึงเด็กเล็ก เด็กในวัยเรียน การมีอาชีพการงาน การมีหลักประกันในเรื่องของรายได้ ไม่ว่าจะเป็นอยู่ในภาคเกษตร ภาคอุตสาหกรรม ไปจนถึงการสงเคราะห์ผู้ด้อยโอกาส ผู้ที่มีความต้องการพิเศษ ผู้สูงอายุ แม้กระทั่งผู้เสียชีวิต

สิ่งที่ผมอยากจะย้ำก็คือ ภายในระยะของแผนฯ ๑๑ ซึ่งจะสิ้นสุดลงในปี ๒๕๕๙ ต้องการให้ระบบสวัสดิการของไทยมีความชัดเจน คนไทยอยู่ที่ไหน เกิดที่ไหนจะมีหลักประกันขั้นพื้นฐานว่า การใช้ชีวิตตั้งแต่เกิดไปจนตายได้รับการดูแล ระบบสวัสดิการนี้ไม่ใช่ระบบที่ภาครัฐหยิบยื่นให้แต่ฝ่ายเดียว แต่จะต้องเป็นระบบที่มีความยั่งยืนในแง่ของการเงินการคลัง เช่น ในเรื่องของการมีหลักประกันเงินออมในยามชราจะเกิดขึ้นจากการเปิดโอกาสให้มีการสมทบและการมีส่วนร่วมของประชาชน ภายในปี ๒๕๕๙ สิ่งที่คุณไทยควรจะได้รับก็คือหลักประกันนี้ ควบคู่ไปกับความมั่นใจจากภาครัฐที่ต้องมีข้อมูลบอกได้ โดยการพิจารณาแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงประชากร และระบบสวัสดิการจะสามารถดำรงอยู่อย่างยั่งยืนโดยไม่กระทบต่อฐานะทางด้านการเงินการคลังจนถึงขั้นที่หลายๆ ประเทศประสบปัญหาอยู่ในปัจจุบัน ตรงนี้มีความสำคัญมาก หากสามารถสร้างหลักประกันนี้ได้ภายในปี ๒๕๕๙ ผมเชื่อว่าจะมีส่วนสำคัญในการลดปัญหาความไม่เป็นธรรม ลดปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในหลายๆ พื้นที่หรือในหลายภาคส่วน นอกจากเรื่องความมั่นคงในแง่รายได้แล้วยังมีปัญหาก็ทำให้เกิดความไม่มั่นใจหรือเกิดความขัดแย้งขึ้นที่เป็นปัญหาเฉพาะ อาทิ เรื่องที่ทำกิน ที่อยู่อาศัย แม้กระทั่งบริการพื้นฐานหรือปัญหาหนี้สิน สิ่งที่ผมคิดว่าจำเป็นจะต้องปรากฏอยู่ในแผนพัฒนาในช่วงต่อไปเช่นเดียวกันก็คือ รูปแบบวิธีการที่จะจัดการกับปัญหาเหล่านี้จะต้องมีความเป็นรูปธรรมและจะต้องขับเคลื่อนอย่างเป็นเอกภาพ การใช้แนวความคิด หลักคิด ในเรื่องของโฉนดชุมชน บ้านมั่นคง หรือจะเป็นเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาหนี้สิน สิ่งเหล่านี้ ผมคิดว่ามีความหมายทั้งสิ้นกับการทำให้เกิดความมั่นใจของคนไทยในอนาคต การยอมรับแนวทางการแก้ไขปัญหาใหม่ๆ ที่ได้ผลักดันไปแล้วให้นำไปสู่การเดินหน้าอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบจะมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

ในส่วนที่สอง เรื่องการพัฒนาคนที่เกี่ยวกับความรู้ความสามารถ การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองจะเป็นกระบวนการที่สำคัญและควรเชื่อมโยงกับการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติต่อไป เป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองก็จะชัดเจน คือ การให้ทุกคนสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ กระบวนการปรับเปลี่ยนตั้งแต่เรื่องหลักสูตรไปจนถึงการทำให้ระบบการศึกษามีความกลมกลืนกับระบบเศรษฐกิจและความต้องการของสังคมมากขึ้น และเป็นหัวใจของการปฏิรูปในครั้งนี้ เพราะจะเป็นฐานรากสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจฐานความรู้หรือเศรษฐกิจสร้างสรรค์ต่อไปในอนาคต โดยสรุป การวางรากฐานที่เกี่ยวข้องกับคนในด้านความมั่นคงและการพัฒนาศักยภาพจะถือเป็นความสำคัญอันดับหนึ่ง ในเรื่องที่จะพัฒนาหรือวางแผนทั้งเศรษฐกิจและสังคมในช่วงระยะเวลาจากนี้ไป

การเพิ่มขีดความสามารถของประเทศในระยะต่อไป ต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาน้ำเพื่อการเกษตร และการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานและโลจิสติกส์

ประการที่สอง สิ่งที่ต้องมีการวางแผนอย่างชัดเจนอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ การสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ จะเห็นได้ว่าในส่วนของความเป็นอยู่ แม้ว่าในบางเรื่องอาจจะถือได้ว่าทำสำเร็จไปแล้ว อาทิ การบริการไฟฟ้า ซึ่งครอบคลุมเกือบทุกพื้นที่ในประเทศไทย แต่มีบริการพื้นฐานอีกมากที่ถือว่ายังไม่เพียงพอและขาดแคลนสำหรับประชาชน เริ่มตั้งแต่เรื่องน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค ที่ควรจะมีการตั้งเป้าหมายและกำหนดกรอบเวลาอย่างชัดเจน เพื่อให้คนไทยทั่วประเทศได้รับการบริการพื้นฐานในเรื่องนี้ และน้ำเพื่อการเกษตรต้องถือเป็นหัวใจสำคัญ เพราะจะสะท้อนความมั่นคงทางอาหารและพลังงาน และความจำเป็นในการเพิ่มผลิตภาพในภาคการเกษตรเพื่อมาตอบสนองความต้องการที่เพิ่มขึ้น และเพื่อให้ศักยภาพของประเทศไทยเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ปัญหาความมั่นคงทางด้านอาหารของโลกสามารถดำเนินการไปได้อย่างจริงจัง

ส่วนระบบขนส่งคมนาคมในระยะเวลาอีก ๕ - ๖ ปีข้างหน้าจะต้องมีการผลักดันให้เป็นรูปธรรมอย่างก้าวกระโดดที่ชัดเจน ที่ผ่านมาให้ความสำคัญค่อนข้างมากกับระบบขนส่งมวลชนในกรุงเทพฯ และปริมณฑล แต่จากนี้ไปสิ่งที่สำคัญ คือการผลักดันการขนส่งระบบรางทั่วประเทศ รวมถึงการใช้ระบบรางและถนนเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน กับภูมิภาคและโลก ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน ปัจจุบันรัฐบาลได้อนุมัติการลงทุนในช่วง ๕-๖ ปีข้างหน้าด้านรถไฟมูลค่าเกือบ ๒ แสนล้านบาท ไม่รวมการร่วมทุน ซึ่งขณะนี้กำลังมีการศึกษาความเป็นไปได้ในการร่วมทุน เช่น กับรัฐบาลจีนในการทำรถไฟความเร็วสูงและรถไฟรางคู่ที่เป็นรางมาตรฐานเชื่อมตั้งแต่หนองคายลงมาถึงชายแดนในภาคใต้ เป็นต้น นอกจากนี้ ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานและโลจิสติกส์ก็จะเป็นเรื่องสำคัญต่อการปรับปรุงประสิทธิภาพและขีดความสามารถในการแข่งขัน

นอกจากนั้น การเพิ่มขีดความสามารถของประเทศที่จะรองรับความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีสารสนเทศที่ได้ดำเนินการ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของ 3G และการมีกลไกที่จะทำให้ประชาชนทั้งประเทศสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อลดช่องว่างทาง Digital ระหว่างคนในเมืองและคนในชนบท เป็นเป้าหมายสำคัญอีกประการหนึ่ง ที่จะนำเอาโครงสร้างพื้นฐานและเทคโนโลยีมาทำให้ประชาชนได้มีโอกาสและมีความเสมอภาค เท่าเทียมกัน สิ่งที่ผมจำเป็นจะต้องย้ำก็คือ การที่จะทำให้เป้าหมายที่เกี่ยวข้องในเรื่องของการพัฒนาคน และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมาย รูปแบบของการบริหารจัดการจะเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างมาก นอกจากการกระจายอำนาจและการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชนที่กล่าวถึงไปแล้ว การปรับปรุงกฎ ระเบียบ กติกา และการส่งเสริมธรรมาภิบาล เป็นเรื่องที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ปัจจุบันก็ยังคงมีกฎหมาย กฎ ระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาอยู่ค่อนข้างมาก และการดำเนินการยกเลิกหรือแก้ไขต้องใช้เวลานาน ทำให้เป็นอุปสรรคและข้อจำกัดอยู่ตลอดเวลา การรวบรวมกฎ ระเบียบหรือกฎหมายที่เป็นอุปสรรค และการมีแผนที่สามารถนำไปใช้อ้างอิงเป็นไปในลักษณะของแผนนิติบัญญัติต่อไปในช่วง ๔ - ๕ ปีข้างหน้า น่าจะมีความสำคัญต่อการทำให้กฎ ระเบียบไม่เป็นอุปสรรคต่อกระบวนการพัฒนาต่อไป

การลดความขัดแย้งในสังคมต้องเน้นเรื่องธรรมาภิบาลเพื่อสร้างความเป็นธรรมในสังคม

ในเรื่องธรรมาภิบาลต้องยอมรับว่า นอกจากปัญหาความขัดแย้งและความรุนแรงที่มานานทนทุนทางสังคมแล้ว ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันเป็นปัญหาใหญ่ แม้จะมีกฎหมายและองค์ริสระดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน แต่ก็ยังถูกประเมินว่าสถานการณ์ในด้านนี้ยังไม่ดีขึ้น เพราะฉะนั้น กระบวนการจัดการปัญหาควรเป็นส่วนสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เพื่อที่จะเป็นหลักประกันในเรื่องของธรรมาภิบาลที่เป็นหัวใจสำคัญของความสำเร็จในการพัฒนาต่อไป

สุดท้ายที่อยากจะย้ำกับทุกท่าน เมื่อมองไปในระยะยาว นอกจากปัญหาที่หยิบยกขึ้นมา มีสิ่งท้าทาย ทั้งในเรื่องการแข่งขันระหว่างประเทศ เรื่องความมั่นคงทางอาหารและพลังงาน การปรับกระบวนการของการพัฒนาที่เน้นความเป็นธรรม ความสมดุลและการเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เป็นเรื่องที่จำเป็นจะต้องเริ่มต้น และทำให้ฝังรากลงไปเป็นหลักและกระบวนการพัฒนาต่อไปในอนาคต เราต้องเลิกแนวความคิดที่จะพัฒนาด้านหนึ่งด้านใดไปก่อนและไปแก้ไขผลกระทบภายหลัง บทเรียนจากมาบตาพุด และบทเรียนจากหลายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ทำให้คิดว่า ณ วันนี้ต้องชัดเจนว่าการวางแผนการพัฒนาจะต้องไม่มองว่า ทำเรื่องนี้แล้วไปหาทางบรรเทาผลกระทบ แต่ต้องหากระบวนการพัฒนาซึ่งเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ที่ทำแล้วจะส่งเสริมในเรื่องความเป็นธรรม หรือเป้าหมายอื่นๆ ที่กำหนดไว้ในแผนฯ ตั้งแต่ต้น

ผมได้ติดตามการทำงานในช่วงปีที่ผ่านมาของหลายหน่วยงาน เห็นว่าขณะนี้หลายหน่วยงานได้ยอมรับความเป็นจริงมากขึ้น อย่างเช่นที่กำลังดำเนินการในการประเมินเกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่ภาคใต้

โดยให้ทุกภาคส่วน ผู้ที่มีส่วนได้เสีย และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมด ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นเพื่อพัฒนาไปสู่การพัฒนาที่เป็นมิตรกับชุมชนและสิ่งแวดล้อมจะเป็นการลดเงื่อนไขของความขัดแย้งซึ่งปัจจุบันมีส่วนสำคัญในการทำลายขีดความสามารถของประเทศและทุนทางสังคมเป็นอย่างยิ่ง

ทั้งหมดนี้ ผมขอเรียนว่าเป็นสิ่งที่จะได้มีการอภิปรายกันทั้งในวันนี้และในกระบวนการตลอดทั้งปีก่อนที่จะนำไปสู่การประกาศใช้แผนพัฒนาฉบับที่ ๑๑ ซึ่งจำเป็นต้องทำความเข้าใจกันไปตั้งแต่วันนี้ไม่ใช่เพียงแต่กำหนดเป้าหมาย หรือคิดในเชิงของการกำหนดยุทธศาสตร์ หรือแม้กระทั่งโครงการและมาตรการ แต่จะต้องร่วมกันรณรงค์ ค่านิยม จิตสำนึกของคนที่จะเอื้อต่อการบรรลุเป้าหมายตามแผนต้องเริ่มต้นตั้งแต่วันนี้ หากเราพยายามทำหลายสิ่งที่ได้มีการพูดคุยกันหรือสิ่งที่ผมได้พูดในวันนี้ แต่ค่านิยม จิตสำนึก แม้กระทั่งวัฒนธรรม หรือวิถีชีวิตของคนไม่เอื้อต่อการสนับสนุนเป้าหมายเหล่านั้น ก็จะไม่ประสบความสำเร็จตามแผน เรื่องนี้เป็นงานยาก เป็นงานหนัก และเป็นงานที่ภาครัฐไม่สามารถดำเนินการได้โดยลำพัง ต้องอาศัยความร่วมมือจากสื่อมวลชน ประชาชน และชุมชนต่างๆ ความร่วมมือนี้จะเกิดขึ้นไม่ได้ ถ้าปราศจากการทำความเข้าใจถึงความจำเป็น ความเร่งด่วน และเนื้อหาสาระที่จะนำไปสู่การกำหนดเป้าหมายร่วมกันของการพัฒนาประเทศต่อไป เพราะฉะนั้น ผมจึงขอย้ำอีกครั้งหนึ่งว่า การทำงานในเนื้อหาสาระมีความสำคัญ แต่กระบวนการจากวันนี้ไปในอีกหนึ่งปีข้างหน้าจะมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการที่จะได้แผนที่ดี และเป็นแผนที่ปฏิบัติได้ สามารถนำไปสู่ความสำเร็จในที่สุด

บัดนี้ได้เวลาอันสมควรแล้ว ขอเปิดการประชุมประจำปี ๒๕๕๓ ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง “ทิศทางแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑” และขออวยพรให้การจัดงานประสบความสำเร็จตามที่ตั้งใจไว้ทุกประการ

ขอบพระคุณ

บทวิดิทัศน์ประชุมประจำปี ๒๕๕๓ : ทิศทางแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑

ความยาว ๗.๑๕ นาที

ภาพ	เสียง
กราฟฟิค ประชาชนในหลากหลายอาชีพ/ทุกภูมิภาคลอยเข้าเฟรมมาประกอบกันเป็น VDO Wall (เปลี่ยนภาพไปเรื่อยๆ) Effect เปลี่ยน VDO Wall	เส้นทางการพัฒนาแห่งอนาคต ประเทศไทยมีสิ่งท้าทายหลากหลายต้องเผชิญ ทั้งความผันผวนจากภายนอก และวิกฤตความขัดแย้งของคนไทย ที่ทุกคนจะต้องร้อยร่วมใจฟันฝ่าสู่ เส้นทางแห่งความสุขและความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน
ภาพ ข่าวการประชุมกลุ่มเศรษฐกิจ ป้ายอัตราแลกเปลี่ยนเงิน หมอตระกูลสุขภาพผู้สูงอายุ น้ำท่วมหนัก ป่าเขาลำเนาไพร ชุมชนประมง เหตุการณ์วินาศภัยทางการเมือง	การก้าวสู่อนาคตอย่างมั่นคง ประเทศไทยต้องพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงจากภายนอกอย่างรู้เท่าทัน ทั้งการรับมือกับกฎ กติกาใหม่ของโลก การพัฒนาสู่ความเป็นเศรษฐกิจโลกหลายศูนย์กลาง การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ และการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศโลก ขณะเดียวกัน ความขัดแย้งในสังคม ที่เกิดขึ้นได้บั่นทอนทุนทางสังคม ในการพัฒนาประเทศอย่างชัดเจน ซึ่งให้เห็นว่า การพัฒนาประเทศระยะต่อไป จำเป็นต้องสร้างภูมิคุ้มกันที่เหมาะสมให้ไทยพร้อมรับมือการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและรุนแรงกว่าที่ผ่าน มาอย่างมีประสิทธิภาพ
SUPER : ตัวอักษรเจาะโปร่ง “กรอบการพัฒนาในระยะแผนฯ ๑๑” SUPER : ตัวอักษรเจาะโปร่ง หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ยึดคนเป็นศูนย์กลาง มุ่งพัฒนาแบบองค์รวม SUPER : วิสัยทัศน์แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ “สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกัน ต่อการเปลี่ยนแปลง”	ด้วยเหตุนี้ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจึงได้กำหนดกรอบการพัฒนาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๑ ซึ่งจะประกาศใช้ในวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๔ โดยยังคงเน้นนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญานำทาง ยึดคนเป็นศูนย์กลาง มุ่งพัฒนาแบบองค์รวมอย่างสมดุล และกำหนดวิสัยทัศน์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ที่มุ่งสู่ “สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง” นอกจากนี้ ยังตระหนักถึงการสร้างความปรองดอง สมานฉันท์ และความเข้าใจระหว่างคนไทยด้วยกัน
ภาพ นายกรัฐมนตรีประกาศเชิญชวน “ร่วมเดินหน้าปฏิรูปประเทศไทย” ออกอากาศวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๓	แทรกเสียงนายกรัฐมนตรี ...ถึงเวลาแล้วที่เราจะปรองดองเพื่อปฏิรูปประเทศไทย รวมไปถึงเป็นหนึ่งในเพื่อปกป้องสถาบันหลักของชาติ สร้างความเสมอภาค สื่อสารถึงกันอย่างสร้างสรรค์ ค้นหาและยอมรับความจริง โดยมีการเมืองที่เป็นประชาธิปไตยมีประสิทธิภาพและโปร่งใส...ทั้งหมดนี้ รัฐบาลจะทำให้เกิดขึ้นฝ่ายเดียวไม่ได้ แต่พี่น้องประชาชนทุกคน ทุกฝ่ายจะต้องช่วยกัน โดยผมจะจัดให้มีการรับฟังทุกเสียงทุกความคิด ให้เราก้าวข้ามวิกฤตเพื่อสร้างอนาคตใหม่ให้ประเทศไทย....ถึงเวลาแล้วที่เราจะร่วมกันสร้างบ้านของเราด้วยกัน....

ภาพ	เสียง
ภาพ เวทีระดมความเห็นในระดับหมู่บ้าน/ชุมชน เวทีระดมความเห็นระดับภูมิภาค นักเรียน/บรรยาการการเรียนการสอน การทดลองวิทยาศาสตร์/ภาพจากห้องแล็บ การแสดงโขน นาฏศิลป์ งานฝีมือต่างๆ ความอุดมสมบูรณ์ของสัตว์ป่าและพันธุ์พืช ผู้คนในย่านธุรกิจ แท่นขุดเจาะน้ำมันกลางทะเล	และจากเสียงสะท้อนของทุกภาคีการพัฒนาที่ได้ร่วมกันหาหรืออย่างต่อเนื่องผ่านเวทีระดมความคิดเห็นทั้งในระดับชุมชนจนถึงภูมิภาคที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจัดขึ้น ก็ได้ขานรับทิศทางการพัฒนาที่ให้ความสำคัญกับการสร้างภูมิคุ้มกันและการนำทุนของประเทศที่ได้เปรียบด้านอัตลักษณ์ทั้งทุนมนุษย์ ทุนสังคม ทุนทางวัฒนธรรม ทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทุนกายภาพ และทุนทางการเงินมาใช้ประโยชน์อย่างบูรณาการและเกื้อกูลกัน นำไปสู่ร่างยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ดังนี้
SUPER : ตัวอักษรเจาะโปร่ง “การสร้างสังคมให้เกิดความเป็นธรรม” (พร้อมภาพ Insert)	การสร้างความเป็นธรรมในสังคม มุ่งสร้างความมั่นคงในชีวิตและรายได้ของประชาชน ลดความเหลื่อมล้ำของการพัฒนา สร้างโอกาสอย่างเสมอภาคในการเข้าถึงบริการทางสังคมที่มีคุณภาพได้ทั่วถึง ทั้งบริการการศึกษา สาธารณสุข สวัสดิการสังคม และกระบวนการยุติธรรม เสริมสร้างพลังทางสังคมที่เอื้อให้คนมีโอกาสดูแลตนเองและมีอิสระทางความคิด และสร้างสังคมเอื้ออาทรที่เคารพสิทธิซึ่งกันและกันในการอยู่ร่วมกันภายใต้วัฒนธรรมที่หลากหลาย
SUPER : ตัวอักษรเจาะโปร่ง “การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้อย่างยั่งยืน” (พร้อมภาพ Insert)	การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน เพื่อพัฒนาคนไทยทุกกลุ่มให้มีศักยภาพ มีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีวัฒนธรรมที่ดีงาม รู้คุณค่าความเป็นไทย มีจิตสาธารณะ ๕ ประการ คือ จิตแห่งวิทยาการ จิตแห่งการสังเคราะห์ จิตแห่งการสร้างสรรค์ จิตแห่งความเคารพ และจิตแห่งคุณธรรม พัฒนาทุนมนุษย์ให้เข้มแข็งพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต รวมทั้งเพิ่มผลิตภาพทางสังคม ด้วยการสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพคนผ่านบทบาทของครอบครัว ชุมชน และสถาบันศาสนาที่เข้มแข็ง
SUPER : ตัวอักษรเจาะโปร่ง “การสร้างความปลอดภัยและมั่นคงของอาหารและพลังงาน” (พร้อมภาพ Insert)	การสร้างความปลอดภัยและมั่นคงของอาหารและพลังงาน มุ่งส่งเสริมการใช้พลังงานสะอาดและพัฒนาพลังงานทางเลือก เพื่อกระจายการพึ่งพาแหล่งพลังงานให้หลากหลาย สนับสนุนการปรับเปลี่ยนรูปแบบการขนส่งให้มีประสิทธิภาพและลดการใช้พลังงาน รักษาความปลอดภัยของการผลิตพืชอาหารและพืชพลังงาน เพิ่มความมั่นคงด้านอาหารในระดับครัวเรือน โดยส่งเสริมการทำเกษตรกรรมยั่งยืนและเกษตรทฤษฎีใหม่บนฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ภาพ	เสียง
SUPER : ตัวอักษรเจาะโปร่ง “การสร้างเศรษฐกิจฐานความรู้ และสร้างปัจจัยแวดล้อม” (พร้อมภาพ Insert)	การสร้างเศรษฐกิจฐานความรู้และสร้างปัจจัยแวดล้อม โดยพัฒนาภาคเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิตและรายได้เกษตรกร พัฒนาภาคอุตสาหกรรมให้มีภูมิคุ้มกันต่อผลกระทบจากการขาดแคลนแรงงานและเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน พัฒนาการท่องเที่ยวโดยยกระดับคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวให้ยั่งยืน พัฒนาภาคการผลิตสินค้าและบริการบนฐานเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อยกระดับโครงสร้างภาคการผลิตและบริการให้สูงขึ้น สร้างปัจจัยแวดล้อมที่ส่งเสริมการค้าการลงทุน เช่น เร่งปฏิรูปกฎหมายให้เอื้อต่อการประกอบธุรกิจการค้า สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม
SUPER : ตัวอักษรเจาะโปร่ง “การสร้างเชื่อมโยง กับเศรษฐกิจในภูมิภาค” (พร้อมภาพ Insert)	การสร้างเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจในภูมิภาค โดยเสริมสร้างความร่วมมือเพื่อสร้างความแข็งแกร่งของประชาคมอาเซียน เป็นหุ้นส่วนกับประเทศคู่ค้าในภูมิภาคต่างๆ สนับสนุนการเปิดการค้าเสรีและวางแนวทางป้องกันผลเสียที่จะเกิดขึ้น พัฒนารฐานลงทุนเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐานกับประเทศต่างๆ ภายในภูมิภาค ส่งเสริมแรงงานไทยในต่างประเทศ และป้องกันภัยจากการก่อการร้ายและอาชญากรรม ยาเสพติด ภัยพิบัติ และโรคระบาด
SUPER : ตัวอักษรเจาะโปร่ง “การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน” (พร้อมภาพ Insert)	การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน โดยปรับพฤติกรรมสู่การบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการผลิตสินค้าและบริการจากทรัพยากรชีวภาพที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เพิ่มโอกาสในการสร้างรายได้จากความหลากหลายทางชีวภาพ อนุรักษ์ ป่าพื้นที่ทรัพยากรดิน แหล่งน้ำ ป่าไม้ ชายฝั่ง แหล่งแร่และพลังงาน คุ้มครองพื้นที่เปราะบางของระบบนิเวศและพื้นที่วิกฤต และเตรียมการรับมือกับภัยพิบัติทางธรรมชาติที่รุนแรงมากขึ้นจากภาวะโลกร้อน
ภาพ Hi Light คนไทยทุกอาชีพ วัฒนธรรม เชื้อชาติ /ภาพการรวมพลังของภาคีต่างๆ /ภาพรอยยิ้ม ใบหน้าที่เปี่ยมความหวังของคนไทย (เปลี่ยนภาพไปเรื่อยๆก่อนมารวมกันเป็น VDO Wall)	วันนี้ พลังของคนไทย กว่า ๖๗ ล้านคน จะเป็นชุมพลังอันยิ่งใหญ่ ในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ ภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง วิถีแห่งการพึ่งตนเอง และสร้างภูมิคุ้มกันให้ทุกชีวิต ทุกครอบครัว ทุกชุมชน และประเทศชาติสามารถดำเนินต่อไปได้อย่างมั่นคง บนเส้นทางการพัฒนาที่ทอดยาวสู่ความเข้าใจและสงบสันติอย่างยั่งยืนสืบไป
โลโก้ สศช.	

สรุปผลการนำเสนอและอภิปราย
“ทิศทางการพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑”

ประธาน	ดร.พนัส สิมะเสถียร	ประธานกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ผู้นำเสนอ	ดร.อำพน กิตติอำพน	เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ
ผู้อภิปราย	นายโฆสิต ปั้นเปี่ยมรัษฎ์ คุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์	ประธานกรรมการบริหารธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ประธานคณะกรรมการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน แห่งชาติ
	นายดุสิต นนทะนาคร	ประธานกรรมการหอการค้าไทยและสภาหอการค้าแห่ง ประเทศไทย

๑ สรุปผลการนำเสนอ

๑. ดร.อำพน กิตติอำพน

เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

นำเสนอสาระสำคัญของทิศทางการพัฒนาประเทศ ในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ประกอบด้วย (๑) กรอบทิศทางของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ (๒) กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ (๓) การประเมินความเสี่ยงของประเทศ (๔) การสร้างภูมิคุ้มกันของประเทศ และ (๕) ยุทธศาสตร์การพัฒนา

๑.๑ กรอบทิศทางของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ จากการที่ สศช. ได้ทบทวนการจัดทำแผนพัฒนาที่ผ่านมา พบว่า ในปี ๒๕๔๐ สศช. ได้มีการริเริ่มการจัดทำแผน ๒๐ ปี ในลักษณะของวิสัยทัศน์ ๒๐ ปี หรือที่เรียกว่า “แผนวิสัยทัศน์...๒๕๖๐” และในปี ๒๕๕๑ จึงได้มีการจัดทำแผนวิสัยทัศน์ปี...๒๕๗๐ โดยเน้นใน ๓ เรื่องหลัก ได้แก่ การวิเคราะห์บริบทการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศในเรื่องโครงสร้างเศรษฐกิจ และโครงสร้างสังคมของประเทศ ภายใต้การน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นปรัชญาแนวคิดในการนำมาวิเคราะห์อย่างเป็นขั้นตอน และความเสี่ยงที่ต้องเผชิญ รวมทั้งการสร้างภูมิคุ้มกันไปอีก ๕ ปี ข้างหน้า เพื่อมุ่งไปสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันอย่างยั่งยืนที่ให้ความสำคัญกับการสร้างการมีส่วนร่วม และสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน จากนั้นจึงได้นำผลการวิเคราะห์บริบทการเปลี่ยนแปลงและแนวทางการจัดทำแผนฯ ๑๑ มานำเสนอในการประชุมประจำปี ๒๕๕๒ ในหัวข้อเรื่อง “จากวิสัยทัศน์ ๒๕๗๐...สู่แผนฯ ๑๑

๑.๒ กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ สศช. ได้นำข้อเสนอและข้อคิดเห็นจากการประชุมต่างๆ นำไปหารือร่วมกับชุมชนโดยผ่านเวทีประชาคม ๒๒ เวที ๑๓๒ หมู่บ้านทั่วประเทศ ในประเด็นคำถามถึงความรู้สึก ความเข้าใจ และผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อดำรงชีวิตของชุมชนทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และการบริหารจัดการ รวมทั้งได้นำไประดมความคิดเห็นในระดับภาคทั้ง ๔ ภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ นอกจากนี้ ได้นำไปจัดประชุมเฉพาะกลุ่มของกลุ่มภาคเอกชน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มเด็กและเยาวชน และกลุ่มสื่อมวลชน พร้อมทั้งได้ประมวลสังเคราะห์ผลการระดมความคิดเห็นปรับปรุง ร่างทิศทางของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ เพื่อนำเสนอคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติพิจารณาให้ความเห็นชอบ และนำมาเสนอในการประชุมประจำปี ๒๕๕๓ ในหัวข้อเรื่อง “ทิศทางการพัฒนาประเทศไทยในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑” ในวันที่

๑.๓ การประเมินความเสี่ยงของประเทศ การระดมความคิดเห็นจากการประชุมในเวทีต่างๆ ได้ผลสรุปและเป็นที่ยอมรับร่วมกันถึงความเสี่ยงสำคัญที่ประเทศไทยต้องเผชิญมี ๕ ประการ ได้แก่

๑.๓.๑ การบริหารภาครัฐอ่อนแอ อำนาจอธิปไตยถูกใช้เพื่อผลประโยชน์ของคนบางกลุ่ม เจ้าหน้าที่ย่อหย่อนในการปฏิบัติหน้าที่ การบังคับใช้กฎหมายไม่จริงจัง ประชาชนไม่เคารพกฎหมายและกฎ กติกา การดำเนินงานภาครัฐไม่โปร่งใส ไม่สามารถขับเคลื่อนการบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดการทุจริตประพฤติมิชอบนำไปสู่ความเหลื่อมล้ำและไม่เป็นธรรมในมิติเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ก่อให้เกิดการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงวิธีการบริหารประเทศในปี ๒๕๔๙ กลายเป็นการใช้ความรุนแรงในการยุติข้อขัดแย้งของประเทศในปัจจุบัน และส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ครอบครัวยุคใหม่ และชุมชน ตลอดจนความน่าเชื่อถือของประเทศ

๑.๓.๒ โครงสร้างเศรษฐกิจไม่สามารถรองรับการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน การมุ่งการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเพื่อสร้างรายได้ของประเทศด้วยการพึ่งพาฐานเศรษฐกิจที่เน้นการส่งออก การใช้แรงงานราคาถูก การผลิตที่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติเชิงปริมาณมากกว่าคุณภาพส่งผลให้เกิดความเสื่อมโทรมของฐานทรัพยากรธรรมชาติเสี่ยงต่อการได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงภายนอก และกฎ กติกาที่กีดกันทางการค้า ทำให้สูญเสียความสามารถในการแข่งขัน และคุณภาพชีวิตลดลง ครอบครัวยุคใหม่ขาดความอบอุ่น เศรษฐกิจไทยใช้เทคโนโลยี ความรู้ และนวัตกรรมในกระบวนการผลิตน้อย ทำให้ไม่สามารถยกระดับความสามารถในการแข่งขันและขับเคลื่อนการเติบโตทางเศรษฐกิจได้ในระยะยาว

- ๑.๓.๓ **โครงสร้างประชากรไม่สมดุลใน ๓ มิติ** ทั้งอายุ คุณภาพ ความรู้และทักษะ ปัจจุบันสามารถรับรู้ได้ทุกหมู่บ้าน/ชุมชนทั่วประเทศ เกษตรกรที่มีอายุต่ำกว่า ๕๐ ปี มีเพียงร้อยละ ๑๐ ของเกษตรกร นอกจากนี้ ในอนาคตผู้ที่มีอายุมากกว่า ๖๐ ปีขึ้นไป จะมีประมาณร้อยละ ๒๐ ปัจจุบันมีประมาณร้อยละ ๑๑ หรือ ๖ - ๗ ล้านคน แสดงว่าประเทศไทยจะมีผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นถึง ๑๒ - ๑๕ ล้านคน ในอีก ๒๐ ปีข้างหน้า ทำให้ภาระการพึ่งพิงสูง ภาครัฐและครัวเรือนจะมีภาระค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นในการดูแลและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในด้านต่างๆ อาทิ การดูแลสุขภาพอนามัย และการจัดสวัสดิการทางสังคม เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศหากไม่มีการเตรียมความพร้อมที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์
- ๑.๓.๔ **ค่านิยมที่ติงามของไทยเสื่อมถอย** คุณค่าของวัฒนธรรมไทย อาทิ ความเอื้ออาทร ความเคารพซึ่งกันและกันลดลงในสังคมไทย เพราะผู้คนมุ่งแสวงหาความสุขส่วนตัวมากกว่าการคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวม นอกจากนี้ เทคโนโลยีสารสนเทศมีผลทำให้สมาชิกในครอบครัว/ชุมชนใช้ชีวิตแบบต่างคนต่างอยู่ การบริโภคสูง ภูมิปัญญาและอัตลักษณ์ดั้งเดิมถูกละเลย มีความแตกแยก ขาดความสามัคคี แบ่งเป็นฝักเป็นฝ่าย เป็นสังคมที่ใช้อำนาจนิยมและให้ความสำคัญกับพวกพ้อง นำไปสู่การพิทักษ์ผลประโยชน์เฉพาะกลุ่มและขาดการเคารพสิทธิผู้อื่น
- ๑.๓.๕ **ฐานทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อมของประเทศมีแนวโน้มเสื่อมโทรมลงอย่างรุนแรง** การแข่งขันที่มุ่งการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศส่งผลให้ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทวีความรุนแรง โดยเฉพาะการขาดแคลนน้ำ ส่งผลกระทบต่อการผลิตภาคเกษตรและความมั่นคงอาหาร เกิดความเสี่ยงต่อการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ การกัดเซาะชายฝั่งอย่างต่อเนื่อง ภัยพิบัติเกิดขึ้นบ่อยครั้ง ก่อให้เกิดความสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สิน ความยากจนสูง เกิดการอพยพย้ายถิ่น มีความเสี่ยงสูงจากโรคอุบัติใหม่อุบัติซ้ำ ขณะที่การใช้ทรัพยากรเพิ่มขึ้นต่อเนื่องเพื่อตอบสนองความต้องการบริโภค เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลืองและปริมาณของเสียเพิ่มขึ้น ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ สุขภาพอนามัย ความสมดุลและยั่งยืนของทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ๑.๔ **การสร้างภูมิคุ้มกันของประเทศ** เพื่อรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง ประเทศไทยต้องสร้างภูมิคุ้มกัน ๖ ประการ ได้แก่
- ๑.๔.๑ **ประเทศไทยมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข** เพราะสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นสัญลักษณ์แห่งความยั่งยืนของชาติ สถาบันพระมหากษัตริย์จึงเป็นศูนย์กลางของคนไทยที่ต้องเชิดชู รักษาให้คงอยู่คู่ความเป็นไทยตลอดไป การยึดมั่นในสถาบันกษัตริย์ก่อให้เกิดพลังใน

สังคมไทยที่พร้อมพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าต่อไปได้อย่างมั่นคง มีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติการกิจสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองให้ลุล่วง โดยดำเนินการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างจริงจัง

๑.๔.๒ ภาคเกษตรเป็นฐานรายได้หลักและความมั่นคงอาหารของประเทศ ภาคเกษตรเป็นฐานของโครงสร้างเศรษฐกิจหลักที่สำคัญ นอกจากจะทำหน้าที่เป็นฐานของการสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรแล้วยังเป็นภูมิคุ้มกันที่เชื่อมโยงไปถึงเรื่องของภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรมท้องถิ่น และความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว เป็นแหล่งผลิตอาหาร รวมทั้งเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของประเทศไทยในอนาคต จึงจำเป็นต้องคงภาคการเกษตรไว้เป็นหลักสำคัญของการพัฒนาประเทศ ทั้งการส่งเสริมให้ภาคการเกษตรมีส่วนร่วมสำคัญในการลดความยากจน สร้างงาน สร้างรายได้ และเป็นแหล่งอาหารหลัก เสริมสร้างให้ธุรกิจเกี่ยวเนื่องกับการเกษตรขยายตัว ทำให้การประกอบอาชีพเกษตรกรมีความมั่นคง สามารถจูงใจให้คนรุ่นใหม่เข้ามาทำงานเพิ่มขึ้น และนำความรู้และเทคโนโลยีสมัยใหม่มาพัฒนาให้การทำเกษตรมีประสิทธิภาพสูงขึ้น ควบคู่กับการนำเกษตรทฤษฎีใหม่มาขยายให้กว้างขวาง และทำให้ภาคการเกษตรเข้มแข็งและผลักดันเศรษฐกิจฐานรากให้มั่นคง

๑.๔.๓ การพัฒนาประเทศให้อยู่บนฐานความรู้และเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อเป็นภูมิคุ้มกันที่จะขับเคลื่อนโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศในอนาคต จำเป็นที่จะต้องพึ่งพาในสิ่งที่ประเทศไทยสามารถคิดค้น หรือนำเข้ามาประยุกต์ใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงสร้างโครงสร้างพื้นฐานของประเทศบนฐานความรู้ต่างๆ ที่ทรงแสวงหามาจากทั่วโลก อาทิ รถไฟ ไปรษณีย์ และปัจจุบันพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงนำความรู้ในวิทยาการด้านต่างๆ มาใช้เป็นพื้นฐานการพัฒนาประเทศ เช่น ระบบชลประทาน และฝนหลวง เป็นต้น จึงจำเป็นต้องปฏิรูประบบการจัดการความรู้โดยผสมผสานภูมิปัญญาไทยและความรู้สมัยใหม่ ทั้งความรู้ในตัวคน ความรู้ทางเทคโนโลยี และความรู้ในวิทยาการด้านต่างๆ ให้เป็นปัจจัยหลักในการพัฒนา และเพิ่มสมรรถนะของประเทศในทุกด้าน สร้างสังคมและเศรษฐกิจฐานความรู้ เพื่อยกระดับประเทศให้อยู่ในกลุ่มประเทศที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรมและความรู้ต่อไปในอนาคต

๑.๔.๔ สังคมไทยมีค่านิยมและวัฒนธรรมที่ดีงาม แรงบันดาลใจ ส่งเสริมให้ประชาชนมีจิตสำนึกในวัฒนธรรมความเป็นไทยด้วยการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และนำวัฒนธรรมไทยที่มีเอกลักษณ์มาลดอิทธิพลของความทันสมัยและช่องว่างในสังคม ครอบคลุมบ่มเพาะบุตรหลานให้ตระหนักถึงรากเหง้าของตนเอง โดยเฉพาะวัฒนธรรมในสังคมเกษตรที่มีความเอื้ออาทรสูงมาส่งเสริมให้คนที่ทันสมัยและความคิดเห็นที่แตกต่างกันสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข และเป็นเครื่องคุ้มกันให้คนไทยสามารถยืนหยัดได้ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง

๑.๔.๕ ชุมชนเป็นกลไกที่มีความสามารถในการบริหารจัดการ มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพชีวิต และเชื่อมโยงกันเป็นสังคมสวัสดิการ สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน มีความรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง มีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมตัดสินใจในการพัฒนาวิถีชีวิตของชุมชน และสามารถพึ่งตนเองได้ ส่งเสริมให้ชุมชนร่วมกันหาความรู้และวิเคราะห์ทางเลือกที่เหมาะสมบนฐานทรัพยากรของท้องถิ่น เกิดเป็นแนวทางการพัฒนาที่มีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบในทุกด้าน อาทิ การกำหนดกฎ ระเบียบต่างๆ ซึ่งเป็นที่ยอมรับและถือปฏิบัติร่วมกัน การเรียนรู้เชื่อมโยงวิถีชีวิต/การประกอบอาชีพกับภูมิปัญญาท้องถิ่น การทำเกษตรยั่งยืนที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การพึ่งตนเองในระบบทุนชุมชน ธุรกิจชุมชน อุตสาหกรรมชุมชน การจัดสวัสดิการชุมชนที่เข้มแข็ง และการจัดการสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการใช้ชีวิตในชุมชน ภายใต้ระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพ และเปิดโอกาสให้ชุมชนตัดสินใจเรื่องต่างๆ อย่างอิสระ

๑.๔.๖ ประเทศไทยมีศักดิ์ศรีของความเป็นเอกราช และเป็นมิตรกับนานาชาติ ประเทศไทยต้องนำจุดแข็งของความเป็นเอกราช และการเป็นมิตรที่ดี มาใช้ในการเจรจาต่อรองให้เกิดความน่าเชื่อถือ และสร้างความมั่นใจในการดำเนินการตามข้อตกลงได้จริง ทำให้การเข้าร่วมกลุ่มเศรษฐกิจต่างๆ เป็นไปอย่างมั่นคง และได้รับประโยชน์อย่างเป็นธรรม

๑.๕ ยุทธศาสตร์การพัฒนา ประกอบด้วย ๖ ยุทธศาสตร์

๑.๕.๑ ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมในสังคม มุ่งสร้างโอกาสการเข้าถึงแหล่งทุน ทรัพยากร การประกอบอาชีพ ยกระดับรายได้ และสร้างความมั่นคงทางสังคมให้ทุกคนในสังคมไทย ช่วยเหลือกลุ่มคนยากจน คนด้อยโอกาส แรงงานนอกระบบ/ต่างด้าว ชนกลุ่มน้อยให้เข้าถึงบริการทางสังคมอย่างเท่าเทียมกัน ส่งเสริมให้ภาคีพัฒนามีส่วนร่วมแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำและความขัดแย้งในสังคมไทยอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งพัฒนาทุกคนในสังคมไทยให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีศักดิ์ศรี

๑.๕.๒ ยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน เน้นการพัฒนาคนไทยทุกกลุ่มวัยให้มีศักยภาพ มีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีจิตสำนึก วัฒนธรรมที่ดีงาม รู้คุณค่าความเป็นไทย มีโอกาสและสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งเสริมสร้างสภาพแวดล้อมของครอบครัว ชุมชน และสังคมให้มั่นคง และเอื้อต่อการพัฒนาคนที่สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลง

- ๑.๕.๓ ยุทธศาสตร์การสร้างความปลอดภัยและมั่นคงของอาหารและพลังงาน สร้างฐานภาคเกษตรให้เข้มแข็ง สามารถผลิตอาหารที่มีคุณภาพเพียงพอสำหรับผู้บริโภคทุกคนภายในประเทศ เป็นฐานการผลิตที่ทำให้เกิดความมั่นคงในอาชีพและรายได้แก่เกษตรกร สร้างความปลอดภัยในการใช้ผลิตผลการเกษตรเป็นอาหารและพลังงาน ตลอดจนจัดหาพลังงานให้มีความมั่นคงเพียงพอกับความต้องการในประเทศ
- ๑.๕.๔ ยุทธศาสตร์การสร้างเศรษฐกิจฐานความรู้และการสร้างปัจจัยแวดล้อม สนับสนุนให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการผลิตสินค้าและบริการในภูมิภาคบนฐานปัญญา นวัตกรรม ความคิดสร้างสรรค์ และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้เสริมสร้างการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่องทั้งในระยะกลางและระยะยาวอย่างสมดุล สร้างระบบประกันและบริหารจัดการความเสี่ยงทางเศรษฐกิจ สร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการผลิต การค้า และการลงทุน รวมทั้งการพัฒนาผู้ประกอบการใหม่ สร้างเครือข่ายโครงสร้างพื้นฐานและโลจิสติกส์ภายในประเทศที่เชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาค และพัฒนาความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมนำไปใช้ในการยกระดับห่วงโซ่การผลิตและการให้บริการ
- ๑.๕.๕ ยุทธศาสตร์การสร้างความปลอดภัยกับเศรษฐกิจในภูมิภาค ที่เตรียมความพร้อมและปรับตัวเข้าสู่บริบทโลกและภูมิภาค รวมถึงประชาคมอาเซียน และสร้างความเชื่อมโยงด้านการค้า การลงทุนกับตัวเศรษฐกิจที่ขยายตัวสูงและประเทศเพื่อนบ้าน สร้างโอกาสทางเศรษฐกิจจากศักยภาพของที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของประเทศ ส่งเสริมบทบาทไทยในเวทีระหว่างประเทศให้เด่นชัด รวมทั้งบรรเทาผลกระทบเชิงลบและประเด็นปัญหาร่วมระหว่างประเทศ
- ๑.๕.๖ ยุทธศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน เน้นการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติให้มีความอุดมสมบูรณ์ ขับเคลื่อนการผลิตและบริโภคของประเทศไปสู่การเป็นสังคมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สร้างภูมิคุ้มกันและเตรียมความพร้อมในการรองรับและปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ

๒. นายโฆสิต บั่นเปี่ยมรักษ์

ประธานกรรมการบริหารธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)

ได้อภิปรายและเสนอข้อคิดเห็นในประเด็นการพัฒนาประเทศในระยะเวลาที่ผ่านมาไม่มีคุณภาพ ก่อให้เกิดวิกฤตเศรษฐกิจสำคัญ ได้แก่ วิกฤตเศรษฐกิจปี ๒๕๔๐ ที่มีสาเหตุมาจากการเป็นหนี้สินต่างประเทศสูงเกินกว่าจะจัดการได้ เป็นบทเรียนสำคัญของประเทศไทย เช่นเดียวกับที่เกิดขึ้นเมื่อไม่นานมานี้ในประเทศกรีซ และสหรัฐอเมริกา ขณะที่หนี้สินครัวเรือนก็เป็นประเด็นสำคัญ ทำให้เกิดความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างการเติบโตทางเศรษฐกิจกับคุณภาพการพัฒนาเศรษฐกิจที่นำไปสู่ข้อสรุปว่าการพัฒนาที่ไม่มีคุณภาพจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อประเทศสูง

ขณะเดียวกันวิกฤตทางการเมืองที่ยืดเยื้อ ซึ่งเกิดจากความเหลื่อมล้ำทางสังคมในกลุ่มต่างๆ มีสาเหตุหลักมาจากการพัฒนาที่ไม่มีคุณภาพเช่นกัน จึงต้องวิเคราะห์การพัฒนาคุณภาพใน ๒ ประเด็นหลัก ดังนี้ การสร้างวินัยการเงินการคลัง และการสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจควบคู่กับความไม่เท่าเทียมกัน ทำให้เกิดปัญหาในสังคมไทยหลายประการ

ดังนั้น **ประเด็นการพัฒนาในอนาคต** ช่วงแผนฯ ๑๑ ต้องเพิ่มสัดส่วนชนชั้นกลางในสังคมไทย การพัฒนาที่ประสบความสำเร็จในหลายประเทศจะต้องมีโครงสร้างของกลุ่มคนที่มีชนชั้นกลางในสัดส่วนสูง แต่ในประเทศไทย การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและคุณภาพการพัฒนาทำให้ชนชั้นกลางกระจุกตัวอยู่ในเขตเมืองเป็นหลัก โดยเฉพาะกรุงเทพมหานคร ทำให้ภาคอื่นๆ มีโอกาสการพัฒนาต่ำกว่า จึงจำเป็นต้องกระจายชนชั้นกลางไปทุกภาค โดยการสร้างงานที่มีรายได้ให้สามารถเลี้ยงตนเอง มีอนาคต เป็นการสร้างงานที่มีคุณภาพ ซึ่งเป็นรากฐานของการเป็นชนชั้นกลาง

ส่วนกระบวนการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ต้องเพิ่มการจัดทำแผนภาคดังเช่นที่เคยมีในช่วงแผนฯ ๕ เพื่อพัฒนาภาคให้มีศักยภาพเพิ่มขึ้น พัฒนาให้คนมีความสามารถในการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยพัฒนาทักษะฝีมือ ความรู้ ความสามารถในการจัดการที่ทำให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น ก่อให้เกิดชนชั้นกลางสูงขึ้นในภาคต่างๆ เป็นเสาหลักของการพัฒนาที่มีคุณภาพ

๓. คุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์

ประธานคณะกรรมการการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนแห่งชาติ

ได้อภิปรายและให้ข้อคิดเห็นในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ และประเด็นการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ ดังนี้

๓.๑ กระบวนการจัดทำแผนฯ พัฒนา ฉบับที่ ๑๑ ของ สศช. การจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ของ สศช. มีกระบวนการที่สอบถามความคิดเห็นความต้องการของคนในชุมชนสามารถสร้างความร่วมมือในระดับต่าง ๆ และลดความขัดแย้ง

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ควรมุ่งการเจริญเติบโตภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเน้นการผลิต การบริโภคในท้องถิ่นตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชนถึงประเทศ และนานาชาติ ที่ผ่านมามีการพัฒนาการผลิตและจำหน่ายเพื่อให้ได้กำไรสูงสุด โดยขาดความรับผิดชอบต่อสังคมและทรัพยากรธรรมชาติ ขณะที่ความเจริญกระจุกตัว เกิดช่องว่างของความเหลื่อมล้ำ

การจัดทำแผนโดยสอบถามคนในหมู่บ้านเป็นการหาความสมดุลของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่เน้นจุดแข็งในท้องถิ่นที่แข่งขันได้ให้เกิดความยั่งยืน ไม่แปรผันไปตามกระแสตลาดโลกที่ทำให้ชุมชนมีความเสี่ยงสูง สร้างศักยภาพในการพึ่งตนเองและพัฒนาท้องถิ่นรองรับการกระจายอำนาจ

๓.๒ ประเด็นการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑

๓.๒.๑ สวัสดิการชุมชน การดำเนินงานของคณะกรรมการการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนแห่งชาติ ได้มีผู้แทนชุมชนที่จัดสวัสดิการชุมชนอยู่แล้วมาพบนายกรัฐมนตรี เพื่อเสนอแนวคิดการจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชน โดยขอให้รัฐบาลมีส่วนร่วมสนับสนุนการดำเนินการกองทุน เป็นการสนับสนุนของรัฐบาล : ท้องถิ่น:ชาวบ้าน ในอัตราส่วน ๑:๑:๑ ให้ผู้แทนเหล่านี้ไปดำเนินการจัดกระบวนการต่าง ๆ รวมทั้งเชื่อมโยงระดับชุมชน หมู่บ้าน ตำบล จังหวัด ไปจนถึงประเทศ ระบบสวัสดิการเป็นการดูแลการเจ็บป่วยและการช่วยเหลือกลุ่มด้อยโอกาส อาทิ คนพิการ ผู้สูงอายุ รัฐบาลสนับสนุนเพียง ๓๖๕ บาทต่อคนต่อปี นับว่าเป็นการร่วมมือของชุมชนกับรัฐบาลและท้องถิ่นอย่างชัดเจน ที่ผ่านมานับได้ว่ากองทุนสวัสดิการชุมชนเหล่านี้มีความเข้มแข็ง พร้อมพัฒนาไปสู่สังคมสวัสดิการเมื่อสิ้นแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ก็จะสามารถดำเนินเนินการได้ครอบคลุมทั่วประเทศ

๓.๒.๒ คุณภาพชีวิตของเกษตรกร คณะกรรมการการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนแห่งชาติมีความเห็นว่า ความมั่นคงด้านอาหารเป็นเรื่องสำคัญและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การสร้างความสมดุลและมั่นคงของอาหารและพลังงานที่ สศช.ได้เสนอไว้ คณะกรรมการฯได้จัดตั้งคณะอนุกรรมการทำข้อเสนอเพื่อการปฏิรูประบบคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในเชิงยุทธศาสตร์ เพื่อให้เกษตรกรมีความสุขและได้รับประโยชน์ โดยให้เกษตรกรมีความมั่นคงทางด้านอาหาร เพาะปลูกเพื่อบริโภคในครัวเรือน จากนั้นจึงขายในระดับต่าง ๆ จนสามารถเชื่อมโยงถึงระดับการส่งออก

การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ โดยส่งเสริมให้เกษตรกรสามารถพึ่งตัวเองได้ ไม่สนับสนุนให้เกษตรกรปลูกพืชเชิงเดี่ยวที่ส่งผลให้เกิดหนี้สิน ความผิดพลาดของนโยบายภาครัฐทั้งในเรื่องความไม่ชัดเจน และความไม่ต่อเนื่องก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ส่งผลให้เกษตรกรเป็นหนี้ นอกจากนี้ ภัยธรรมชาติและศัตรูพืชก็เป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดหนี้ของเกษตรกร รัฐบาลจึงได้จัดให้มีโครงการประกันรายได้เกษตรกร ขณะที่การดำเนินงานของคณะกรรมการในการปรับโครงสร้างหนี้ของเกษตรกร ผ่านสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร สามารถดำเนินการได้ภายใน ๑๕ ปี โดยที่รัฐไม่ต้องจัดสรรงบประมาณเพื่อลดหนี้เกษตรกร และเป็นการส่งเสริมเกษตรกรที่เป็นคนดีให้คงอยู่

นอกจากนี้ ขอความร่วมมือจาก สศช.ในการจัดตั้งหน่วยงานที่ดำเนินการจัดการระบบคุณภาพชีวิตของเกษตรกร และหนี้สินเกษตรกรอย่างจริงจัง และเพิ่มเติมในประเด็นเรื่องการใช้สารเคมีในการเกษตร โดยอาจจัดเก็บภาษีสารเคมีการเกษตร แล้วนำเอาเงินที่ได้มาจัดสรรเพื่อฟื้นฟูชีวิตเกษตรกร หรือเน้นการทำเกษตรอินทรีย์ และเกษตรธรรมชาติ

๓.๒.๓ การดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่าที่ตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ ชุมชนมีพิธีกรรมบวชป่า ให้อาบน้ำ เพื่อให้คนรักษาป่าและไม่ทำลายแหล่งน้ำ มีคนในชุมชนทุกกลุ่ม ทุกวัย เข้าร่วม นอกจากนี้ มีการประชุมกรรมการหมู่บ้าน กรรมการตำบลเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง โดยมีผู้แทนจากกลุ่มต่างๆ อาทิ กลุ่มเยาวชน กลุ่มผู้หญิง เข้ามาร่วมประชุม พุดคุยในปัญหา สิ่งที่ต้องการดำเนินการ และตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ในชุมชน อาทิ การดูแลรักษาต้นน้ำ และสิ่งแวดล้อมในชุมชน ขณะที่ทุกคนต่างตระหนักในหน้าที่ของตนเป็นอย่างดี

๓.๒.๔ ความเข้มแข็งของชุมชนและท้องถิ่น คณะกรรมการการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนแห่งชาติ ได้มีการประชุมเมื่อวันที่ ๑๒ - ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๓ โดยเชิญผู้นำที่มีบทบาทการทำงานเพื่อท้องถิ่นเข้าร่วม มีความเห็นว่าคนในชุมชนจะเข้มแข็งได้ต้องใช้ชีวิตอย่างพอเพียง ไม่ฟุ้งเฟ้อ ในพื้นที่ที่มีความแห้งแล้งจะต้องแก้ปัญหาน้ำทั้งที่ใช้เพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร ต้องคืนอำนาจสู่ชุมชน และท้องถิ่น โดยให้ชุมชนสามารถตัดสินใจเอง และมีการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นอย่างจริงจัง ถ้าชุมชนเข้มแข็ง ท้องถิ่นก็จะเข้มแข็ง การที่ท้องถิ่นยังมีปัญหาการคอร์รัปชันส่วนหนึ่งเกิดจากการที่ชุมชนเลือกผู้บริหารท้องถิ่นที่เห็นแต่ประโยชน์ส่วนตนเป็นหลัก

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เข้มแข็งจะมีส่วนร่วมของผู้แทนต่างๆ ในท้องถิ่น ทั้งผู้นำชุมชน และผู้แทนกลุ่มต่างๆ เชื่อมโยงกับท้องถิ่นอื่นๆ ในลักษณะเครือข่าย เกิดเป็นศูนย์การเรียนรู้ อาทิ ที่จังหวัดอุดรธานี ได้นำผู้แทนชุมชนและกลุ่มต่างๆ ไปดูงาน เป็นเครือข่ายกับท้องถิ่นของจังหวัดนครศรีธรรมราช และนำแนวคิดที่ได้มาพัฒนาท้องถิ่นตนเอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเข้มแข็งจะเป็นต้นแบบให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ ขณะนี้ได้มีการศึกษา กฎ ระเบียบที่ไม่เอื้อต่ออำนาจในการบริหารจัดการตนเอง และมีการศึกษาวิจัยโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) เพื่อสร้างความเข้มแข็งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป ขณะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดีและเข้มแข็งมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว มีการดำเนินงานในลักษณะเครือข่าย จึงมีข้อเสนอให้ปรับโครงสร้างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใหม่ ในลักษณะกึ่งรัฐกึ่งชุมชน โดยเชื่อมโยงกับภาครัฐเพื่ออำนวยความสะดวกให้ประชาชน แต่ขณะเดียวกันก็มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เกื้อกูลซึ่งกันและกัน และตรวจสอบโดยประชาชน จึงให้เพิ่มยุทธศาสตร์การคืนอำนาจให้ท้องถิ่นและชุมชนในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ด้วย

นอกจากนี้ สถาบันการศึกษาต้องมีบทบาทในการเข้าไปหนุนเสริมท้องถิ่น และ จังหวัด ในเรื่องความรู้ให้สามารถยืนหยัดอยู่ได้ด้วยตนเอง ทำให้แผนต่างๆ รวมทั้ง แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ เกิดขึ้นเป็นจริงได้ จึงเสนอให้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ เพิ่ม เรื่องชุมชนและท้องถิ่นให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น

๔. นายดุสิต นนทะนาคร

ประธานกรรมการสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย

ได้อภิปรายและให้ข้อคิดเห็น ดังนี้

๔.๑ **การจัดทำแผนที่ที่สามารถขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติได้จริง** มีการดำเนินงานแบบบูรณาการและต่อเนื่องดังเช่นประเทศญี่ปุ่นที่มีการเปลี่ยนรัฐบาลหลายครั้ง แต่การดำเนินงานตามแผนเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ต้องกำหนดทิศทางพัฒนาให้ชัดเจน รู้ว่าประเทศจะเป็นอะไร ในอนาคต เช่นประเทศมาเลเซียกำหนดให้เป็นประเทศพัฒนาแล้วในอีก ๒๐ ปีข้างหน้า จึงทำให้การขับเคลื่อนแผนฯ สู่การปฏิบัติประสบผลสำเร็จ และมีการติดตามประเมินผลที่ชัดเจน การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงต้องทำอย่างจริงจังจึงจะเกิดผล และ สศช. ต้องมีความเข้มแข็งและจุดยืนชัดเจนในการกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศ ไม่อ่อนไหวไปกับกระแสการเมือง

๔.๒ **การพัฒนาการศึกษาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับภาพอนาคต** โดยเฉพาะการเป็นประชาคมอาเซียนใน ๕ ปีข้างหน้า ปัจจุบันการเรียน การสอนของไทยยังคงใช้รูปแบบเดิมที่มุ่งให้เด็กท่องจำ ไม่สามารถคิด วิเคราะห์อย่างมีเหตุผลได้จริงจัง จึงต้องปรับวิธีการเรียนการสอนให้เด็กและเยาวชนพัฒนาตนเองได้ และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ส่งเสริมการผลิตกำลังคนระดับกลางให้รองรับการเป็นสังคมอาเซียน เป็นการเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขัน

๔.๓ **ภาคเอกชนมีบทบาทในการลดความเหลื่อมล้ำของสังคม** ในอดีตภาคเอกชนให้ความสำคัญเฉพาะด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก แต่สถานการณ์ปัจจุบันให้บทเรียนแก่ภาคเอกชนในการเพิ่มความสนใจด้านสังคม **ทุกจังหวัดควรมีนักธุรกิจที่มีบทบาทในการพัฒนาหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ** โดยใช้ความเชี่ยวชาญเชิงการบริหารจัดการพัฒนาชุมชนให้ดีขึ้น เป็นการลดความเหลื่อมล้ำ

๔.๔ **การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สอดคล้องกับการเป็นประชาคมอาเซียน** ที่จะเป็นตลาดใหญ่ของประเทศไทยโดยลดการพึ่งพาการส่งออก สร้างอุปสงค์หรือความต้องการภายในประเทศให้เพิ่มขึ้น ส่งเสริมการลงทุนมุ่งทำธุรกิจที่มีความถนัดเป็นหลักเพื่อเพิ่มคุณภาพการทำธุรกิจ การพัฒนาทักษะแรงงาน สร้างเครือข่ายการดำเนินงานภาคธุรกิจ และใช้เครือข่ายในอาเซียนทำงานร่วมกัน อาทิ ธุรกิจสิ่งทอ และย้ายฐานการผลิตโดยเฉพาะธุรกิจที่ใช้แรงงานไร้ฝีมือ โดยจัดทำแผนงานร่วมกันกำหนดให้ทุกฝ่ายทั้งภาครัฐและเอกชนเข้าใจและร่วมมือกัน

- ๔.๕ การพัฒนานวัตกรรม การวิจัยและพัฒนา ปัจจุบันประเทศไทยมีการวิจัยและพัฒนาต่ำที่สุด จากผลการสำรวจของ IMD พบว่าไทยอยู่ลำดับที่ ๔๗ ถึงแม้ว่ารัฐได้ให้การส่งเสริม แต่**ต้องทบทวนทิศทางการพัฒนานวัตกรรมและการวิจัยและการพัฒนาให้ชัดเจน** เพราะการวิจัยและพัฒนาที่มีประโยชน์จริงในการนำไปต่อยอดการพัฒนา
- ๔.๖ **เศรษฐกิจสร้างสรรค์เป็นเรื่องที่สมควรดำเนินการ** เป็นการนำวัฒนธรรมและนวัตกรรมมาเสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ แต่สิ่งที่ควรคำนึงถึงคือเรื่อง**การควบคุมราคาสินค้า** การให้คนคิดค้นสิ่งใหม่ๆ แต่ควบคุมราคาสินค้าเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้อง ต้องปรับวิธีคิดเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจริงจัง ยกตัวอย่าง น้ำอัดลม หากพิจารณาว่าเป็นสินค้าฟุ่มเฟือย ก็ควรใช้ภาษีสินค้าฟุ่มเฟือยอย่างเต็มที่ไม่ควรกำหนดราคาควบคุมที่ทำให้เห็นว่าเป็นสินค้าจำเป็น
- ๔.๗ **การติดตามประเมินผลแผนพัฒนาฯ ต้องดำเนินการ** ในภาคเอกชน การดำเนินธุรกิจจะเริ่มจากการคิด วิเคราะห์จนเกิดความมั่นใจว่าประสบความสำเร็จ จึงจะเสนอแนวทางการลงทุนให้คณะกรรมการบริหารพิจารณาอนุมัติการลงทุน และมีคณะกรรมการติดตามผลการลงทุนเพื่อทำหน้าที่ประเมินการดำเนินงาน ผลตอบแทนและกำไร ดังนั้น ในภาครัฐก็ต้องมีการติดตามประเมินผลเช่นกัน เพื่อประเมินความคุ้มค่าของการลงทุน หากมีการทุจริตคอร์รัปชันก็ควรเผยแพร่ให้สาธารณชนได้รับรู้

๒

ความเห็นของที่ประชุม

ผู้เข้าร่วมประชุมประจำปี ๒๕๕๓ ของ สศช. ได้ให้ความเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อใช้พิจารณาประกอบการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ดังนี้

๒.๑ ประเด็นภาพรวม

- ๒.๑.๑ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติต้องมีความเชื่อมโยง สอดคล้องกับแผนความมั่นคงของประเทศ ความมั่งคั่งและความมั่นคงต้องไปด้วยกัน เพราะถ้าประเทศไม่มั่นคง การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมให้ก้าวหน้าก็เป็นไปได้ยาก
- ๒.๑.๒ การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เกิดขึ้นในระดับพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม โดยถอดบทเรียนและขยายจากชุมชนต้นแบบที่ประสบผลสำเร็จ เช่น การปลูกต้นไม้ การทำการเกษตรแบบไม่ใช้สารเคมี และเกษตรยั่งยืน จะเกิดห่วงโซ่อาหารที่ชัดเจน และกำหนดเป้าหมายให้ชัดเจน ปฏิบัติได้ เช่น ให้มีการปลูกต้นไม้ ๑ คน/๑ ต้น ๑ ตำบล/๑ ป่าชุมชน เป็นต้น เป็นการสร้างความมั่นคงด้านอาหาร

๒.๑.๓ กำหนดทิศทางการพัฒนาในอนาคตของประเทศไทยให้ชัดเจน ในการเป็นผู้นำโลก ในด้าน ๑) สันติภาพ ๒) การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ๓) การศึกษาและวัฒนธรรม ๔) การเป็นประชาธิปไตยยุคใหม่ให้ประชาชนร่วมร่างรัฐธรรมนูญ มีรัฐบาลของปวงชน ๕) ศูนย์กลางการท่องเที่ยวของโลก โดยเน้นโฮมสเตย์ที่สร้างรายได้ให้ประชาชน และ ๖) ศูนย์กลางอาหารที่สมบูรณ์ที่สุดในโลก คนทั่วโลกต้องมาเที่ยวไทย กินอาหารไทย

๒.๒ ประเด็นเชิงยุทธศาสตร์

๒.๒.๑ **ทรัพยากรธรรมชาติ** มีประเด็นเพิ่มเติมดังนี้ ๑) ทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมโทรม โดยเฉพาะเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน สะท้อนให้เห็นว่า ประเทศไทยได้ใช้ทรัพยากรธรรมชาติมากเกินไป ดังนั้น การพัฒนาในระยะต่อไปต้องคำนึงถึงประเด็นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ๒) เพิ่มเติมประเด็นการพัฒนาทางทะเล เพราะไทยมีพื้นที่ทางทะเลกว่าสามแสนตารางกิโลเมตร มีผลประโยชน์มากมาย ทั้งสิ่งมีชีวิต และสิ่งที่ไม่มีชีวิต การขนส่งทางทะเล และพลังงานทางทะเล ๓) การบริหารจัดการทรัพยากรที่ดำเนินการโดยชุมชน ทั้งทรัพยากรน้ำ ป่าไม้ และอุทยานต่างๆ ให้ชุมชนดูแล เพื่อป้องกันนายทุนบุกรุกเข้ามาลงทุนในฐานทรัพยากรชุมชน กลไกชุมชนต้องได้รับการพัฒนาให้เข้มแข็ง สามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๒.๒ **การศึกษา** ให้เพิ่มเติมการกำหนดมาตรฐานการศึกษาให้ชัดเจน เร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาและระบบการติดตามประเมินผล

๒.๒.๓ **พลังงาน** ให้เน้นการใช้พลังงานทดแทน โดยกำหนดแนวทางการพัฒนาพลังงานนิวเคลียร์ เพราะพลังงานฟอสซิลจะเริ่มขาดแคลนตั้งแต่ปี ค.ศ. ๒๐๑๓ เป็นต้นไป ขณะที่ประเทศเพื่อนบ้านมีแนวทางการพัฒนาพลังงานนิวเคลียร์ที่ชัดเจนแล้วทั้งมาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย

๒.๓ การบริหารจัดการแผนสู่การปฏิบัติ

๒.๓.๑ ให้ประเมินการนำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไปใช้ประโยชน์ และเผยแพร่ผลการประเมินสู่สาธารณชน เพราะแผนพัฒนาฯ หลายฉบับที่ผ่านมาได้ผ่านการระดมความคิดเห็นจากประชาชน

๒.๓.๒ การจัดทำแผนพัฒนาภาคต้องพิจารณากลุ่มจังหวัด โดยวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และข้อจำกัดระดับภาคให้ชัดเจน และใช้ชุมชนเป็นฐานการพัฒนา

รายงานสรุปผลการประชุม กลุ่มที่ ๑
เศรษฐกิจเข้มแข็งบนฐานความรู้และภูมิคุ้มกัน

ประธาน	ดร.ณรงศ์ชัย อัครเศรณี	กรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ผู้นำเสนอ	นายอาคม เติมพิทยาไพสิฐ	รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ผู้อภิปราย	นายพูนศักดิ์ ชาติสุทธิผล	ประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
	รศ.ดร.นิพนธ์ พัวพงศกร	ประธานสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย
	นายบัณฑิต ศรีเศรษฐีโรจน์	ผู้อำนวยการสถาบันธรรมรัฐเพื่อการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม

๑. สรุปผลการนำเสนอ

ประเด็นการนำเสนอประกอบด้วย ๓ ประเด็น ได้แก่ ๑) การเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างเศรษฐกิจและปัจจัยแวดล้อม ๒) ปัจจัยเสี่ยงที่ต้องเผชิญและภูมิคุ้มกันที่ต้องเสริมสร้างเชิงเศรษฐกิจ และ ๓) ข้อเสนออยู่ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนา โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

๑.๑ สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างเศรษฐกิจและปัจจัยแวดล้อม

๑.๑.๑ โครงสร้างผลผลิต มีการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจน ผลผลิตภาคอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๔๐ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ขณะที่ผลผลิตภาคเกษตรกรรมลดลงเหลือร้อยละ ๑๐ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ

๑.๑.๒ ผลผลิตภาพ ปัจจัยการผลิตที่มีผลผลิตภาพและส่งผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงจากการใช้ที่ดินเพื่อสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมาเป็นการใช้ทุนหรือเครื่องจักร โดยเฉพาะภาคเกษตรกรรม การนำความรู้ ทักษะการบริหารจัดการ การวิจัยและพัฒนา และนวัตกรรมมาต่อยอดเพื่อสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมีค่อนข้างน้อย

๑.๑.๓ โครงสร้างแรงงาน แรงงานเคลื่อนย้ายจากภาคเกษตรกรรมไปสู่ภาคอุตสาหกรรมมากขึ้น ทำให้แรงงานในภาคเกษตรกรรมลดลง ในปัจจุบันเริ่มมีการเคลื่อนย้ายแรงงานจากภาคอุตสาหกรรมไปสู่ภาคบริการ ส่งผลให้ภาคอุตสาหกรรมเริ่มประสบกับปัญหาแรงงาน ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

๑.๑.๔ การส่งออกและนำเข้า ปัจจุบันการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมมีร้อยละ ๗๖ ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมด โดยเฉพาะสินค้าที่เกี่ยวข้องกับรถยนต์ อิเล็กทรอนิกส์ และปิโตรเคมี ขณะที่การส่งออกสินค้าเกษตรกรรมมีร้อยละ ๑๗ จากเดิมที่มีร้อยละ ๓๐ ส่วนการนำเข้าเป็นการนำเข้าเพื่อผลิตเพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๙ ของมูลค่าการนำเข้าทั้งหมด เป็นร้อยละ ๑๘ และนำเข้าสินค้าฟุ่มเฟือยเพื่อการอุปโภคและบริโภคเพิ่มขึ้น การนำเข้ายานพาหนะลดลง เนื่องจากสามารถผลิตขึ้นส่วนยานพาหนะบางอย่างได้เองภายในประเทศ อาทิ เครื่องยนต์ดีเซล

๑.๑.๕ ความสามารถในการแข่งขันของประเทศ จากการจัดอันดับของสถาบันนานาชาติเพื่อการพัฒนาการจัดการระหว่างประเทศ ไทยอยู่ลำดับที่ ๒๖ และ ๒๗ มีจุดแข็งสำคัญ ได้แก่ ความสามารถในการบริหารนโยบายเศรษฐกิจมหภาค โดยเฉพาะนโยบายการคลัง ประสิทธิภาพภาครัฐและประสิทธิภาพภาคเอกชนปรับตัวดีขึ้น สำหรับ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีอันดับต่ำกว่าประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศที่ล้าหลังและมีการนำมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการน้อย และโครงสร้างพื้นฐานพึ่งพาการขนส่งทางถนนค่อนข้างมาก ส่งผลให้มีการใช้พลังงานอย่างสิ้นเปลือง ส่วนการขนส่งทางรางมีเพียงร้อยละ ๓

๑.๒ ปัจจัยเสี่ยงทางเศรษฐกิจ ที่ต้องเผชิญในระยะต่อไป ได้แก่

๑.๒.๑ ผลิตภาพการผลิตที่ไม่เพิ่มขึ้น หากไม่ได้นำการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาต่อยอดกับสินค้าและบริการจะก่อให้เกิดปัญหาต่อเศรษฐกิจในอนาคต

๑.๒.๒ ทรัพยากรธรรมชาติมีจำกัด และมีปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ส่งผลกระทบต่อรายได้ และความอยู่ดีกินดีของประชาชน อาทิ กรณีมาบตาพุด ทำให้ประชาชนได้รับผลกระทบจากมลพิษของโรงงานอุตสาหกรรม

๑.๒.๓ ความสามารถในการปรับตัวของผู้ประกอบการในการตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภค โดยการผลิตสินค้าและบริการให้เพียงพอต่อตลาดใหม่ ๆ ที่กำลังขยายตัวเพิ่มขึ้น อาทิ ตลาดผู้สูงอายุ ตลาดวัยรุ่น

๑.๒.๔ การเปิดเสรีการค้าการลงทุน และกฎ กติกา ระเบียบต่าง ๆ ที่มีมากขึ้นในเวทีโลก ส่งผลให้เกิดการแข่งขันสูง และเริ่มเข้มงวดในความปลอดภัยของสินค้าและบริการจากประเทศผู้ผลิต

๑.๓ ภูมิคุ้มกัน วัตถุประสงค์ และเป้าหมายการพัฒนา

๑.๓.๑ ภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ ที่ต้องเสริมสร้างในระยะต่อไป ได้แก่

- (๑) การเสริมสร้างทักษะและความรู้ ที่มีผลกระทบเชิงบวกต่อคุณภาพของสินค้าบริการและสามารถแข่งขันกับประเทศต่าง ๆ ได้
- (๒) การใช้พลังงานสะอาดและการพัฒนาอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ให้เป็นหลักประกันความมั่นใจเกี่ยวกับปลอดภัยของสินค้าและบริการ รวมทั้งสามารถที่จะขยายการผลิตต่อไป
- (๓) การใช้ประโยชน์จากจุดเด่นในเรื่องที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของไทย ให้เป็นหลักประกันว่าไทยสามารถเป็นแหล่งผลิตอาหารและแหล่งอุตสาหกรรมที่สำคัญของโลก
- (๔) การสร้างบรรยากาศการค้าและการลงทุน รวมทั้งปรับปรุงกฎ ระเบียบ และกฎหมาย ให้เอื้อต่อการเพิ่มผลิตภาพการผลิต

๑.๓.๒ วัตถุประสงค์ กำหนดให้ปรับโครงสร้างเศรษฐกิจเพื่อเสริมสร้างการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่องทั้งในระยะกลางและระยะยาว สร้างระบบประกันและบริหารจัดการความเสี่ยงในด้านเศรษฐกิจ สนับสนุนให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการผลิตสินค้าและบริการในภูมิภาคบนฐานปัญญา นวัตกรรม ความคิดสร้างสรรค์ และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สร้างเครือข่ายโครงสร้างพื้นฐานและโลจิสติกส์ภายในที่เชื่อมโยงไปสู่ประเทศในภูมิภาค เตรียมพร้อมและปรับตัวสู่บริบทการเปลี่ยนแปลงของโลก และภูมิภาค สร้างความได้เปรียบเชิงเศรษฐกิจจากศักยภาพที่ตั้งของประเทศ ส่งเสริมบทบาทไทยในเวทีความร่วมมือระหว่างประเทศ และบรรเทาผลกระทบเชิงลบต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศ

๑.๓.๓ เป้าหมายการพัฒนา กำหนดให้ภาคเกษตรและภาคบริการมีความสำคัญเพิ่มขึ้น ภาคเกษตรเป็นฐานการผลิตที่เชื่อมโยงกับภาคอุตสาหกรรมและบริการ การผลิตและบริการเน้นการใช้องค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมมากขึ้น ผลผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมมีมูลค่าเพิ่มขึ้น ความสามารถในการแข่งขันด้านโลจิสติกส์เพิ่มขึ้น ได้รับการยอมรับจากประชาคมอาเซียนและประเทศเพื่อนบ้านในการเป็นศูนย์กลางธุรกิจและการค้าของภูมิภาค การใช้สิทธิประโยชน์จากความตกลงทางการค้าเสรีเพิ่มขึ้น ต้นทุนการประกอบธุรกิจภายในประเทศและระหว่างประเทศลดลง มีฐานเศรษฐกิจที่อาศัยความ

ได้เปรียบด้านที่ตั้ง ประสิทธิภาพของโครงสร้างพื้นฐาน และระบบอำนวยความสะดวกด้านการค้าข้ามแดน ผู้ประกอบการมีศักยภาพสามารถเชื่อมโยงการค้าและการลงทุนกับประเทศอื่นในภูมิภาค และปัญหาการก่อการร้าย อาชญากรรม ยาเสพติด และภัยพิบัติลดลงจากความร่วมมือกับมิตรประเทศอย่างต่อเนื่อง

๑.๔ แนวทางการพัฒนา

๑.๔.๑ การสร้างเศรษฐกิจฐานความรู้และการสร้างปัจจัยแวดล้อม ให้มีความสำคัญ ดังนี้

- (๑) พัฒนาการผลิตภาคภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และบริการ มุ่งพัฒนาคุณภาพแรงงานให้มีความพร้อมที่จะเข้าสู่กระบวนการผลิต และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการด้วยการวิจัยและพัฒนา การนำวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิต และการนำทุนทางวัฒนธรรมมาใช้ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ทั้งวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ศิลปะ อาหาร สุขภาพ และการออกแบบ
- (๒) พัฒนาภาคการค้าและการลงทุน ที่ขยายตลาดด้วยการนำผู้ประกอบการไปแสดงสินค้าในประเทศต่าง ๆ รวมทั้งศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภคในประเทศเหล่านี้ และนำมาส่งเสริมให้ผู้ประกอบการผลิตสินค้าและบริการตอบสนองต่อพฤติกรรมของผู้บริโภคเหล่านี้
- (๓) พัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ส่งเสริมให้มีการนำมาใช้ในภาคอุตสาหกรรมอย่างเป็นรูปธรรม
- (๔) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและโลจิสติกส์ พัฒนาการขนส่งระบบรางและถนนให้สามารถเคลื่อนย้ายสินค้าจากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่งได้อย่างรวดเร็ว ตรงเวลา สินค้าไม่บูบสลาย และผู้ประกอบการมีต้นทุนการขนส่งที่ลดลง
- (๕) ปฏิรูปกฎหมาย และกฎ ระเบียบต่างๆ ให้เอื้อต่อการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการ อาทิ การปฏิรูปกฎหมายให้สามารถขนส่งสินค้าข้ามพรมแดนระหว่างประเทศในเส้นทางเศรษฐกิจแนวตะวันออก – ตะวันตก ได้รวดเร็วขึ้น

๑.๔.๒ การสร้างความเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจในภูมิภาค ให้มีความสำคัญ ดังนี้

- (๑) พัฒนาการเชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะการเป็นประชาคมอาเซียนในปี ๒๕๕๘ รวมทั้งความร่วมมือในกลุ่มอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง ความร่วมมือตามแผนงานการพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่าย

อินโดนีเซีย – มาเลเซีย – ไทย ความร่วมมือตามความริเริ่มแห่งอ่าวเบงกอล
สำหรับความร่วมมือหลากหลายสาขาทางวิชาการและเศรษฐกิจ และความ
ร่วมมือตามยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจอิรวดี - เจ้าพระยา - แม่โขง

- (๒) **สร้างความร่วมมือในการพัฒนากับภาคการพัฒนาต่างๆ** มุ่งป้องกัน
ผลกระทบทางลบที่จะเกิดขึ้นกับชุมชนท้องถิ่น เนื่องจากการพัฒนาด้านต่างๆ
- (๓) **พัฒนาฐานการลงทุน** ในอุตสาหกรรมตามแนวชายแดน ที่มีการใช้สิ่งอำนวยความสะดวก และแรงงานราคาถูกจากประเทศเพื่อนบ้าน
- (๔) **สร้างความร่วมมือกับประเทศที่เป็นหุ้นส่วนการพัฒนา** ทั้งประเทศญี่ปุ่น
และประเทศเกาหลีที่เริ่มให้ความสนใจเข้ามาลงทุนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มากขึ้น

๒. ความเห็นที่ประชุม

ผู้อภิปรายและผู้เข้าประชุมได้มีความเห็นพ้องร่วมกันถึงการประเมินสถานการณ์ ความเสี่ยง และ
การสร้างภูมิคุ้มกันของประเทศ และทิศทางการพัฒนาของแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ ๑๑ ที่มุ่งพัฒนา
เศรษฐกิจสู่ความสมดุลและยั่งยืน บนฐานความรู้และสร้างสรรค์ การพัฒนาภาคการผลิตที่เป็น
มิตรกับสิ่งแวดล้อม และการเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจภูมิภาคและเศรษฐกิจโลก โดยใช้โอกาสจาก
โลกาภิวัตน์และการเปลี่ยนแปลงระดับโลก อาทิ กฎ กติกาใหม่ของโลก การเป็นสังคมผู้สูงอายุ
การเกิดประชาคมอาเซียน และจุดแข็งของประเทศทางด้านที่ตั้งภูมิศาสตร์ ศักยภาพทางเศรษฐกิจ
และมรดกทางวัฒนธรรม มีการอภิปรายแสดงความเห็นเพิ่มเติมและแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นใน
ประเด็นสำคัญของทิศทางการขับเคลื่อนเศรษฐกิจในระยะแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ ๑๑ ให้บังเกิดผล
เป็นรูปธรรม ดังนี้

๒.๑ การเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อการพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ ๑๑

- ๒.๑.๑ **กระแสโลกาภิวัตน์มุ่งสู่สังคมสีเขียว** จะเป็นโอกาสของการพัฒนาเศรษฐกิจของ
ไทย เช่นเดียวกับสหรัฐอเมริกาได้ใช้กระแสดังกล่าวเป็นเครื่องมือกระตุ้นเศรษฐกิจ
โดยกำหนดไว้ในแผนการฟื้นฟูเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกา อาทิ การลดโลกร้อน
การหาพลังงานทางเลือก สนับสนุนการคิดค้นนวัตกรรม เทคโนโลยีใหม่ ที่จะเป็น
สินค้าในอนาคตของอเมริกา สำหรับประเทศไทยอยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่านจากการ
แก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจและการจัดการสิ่งแวดล้อม
อาทิ กรณีมาบตาพุด การวางแผนพัฒนายาระยะต่อไป จึงควรนำโอกาสจากโลกาภิ
วัตน์ด้านเศรษฐกิจและด้านสิ่งแวดล้อม และการก้าวสู่สังคมสีเขียว เป็นทางเลือก

หนึ่งที่เหมาะสมกับประเทศไทย ในการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและเกิดประโยชน์ ต่อการพัฒนาประเทศต่อไป

๒.๑.๒ การจัดระเบียบโลกใหม่ในกรณีโลกร้อน การกำหนดมาตรการฝ่ายเดียวของ ประเทศพัฒนาแล้ว และดำเนินการกับประเทศต่างๆ ผ่านการเจรจาในเวทีทวิภาคี และพหุภาคี ทำให้ประชาคมอาเซียนต้องมีจุดยืนร่วมกันในการให้ความสำคัญกับ สิ่งแวดล้อมมากขึ้น การสร้างความสอดคล้องกลมกลืนทั้งด้านกฎหมายและการ ปฏิบัติภายในประเทศ ไทยควรเตรียมความพร้อมทั้งมาตรการและกลไกที่จะรองรับ กับหลากหลายมิติที่เกิดจากการจัดระเบียบโลกใหม่

๒.๑.๓ กฎหมายที่จำเป็นต่อการรองรับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง

(๑) การปรับปรุงกฎหมายด้านการลงทุนจากต่างประเทศ สำหรับบริษัท อุตสาหกรรมที่มาลงทุนผลิตสินค้าและปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่อยู่ในบัญชีของ ประเทศไทย ไม่ได้อยู่ในบัญชีของประเทศที่มาลงทุน จึงควรกำหนดแนวทางการรับผิดชอบร่วมกัน

(๒) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๗ วรรค ๒ กับ โอกาสการพัฒนาประชาธิปไตย นอกจากจะเป็นกฎ กติกาที่เป็นกรอบการพัฒนาเศรษฐกิจกับเงื่อนไขด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งอาจมองเป็นอุปสรรค แต่ในเชิง บวกมีนัยของการสร้างประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม การขยายพื้นที่ทาง การเมือง การจัดความสัมพันธ์ทางอำนาจและนโยบายทางการเมือง

(๓) กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองภูมิปัญญาท้องถิ่นกับทรัพย์สินทาง ปัญญาสมัยใหม่ ประเทศไทยมีกฎหมายอยู่พอสมควร อาทิ กฎหมาย คุ้มครองพันธุ์พืช กฎหมายคุ้มครองแพทย์แผนไทย ซึ่งให้ความสำคัญกับการ คุ้มครองภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นส่วนหนึ่งของเศรษฐกิจฐานความรู้ มีข้อจำกัด ในทางปฏิบัติ เนื่องจากไม่มีกฎ กติการองรับ

๒.๑.๔ ทรัพย์สินทางปัญญาเป็นเครื่องมือพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจบนฐานความรู้ ที่สำคัญ ต้องทำความเข้าใจให้ชัดเจน ทั้งประเด็นกฎหมายและวิธีการปฏิบัติต่าง ๆ และควรพัฒนารูปแบบและระดับการคุ้มครองที่เหมาะสมต่อสถานการณ์การพัฒนา ทางเศรษฐกิจ ศักยภาพการวิจัยและพัฒนาของไทย รวมทั้งการสร้างความรู้ เข้าใจ และความชัดเจนเรื่องระบบสิทธิฐานทรัพย์สินทางปัญญา ได้แก่ สิทธิบัตร อนุสิทธิบัตร สิทธิชุมชน และสิทธิของรัฐ ที่เป็นปัญหาในปัจจุบัน เนื่องจากการตรากฎหมายระดับรองไม่

ก้าวหน้า และขัดแย้งกับกฎหมายเดิมจำนวนมาก อาทิ กฎหมายป่าไม้ และกฎหมายด้านทรัพย์สินโดยทั่วไป เกิดความขัดแย้งที่เป็นปัญหาเชิงโครงสร้างระหว่างสิ่งที่ชุมชนยึดถือกับหน่วยงานของรัฐ นอกจากนี้ การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาด้วยระบบกฎหมายที่มีหลายรูปแบบ เช่น กฎหมายสิทธิบัตร ลิขสิทธิ์ เครื่องหมายการค้า ความลับทางการค้า สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ เป็นต้น มีประเด็นที่ควรพิจารณาในการเจรจาระดับประเทศ เนื่องจากรูปแบบกฎหมายแต่ละประเภทมีข้อพิจารณาต่างกัน ข้อเรียกร้องในการเจรจา FTA และ Post- KP Regime และข้อยกเว้นที่เหมาะสมกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจ

๒.๑.๕ การรวมตัวทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนทางเศรษฐกิจภายในประเทศ อาทิ

- (๑) **ด้านภูมิศาสตร์** เกิดเมืองและเขตอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ตลาดในประเทศเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เกิดทั้งผลดี ได้แก่ การประหยัดจากการอยู่ใกล้กัน การเติบโตของการค้าสินค้าชั้นกลาง ต้องการแรงงานที่มีความรู้สูง มีการพัฒนาทักษะแรงงาน และหลายเมืองมีแรงงานนอกระบบมาก แรงงานกลุ่มนี้มักมีการศึกษาต่ำ และขาดทักษะที่จะทำงานในระบบ และผลเสีย ได้แก่ ปัญหามลพิษ และปัญหาจราจร
- (๒) **ด้านสังคม** เกิดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจทั้งในชนบทและเมือง อาทิ ความแตกต่างของค่าจ้าง ปัญหาความแออัดในเมือง การคอร์รัปชัน และความขัดแย้ง

๒.๒ ปัจจัยเสี่ยง

๒.๒.๑ **การเผชิญกับดักการพัฒนา** เนื่องจากไทยเป็นประเทศกำลังพัฒนา มีรายได้ระดับปานกลางอันดับ ๕ ในเอเชียตะวันออก แต่ระยะหลังอัตราการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจไทยชะลอตัวกว่าประเทศเพื่อนบ้าน ในปี ๒๕๕๑ รายได้ต่อหัวของไทยต่ำกว่าฮ่องกงถึง ๔ เท่า สิงคโปร์ ๓.๕ เท่า เกาหลีใต้ ๒.๖ เท่า และมาเลเซีย ๑.๒ เท่า ประเทศไทยจึงอยู่ในฐานะที่ถูกบีบทั้งจากประเทศคู่แข่งที่มีต้นทุนทั้งค่าแรงและทรัพยากรถูกกว่า และประเทศร่ำรวยที่มีเทคโนโลยีสูง เช่นเดียวกับลาตินอเมริกาหลายประเทศที่มีรายได้ปานกลางไม่สามารถหลุดกับดักประเทศรายได้ปานกลางได้ นอกจากนี้ ประเทศไทยมีปัญหาความเหลื่อมล้ำของรายได้ การแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ ต้องมีเงินภาษีมากพอจากการเติบโตทางเศรษฐกิจ

๒.๒.๒ คนไทยไม่ให้ความสำคัญกับความรู้ มีค่านิยมที่ให้ความสำคัญกับปริญญาบัตร คุณภาพการศึกษาต่ำเป็นข้อจำกัดการสร้างความรู้ใหม่ ตามทฤษฎีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสมัยใหม่ การเติบโตอาจไม่มีขอบเขตจำกัด ไม่ขึ้นอยู่กับ การขยายทุน แรงงาน และที่ดิน แต่เกิดจากการสะสมความรู้ใหม่ ๆ การคิด กระบวนการผลิตใหม่ ทำให้ได้สินค้าที่มีคุณภาพต่างไปจากเดิมหรือต้นทุนต่ำลง ความรู้ใหม่มี ๒ ประเภท ได้แก่ การลอกเลียนแบบ และนวัตกรรม การลอกเลียนแบบจะสำเร็จได้ต่อเมื่อการศึกษาพื้นฐานมีคุณภาพดี แต่ไทยมีปัญหา คุณภาพการศึกษาต่ำ ส่วนนวัตกรรมจะเกิดได้ต่อเมื่อการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย มีคุณภาพ มีสถาบันวิจัย และมีแรงจูงใจให้บริษัทเอกชนวิจัยและสร้างนวัตกรรม แต่ไทยก็มีปัญหามากเช่นกัน

๒.๒.๓ การยกระดับภาคอุตสาหกรรมของไทยมีข้อจำกัด โดยเฉพาะความล่าช้าด้าน นวัตกรรมเมื่อเทียบกับประเทศในเอเชียตะวันออก ที่ได้รับความรู้จากชาติตะวันตก จากการส่งออกและนำเข้า การถ่ายทอดเทคโนโลยีจากบริษัทข้ามชาติ และการ พัฒนานวัตกรรมของตนเองโดยมีการลงทุนด้านวิจัยและพัฒนาสูงถึงร้อยละ ๑.๒-๒ ของ GDP และกว่าร้อยละ ๖๐ ของการวิจัยและพัฒนาในเอเชียตะวันออกมา จากภาคเอกชน แต่ไทยล้าหลัง งบประมาณของภาคเอกชนค่อนข้างต่ำ รัฐต้องทบทวน นโยบายสนับสนุนภาคเอกชนด้านวิจัยและพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งพัฒนา ปัจจัยสนับสนุนความสามารถในการวิจัยและพัฒนา โดยเฉพาะคุณภาพแรงงานที่ มีการศึกษา และคุณภาพมหาวิทยาลัย กฎหมายให้มหาวิทยาลัยเป็นอิสระ อาจ ไม่ได้ผลต่อการเพิ่มคุณภาพ เพราะผลตอบของแทนอาจารย์ต่ำมาก

๒.๒.๔ เมืองเป็นปัจจัยสำคัญของการเจริญเติบโตของประเทศแต่ความเป็นเมือง ของไทยมีปัญหา กิจกรรมทางเศรษฐกิจส่วนใหญ่เกิดขึ้นในเมืองร้อยละ ๗๕ ของ ผลิตภัณฑ์ประชาชาติ เนื่องจากเมืองมีการรวมตัวของกิจกรรมเศรษฐกิจ เมืองที่อยู่ ใกล้ท่าเรือจะมีกิจกรรมมาก และเมืองที่น่าอยู่ ไม่แออัด มลพิษน้อย และปลอดภัย จะมีรายได้สูงกว่าเมืองอื่นๆ แต่ความเป็นเมืองของไทยมีปัญหาที่สำคัญ ดังนี้ (๑) กรุงเทพฯ เป็นเมืองโตเดียว แต่ระบบขนส่งมวลชนต่ำกว่ามาตรฐานสากล (๒) ใน อนาคตเมืองในต่างจังหวัดจะขยายตัวเร็วขึ้น แต่ขาดบริการพื้นฐาน อาทิ ขนส่ง มวลชน คุณภาพสถานพยาบาล และการศึกษา (๓) เมืองขนาดเล็กอาจไม่ก่อให้เกิด กิจกรรมที่มีการประหยัดจากขนาด ยกเว้นเมืองเหล่านี้มีระบบคมนาคมเชื่อมโยงกับ เมืองอื่นๆอย่างมีประสิทธิภาพ

- ๒.๒.๕ การวิเคราะห์เพิ่มเติมในเรื่องความเสี่ยงของการพัฒนาที่เกิดจากการดำเนินนโยบายของรัฐบาลและส่งผลกระทบต่อประชาชน อาทิ นโยบายที่ให้ผู้ประกอบการรถตู้โดยสารสาธารณะต้องใช้รถที่เป็นเครื่องยนต์เอ็นจีวีเท่านั้น ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการเดิมที่ใช้รถที่เป็นเครื่องยนต์ดีเซล ทำให้ผู้ประกอบการต้องมีการก่อกำหนดใหม่เพื่อนำมาเปลี่ยนเครื่องยนต์เป็นเครื่องยนต์เอ็นจีวี
- ๒.๒.๖ การทบทวนกฎหมายต่าง ๆ ที่ไม่เอื้อต่อการค้าขายตามแนวชายแดน และยกเลิกการประกาศใช้และปรับปรุงเพื่อให้เอื้อต่อการค้าขายตามแนวชายแดน อาทิ กฎการศึกษาที่มีการประกาศใช้ใน ๓๕ จังหวัดทั่วประเทศที่เป็นอุปสรรคต่อการค้าขายตามแนวชายแดน

๒.๓ ภูมิคุ้มกัน

- ๒.๓.๑ การใช้แนวคิดการเติบโตทางเศรษฐกิจเพื่อให้หลุดกับดักประเทศรายได้ปานกลาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดทำแผนพัฒนาในส่วน”ยุทธศาสตร์การสร้างเศรษฐกิจเข้มแข็งบนฐานความรู้และมีภูมิคุ้มกัน” ต้องอาศัยความรู้ใหม่ทางเศรษฐศาสตร์ให้มากที่สุด เป็นเครื่องนำทาง ปัจจุบันวงการเศรษฐศาสตร์มีความก้าวหน้าด้านความรู้ใหม่เกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศรายได้ปานกลางทั้งด้านทฤษฎีและงานวิจัยจำนวนมาก เจาะลึกความสำเร็จของการหลีกเลี่ยงกับดักการพัฒนาให้สามารถก้าวจากประเทศกำลังพัฒนารายได้ปานกลางไปสู่ประเทศรายได้สูง ต้องมีการเปลี่ยนแปลงสำคัญ ๓ ประการ ดังนี้ มีการผลิตตามความชำนาญมากขึ้น มีการลงทุนด้านเทคโนโลยีมากกว่าการลงทุนในทุนสำคัญ และการศึกษาเปลี่ยนจากการฝึกความรู้และทักษะให้แรงงานใช้เทคโนโลยีใหม่มาเป็นการเตรียมคนให้สามารถผลิตสินค้าชนิดใหม่หรือแสวงหากระบวนการผลิตแบบใหม่
- ๒.๓.๒ การสร้างค่านิยมให้คนไทยเห็นความสำคัญของความรู้ เพื่อแก้ปัญหาคุณภาพคนในระยะกลางและระยะยาวของประเทศ
- ๒.๓.๓ ประเทศไทยควรพึ่งภาคการผลิตที่หลากหลาย เป็นภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง ทั้งการเกษตร ท่องเที่ยว ประมง และบริการที่ไทยมีศักยภาพ และพัฒนากำลังแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดทั้งปริมาณและคุณภาพ
- ๒.๓.๔ การลดความแตกต่างเพื่อให้ประเทศรวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยให้ความสำคัญกับนโยบายสวัสดิการสังคมและการจัดบริการด้านสังคม รวมทั้งนโยบายภาษีเพื่อสนับสนุนสวัสดิการสังคม อาทิ ขยายฐานภาษี ภาษีมูลค่าเพิ่ม

๒.๓.๕ การบริหารจัดการเศรษฐกิจและสังคมที่ดีมีประสิทธิภาพ และความร่วมมือจากทุกภาคีสามารถขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยให้หลุดพ้นกับดักการพัฒนาได้อย่างยั่งยืน เศรษฐกิจไทยหมดยุคของแรงงานราคาถูก ขณะที่มีการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยแวดล้อมอื่นๆ อย่างรวดเร็ว ทั้งความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี นวัตกรรม และการแข่งขันที่เพิ่มสูงขึ้น รัฐบาลจึงต้องปรับปรุงการบริหารการพัฒนาประเทศให้มีประสิทธิภาพ และสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชน ภาคประชาชน และภาคประชาสังคมขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยให้หลุดพ้นกับดักการพัฒนาได้อย่างยั่งยืน

๒.๔ วัตถุประสงค์และเป้าหมายหลักของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ควรปรับปรุงให้ชัดเจนขึ้น ดังนี้

- ๒.๔.๑ วัตถุประสงค์หลัก มุ่งให้คนไทยอยู่ดีกินดีขึ้น มีรายได้มากขึ้น ความแตกต่างด้านรายได้น้อยลง
- ๒.๔.๒ เป้าหมายสุดท้าย กำหนดให้คนไทยส่วนใหญ่มีรายได้สูงขึ้น หลุดพ้นจากกับดักการพัฒนาของประเทศรายได้ปานกลาง
- ๒.๔.๓ สำหรับเป้าหมายเรื่องความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น ควรเป็นเพียง"ยุทธศาสตร์" ไม่ใช่ "เป้าหมาย"
- ๒.๔.๔ แผนพัฒนาควรเพิ่มเติมเป้าหมายหลักที่ว่า "ประชาชนไทยทุกคนมีการเรียนรู้หน้าที่พลเมืองที่ดี มีความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม และมีโอกาสที่จะได้รับประกันทางสังคมที่มีคุณภาพ" เพื่อพัฒนาให้บรรลุตามเป้าหมายหลักจะได้มีส่วนลดความรุนแรงที่เกิดจากมนุษย์ และสร้างความสมดุลให้กับประชาชนในสังคม ทั้งทางด้านสุขภาพจิต ความมั่งคั่ง และความมั่นคง

๒.๕ ประเด็นการพัฒนา

๒.๕.๑ การพัฒนาภาคการผลิตที่มุ่งความสมดุลและยั่งยืน บนฐานความรู้ที่นำไปใช้ในการสร้างมูลค่าเพิ่มตลอดห่วงโซ่การผลิต ทำให้เศรษฐกิจเติบโต แข่งขันได้ มีการกระจายรายได้ ยกระดับมาตรฐานความเป็นอยู่ของคนไทย

(๑) ภาคเกษตร

- ๑) ให้ความสำคัญกับเพิ่มผลผลิตภาคการผลิตภาคเกษตร เนื่องจากเป็นภาคการผลิตสำคัญที่จะนำประเทศสู่ระดับแนวหน้าได้ และในช่วงเกิดวิกฤตที่ผ่านมา สินค้าเกษตรทำให้ปัญหาอ่อนคลาคลายลง เพราะ ผลผลิตดี ปริมาณดี และราคาดี ผลผลิตเกษตรเป็นทั้งอาหารและพลังงาน อาทิ ข้าว

ยางพารา น้ำมันปาล์ม อ้อย ข้าวโพด และเป็นวัตถุดิบให้กับอุตสาหกรรมอื่นๆ อาทิ พลาสติกชีวภาพ ซึ่งมีแนวโน้มจะเข้ามาแทนพลาสติกที่เกิดจากปิโตรเคมี จากแรงกดดันวิกฤติโลกร้อน ทำให้ต้องหันกลับสู่ธรรมชาติมากขึ้น

- ๒) ต้องเร่งแก้ปัญหาภาคเกษตร ได้แก่ การขาดแคลนน้ำ พื้นที่ว่างเปล่าไม่ใช้ประโยชน์หรือใช้แต่ได้ผลผลิตต่ำ สารพิษยาฆ่าแมลง พร้อมทั้งพัฒนาปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญ อาทิ การวิจัยและพัฒนา และการบริหารจัดการน้ำที่ดี
- ๓) เพิ่มประสิทธิภาพหน่วยงานของรัฐที่ทำงานร่วมกับกลุ่มเกษตรกร ชุมชน เกษตรกรให้โปร่งใส การมีส่วนร่วมกับแผนพัฒนาในระดับจังหวัด ท้องถิ่น และตำบล ให้มากขึ้น สร้างความเชื่อถือเกษตรกร องค์กรที่มีบทบาทตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจควรเห็นความสำคัญของเกษตรกร มีเป้าหมายทิศทางชัดเจนให้เกษตรกร อาทิ การลดการใช้สารเคมี ยาฆ่าแมลงที่ต่างชาติไม่ยอมรับ การปลูกพืชออแกนิกที่ตลาดต้องการ และรัฐบาลควรมีบทบาทด้านการลงทุนวิจัย การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และการกำหนดมาตรฐานสินค้าเกษตร มากกว่าการคิดโครงการช่วยเหลือเกษตรกร เนื่องจากนโยบายของรัฐ อาจเกิดความเสี่ยงกับเกษตรกรที่เข้ามาร่วมโครงการ

(๒) ภาคอุตสาหกรรม

- ๑) รักษาสัดส่วนภาคอุตสาหกรรมที่ร้อยละ ๔๐ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ โดยมุ่ง**อุตสาหกรรมในเชิงนิเวศ**ที่สามารถอยู่ร่วมกับสังคมและชุมชน เช่น ท่องเที่ยว บริการ เกษตร ประมง ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชาวบ้าน และชุมชนสามารถบริหารจัดการได้ และ**อุตสาหกรรมเชิงสร้างสรรค์** ที่ใช้การวิจัยและพัฒนา การสร้างนวัตกรรม เพื่อเพิ่มมูลค่าของสินค้า เป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน ที่สามารถรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้มิใช้อย่างต่อเนื่อง และสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆจากฐานความรู้ โดยไม่ต้องสร้างโรงงานอุตสาหกรรมหนักเช่นในอดีตที่ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมและ สุขภาพ
- ๒) พัฒนาอุตสาหกรรมเพื่อส่งออกคู่ขนานไปกับอุตสาหกรรมอื่น ๆ อาทิ อุตสาหกรรมเกษตร และการแปรรูปเกษตร เนื่องจากประเทศไทยมีการ

ขยายตัวของประชากรมากขึ้น มีความรู้ความสามารถ ทำให้ประเทศมี ศักยภาพในการผลิตหลายด้าน

- ๓) สันนิษฐานอุตสาหกรรมเกี่ยวกับปัจจัย ๔ และพัฒนาเป็นกลุ่ม ได้แก่ อาหารที่ไทยมีศักยภาพและติดอันดับหนึ่งในสิบของโลก เครื่องนุ่งห่มจาก ที่เป็นกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีอนาคตไม่สดใส ปัจจุบันเข้มแข็งมีศักยภาพสูง ที่อยู่อาศัยซึ่งขึ้นอยู่กับแต่ละพื้นที่ และยารักษาโรค ที่ประเทศไทยยังขาด และปัจจัยที่ห้าเกี่ยวกับความเป็นอยู่ที่ดีสุขสบาย อาทิ รถยนต์ และ เครื่องใช้ไฟฟ้า เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องพัฒนา
 - ๔) กระจายการพัฒนาอุตสาหกรรมไปสู่ภูมิภาค ให้เกิดการกระจายรายได้ และการพัฒนาไปสู่ภูมิภาค ลดปัญหาความเจริญกระจุกตัวอยู่ในเมือง ทำให้ประชากรเข้ามาหางานทำในเมือง และในชนบทมีประชานิยม
 - ๕) ต้องแก้ไขจุดอ่อนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เป็นข้อจำกัด การ พัฒนานวัตกรรมและการพัฒนาด้านต่าง ๆ โดยการปฏิรูปการศึกษาและ ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรมนุษย์ให้เต็มที่ อาทิ ผู้จบปริญญาเอกทั้งที่ยัง อยู่ในระบบราชการและที่เกษียณอายุราชการแล้ว แต่ยังมีพลัง ความสามารถ นอกจากนี้ ควรสนับสนุนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ใน ภาคเอกชนให้มีคุณภาพสูงขึ้น เพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจ ฐานความรู้ได้รวดเร็ว รวมทั้งพัฒนาคุณภาพนักวิจัยและอาจารย์ใน มหาวิทยาลัยให้ทำการศึกษาวิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง
 - ๖) ให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โลจิสติกส์ และการคมนาคม เป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อต่อการเข้าสู่ ประชาคมอาเซียน ที่จะมีการเคลื่อนย้ายขึ้นส่วนวัตถุดิบ การว่าจ้างบริษัท ภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญให้มาทำงานแทนทำให้เกิดการกระจายตัว รวมทั้งสนับสนุนการกระจายไปสู่ท้องถิ่นและภูมิภาคได้สะดวกขึ้น
- (๓) **ภาคบริการ** ให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวที่ประเทศไทยมี ศักยภาพมีสถานที่ท่องเที่ยวหลากหลาย และเพิ่มผลิตภาพการผลิตภาค บริการ เป็นแหล่งจ้างงานใหญ่ร้อยละ ๔๕ แต่มีผลิตภาพต่ำ
- (๔) **ภาคเศรษฐกิจสร้างสรรค์** เป็นจักรกลใหม่ของการเจริญเติบโต ควรให้ ความสำคัญกับการบริการด้านสุขภาพ และการท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับ คุณลักษณะของคนไทย แต่ต้องทบทวนกฎหมายที่เกี่ยวข้องและเป็นอุปสรรค

ต่อการทำธุรกิจสร้างสรรค์ อาทิ กฎหมายคนต่างด้าว ทบพวนการออก
ใบอนุญาตให้แพทย์ชาวต่างชาติเข้ามารักษาคนไข้ต่างชาติในประเทศไทย
และกฎหมายถือครองที่ดิน

**๒.๕.๒ แผนพัฒนาควรให้ความสำคัญกับมิติของทะเลเชื่อมกับแผนด้านความ
มั่นคง** เนื่องจากทรัพยากรทางทะเลมีมูลค่ามหาศาล ควรวางแผนทางการพัฒนา
การจัดสรรการใช้ผลประโยชน์อย่างเหมาะสม ให้ชัดเจน เกิดความเป็นธรรม ให้
หน่วยปฏิบัติสามารถนำไปปฏิบัติเป็นรูปธรรม

๒.๖ การบริหารจัดการแผนสู่การปฏิบัติ

๒.๖.๑ สร้างความเข้าใจกับทุกภาคส่วน ได้แก่ ผู้บริหารประเทศ นักวิชาการ เอกชน
ประชาชนที่เกี่ยวข้องให้เข้าใจ และสามารถนำแผนไปปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

๒.๖.๒ ตั้งกลไกร่วม 4 ฝ่าย เพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมเชิงนิเวศในพื้นที่ที่มีศักยภาพ
ประกอบด้วยภาคประชาสังคมของชุมชนท้องถิ่น ผู้ประกอบการที่สนใจ นักวิชาการ
NGOs และท้องถิ่น เช่น อบต. อบจ. และผู้แทนจากกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ เข้า
ไปร่วมคิด ร่วมวางแผนพัฒนาอุตสาหกรรมเชิงนิเวศในพื้นที่ อาทิ การตั้งนิคม การ
จัดทำ Road map ส่วนรัฐบาลมีหน้าที่ส่งเสริมการเก็บภาษีให้ท้องถิ่นอย่าง
เหมาะสม และดูแลการสร้างชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนที่ดีขึ้น อาจทำให้หลาย
พื้นที่ยอมรับอุตสาหกรรมที่จะเกิดขึ้น เนื่องจากชุมชนได้ร่วมคิดและสามารถบริหารจัดการ
ได้ ประกอบกับการพัฒนาเทคโนโลยีสมัยใหม่ ทำให้กระบวนการผลิต
สามารถลดมลพิษได้ดีขึ้น

๒.๖.๓ แผนพัฒนาต้องมีความชัดเจน โดยกำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาที่
สอดคล้องกับหลักวิชาการ จัดลำดับความสำคัญ และมีความยืดหยุ่น สามารถปรับ
แผนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ สามารถกำกับกับการใช้งบประมาณอย่างมี
ประสิทธิภาพ

๒.๖.๔ การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ ให้ประสานแผนแต่ละระดับอย่างสอดคล้องกัน
จากแผนพัฒนาประเทศ แผนบริหารราชการแผ่นดิน และแผนระดับชาติอื่นๆ อาทิ
แผนพลังงาน น้ำ ป่าไม้ ซึ่งแปลงลงมาสู่แผนแม่บท แผนกระทรวง แผนจังหวัด และ
แผนท้องถิ่น

๒.๖.๕ บทบาทของ สศช. ควรจัดทำแผนแม่บทด้านการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานทั่ว
ประเทศ เนื่องจากปัญหาโครงสร้างพื้นฐาน และบริการสาธารณูปโภคใน

ต่างจังหวัดยังขาดแคลน และคุณภาพต่ำ แต่การลงทุนภาครัฐขาดประสิทธิภาพ การร่วมทุนของภาคเอกชนมีอุปสรรคจากกฎหมายร่วมทุนฯ ควรมีการแก้ไขกฎหมายร่วมทุนใหม่ให้มีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกัน มีขั้นตอนดำเนินงานที่โปร่งใส และทบทวนแผนแม่บททุกๆ ๒ – ๓ ปี ให้เป็นกรอบทิศทางการลงทุนและการร่วมทุนทั้งภาครัฐและเอกชน

๒.๖.๖ ตัวชี้วัดการพัฒนา เน้นแต่มิติด้านเศรษฐกิจ สังคม เป็นหลัก ขาดมิติด้านอื่น และขาดความเชื่อมโยงกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง งานวิจัยและพัฒนาเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงของศ.ดร.อภิชาติ พันธเสน ซึ่งถึงระดับการเป็นเศรษฐกิจพอเพียง 3 ระดับ ตั้งแต่เข้าข่าย เข้าใจและเข้าถึง ควรจะแปลงเป็นตัวชี้วัด นอกจากนี้ ตัวชี้วัดที่มีอยู่เป็นการวัดระดับวิธีการ ควรเพิ่มเติมตัวชี้วัดวิถีคิดและวิถีชีวิต เช่น การลดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างการพัฒนา กับชุมชน ระหว่างรัฐกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานชุมชน เป็นต้น

รายงานสรุปผลการประชุม กลุ่มที่ ๒

การพัฒนาคนและสังคมสู่ศตวรรษที่ ๒๑

ประธาน	นายพารณ อิศรเสนา ณ อยุธยา	กรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ผู้นำเสนอ	นางสุวรรณี คำมั่น	รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ผู้อภิปราย	ศ.นพ.วิจารณ์ พานิช นายประยงค์ รัตนวงศ์ นพ.อำพล จินดาวัฒนะ รศ.ดร.วรากรณ์ สามโกเศศ	ผู้อำนวยการสถาบันบริหารจัดการความรู้ กรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ อธิการบดีมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

๑. สรุปผลการนำเสนอ

สาระสำคัญการนำเสนอประกอบด้วยสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย ปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาสังคม การสร้างภูมิคุ้มกันและเป้าหมายการพัฒนา และแนวทางการพัฒนาคนและสังคมในศตวรรษที่ ๒๑ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมให้ความคิดเห็น สรุปได้ดังนี้

๑.๑ สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย

การพัฒนาประเทศในช่วงที่ผ่านมา ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี เข้าถึงบริการทางสังคม ส่งผลให้มีอายุขัยเฉลี่ยเพิ่มขึ้น แต่โครงสร้างประชากรมีแนวโน้มไม่สมดุล ประชากรวัยเด็กและวัยแรงงานลดลง มีปัญหาด้านคุณภาพการศึกษาและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน นอกจากนี้ วิถีชีวิตของคนไทยมีการเปลี่ยนแปลงเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมจากภายนอกประเทศ และเปลี่ยนจากสังคมเครือญาติสู่สังคมปัจเจกมากขึ้น

๑.๒ ปัจจัยเสี่ยง

๑.๒.๑ ปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาโครงสร้างสังคม

- (๑) ความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ยังเป็นปัญหาหลักของสังคม ช่องว่างของรายได้ของกลุ่มรวยสุดกับกลุ่มจนสุดแตกต่างกัน ๒๒.๔ เท่า
- (๒) โครงสร้างภาษีก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมในสังคม รายได้จากภาษีส่วนใหญ่เป็นภาษีทางอ้อมสัดส่วนสูงถึงร้อยละ ๖๓ ฐานภาษีหลักคือภาษีมูลค่าเพิ่มที่ไม่ขึ้นอยู่กับฐานรายได้

- (๓) การกระจายการถือครองสินทรัพย์ไม่เป็นธรรม การถือครองทรัพย์สินในภาคอุตสาหกรรมสูงถึงร้อยละ ๑๗.๖ ภาคเกษตรร้อยละ ๗.๙ ของมูลค่าสินทรัพย์รวมทั้งประเทศขณะที่การถือครองเงินฝากพบว่า บัญชีที่มีเงินฝาก ๑๐ ล้านบาทขึ้นไปมีเพียงร้อยละ ๐.๐๙ โดยมีเงินรวมร้อยละ ๔๐ ของบัญชีเงินฝากทั้งหมด
- (๔) ความมั่นคงทางสังคมของคนบางกลุ่มเป็นประเด็นต้องเร่งแก้ไข กำลังแรงงานได้รับการคุ้มครองทางสังคมเพียงร้อยละ ๓๖.๖ ผู้สูงอายุร้อยละ ๗๐ หรือ ๕ ล้านคน มีหลักประกันความมั่นคงเพียงเบี่ยงชีฟ
- (๕) การเข้าไม่ถึงและใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติทำให้ชุมชนสูญเสียความสามารถในการพึ่งตนเอง โดยเฉพาะคนยากจนที่อาศัยและพึ่งพาป่าเป็นแหล่งอาหาร ต้องอาศัยแหล่งอาหารภายนอกชุมชนที่มีต้นทุนสูง ขณะที่การเปลี่ยนแปลงสภาวะภูมิอากาศ และการรุกรานพื้นที่ของภาคอุตสาหกรรม ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของคนในชุมชน
- (๖) การทุจริตประทุติมิชอบเป็นอุปสรรคสำคัญในการบริหารจัดการประเทศ

๑.๒.๒ ปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาคน

- (๑) โครงสร้างประชากรมีความไม่สมดุลทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ วัยเด็กมีอัตราการเกิดลดลงและมีพัฒนาการด้านสติปัญญา/อารมณ/สังคมในระดับต่ำ วัยแรงงานมีสัดส่วนลดลงและผลิตภาพอยู่ในระดับต่ำ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีปัญหาสุขภาพและความรู้ต่ำ ส่งผลต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจและขีดความสามารถในการพัฒนาประเทศ
- (๒) ค่านิยมไทยเสื่อมถอยและสถาบันทางสังคมมีแนวโน้มอ่อนแอลง จากอิทธิพลของวัฒนธรรมต่างชาติและความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในการสร้างวัฒนธรรมเสมือนจริงที่หลั่งไหลเข้ามา ทำให้สังคมไทยมีลักษณะต่างคนต่างอยู่ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ลดลง และรวมกันเป็นกลุ่มเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองเป็นหลัก นำไปสู่ปัญหาสังคมหลายประการ
- (๓) การให้บริการทางสังคมมีปัญหาด้านคุณภาพและการกระจายอย่างทั่วถึงในทุกพื้นที่ โดยเฉพาะคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนชนบท ขนาดเล็ก ความสามารถของผู้สำเร็จการศึกษาไม่สอดคล้องกับความต้องการของนายจ้าง ขาดการบริหารจัดการการศึกษาตลอดชีวิตที่เหมาะสม ขณะที่การ

ให้บริการประกันสุขภาพมีหลายระบบ และไม่เท่าเทียมกัน ส่งผลกระทบต่อ
ความเหลื่อมล้ำของการได้รับบริการ

- ๑.๓ การสร้างภูมิคุ้มกัน** ได้แก่ ทุกคนในสังคมมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม กลุ่ม
ผู้ด้อยโอกาสได้รับการพัฒนาศักยภาพอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน ประชาชนมีการ
เสริมสร้างความเข้มแข็งเป็นพลังร่วมของสังคมไทย ทุกคนสามารถอยู่ในชุมชนและสังคม
ที่ยึดโยงเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน คนไทยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทาง
ในการดำเนินชีวิต คนไทยมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต คนไทยตระหนักถึงคุณค่าวัฒนธรรมและ
ภูมิปัญญาไทย และความเข้มแข็งของสถาบันทางสังคมเริ่มตั้งแต่สถาบันครอบครัว
สถาบันศาสนา สถาบันการศึกษา และชุมชน
- ๑.๔ วัตถุประสงค์** กำหนดให้สร้างความเป็นธรรมในสังคมไทย และสร้างโอกาสการเข้าถึง
แหล่งทุน ทรัพยากรการประกอบอาชีพ และสร้างความมั่นคงทางสังคมให้ทุกคนใน
สังคมไทย คนยากจน คนด้อยโอกาส แรงงานนอกระบบ/ต่างด้าวชนกลุ่มน้อย เข้าถึง
บริการทางสังคมอย่างเท่าเทียม ภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาความ
เหลื่อมล้ำและความขัดแย้งในสังคมไทยอย่างมีประสิทธิภาพ ทุกคนในสังคมไทยสามารถ
ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีศักดิ์ศรี พัฒนาคนไทยทุกกลุ่มวัยให้มีศักยภาพ มีความ
พร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีจิตสำนึกวัฒนธรรมที่ดีงามและรู้คุณค่าความเป็นไทย มี
โอกาสและสามารถเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงและ
เป็นพลังทางสังคมที่เข้มแข็งในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และเสริมสร้าง
สภาพแวดล้อมทางครอบครัว ชุมชน และสังคมให้มั่นคงและเอื้อต่อการพัฒนาคนอย่าง
สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต
- ๑.๕ เป้าหมายการพัฒนา** กำหนดให้ สร้างความเป็นธรรมและความมั่นคงทางสังคมให้ทุก
คน สร้างโอกาสให้คนยากจน คนด้อยโอกาส ฯลฯ เข้าถึงบริการทางสังคมอย่างเท่าเทียม
ภาคีการพัฒนาทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำและความขัดแย้งใน
สังคมไทย คนไทยทุกคนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี คนไทยทุกกลุ่ม
วัยมีความเข้มแข็งทางวิชาการ และจิตสาธารณะ ๕ ด้าน ทั้งการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต
คิดเป็น ทำเป็น การสังเคราะห์ความรู้ สังสม และต่อยอดสู่นวัตกรรมความรู้ การฝึกฝนจน
เกิดความคิดสร้างสรรค์ การเปิดใจกว้างพร้อมรับทุกความคิดเห็น และการปลูกฝังจิตใจที่
มีคุณธรรม และเสริมสร้างสภาพแวดล้อมครอบครัว ชุมชน สังคมให้เอื้อต่อการพัฒนาคน

๑.๖ แนวทางการพัฒนาคนและสังคมในศตวรรษที่ ๒๑

๑.๖.๑ แนวทางการสร้างความเป็นธรรมในสังคม ด้วยการพัฒนาคุณภาพสังคม ดังนี้

- (๑) **การสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม** โดยสร้างความแข็งแกร่งให้เศรษฐกิจฐานราก ปรับระบบการคุ้มครองทางสังคมให้ครอบคลุมทุกคนอย่างทั่วถึง ส่งเสริมการจัดสรรทรัพยากรให้เกิดความเป็นธรรม ส่งเสริมการใช้ประโยชน์เทคโนโลยีสารสนเทศในการพัฒนาอาชีพและยกระดับคุณภาพชีวิต และสนับสนุนการพัฒนาสื่อสร้างสรรค์ ในการสร้างค่านิยมใหม่
- (๒) **การจัดบริการทางสังคมให้ทุกคนตามสิทธิพึงมีพึงได้** โดยสร้างโอกาสให้กลุ่มด้อยโอกาสเข้าถึงบริการทางสังคมอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม และเสริมสร้างความมั่นคงให้มีความพร้อมรับผลกระทบจากวิกฤตต่างๆ เน้นการสร้างภูมิคุ้มกันระดับปัจเจกและสร้างการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในการพัฒนาประเทศ
- (๓) **การเสริมสร้างพลังให้ทุกภาคส่วน** เสริมสร้างพลังทางสังคมให้ทุกคนสามารถแสดงออกทางความคิดอย่างอิสระ เสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน ให้จัดการปัญหาต่างๆ ส่งเสริมให้ภาคเอกชนเป็นพลังร่วมในการพัฒนาสังคมไทย และเสริมสร้างระบบบริหารราชการให้เข้มแข็งมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้ง เพิ่มทางเลือกการใช้ชีวิตในสังคมและสร้างการมีส่วนร่วมในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองได้อย่างมีคุณค่าและศักดิ์ศรี
- (๔) **เสริมสร้างความสัมพันธ์ของคนในสังคมให้เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน** โดยพัฒนาความสัมพันธ์ของกลุ่มต่างๆ ในสังคมให้เข้มแข็ง อนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรมที่ดีงาม เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดี ส่งเสริมวัฒนธรรมการเมืองที่มีธรรมาภิบาล และสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจให้เกิดขึ้นกับคนในสังคม

๑.๖.๒ แนวทางการพัฒนาคนสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน

- (๑) **ส่งเสริมคนไทยให้มีการเกิดที่มีคุณภาพและกระจายตัวเหมาะสมกับพื้นที่** โดย ๑) ส่งเสริมการเกิดที่มีคุณภาพและรักษาระดับอัตราเจริญพันธุ์ให้เหมาะสม ๒) มุ่งพัฒนานโยบายสาธารณะที่เอื้อต่อสุขภาพอย่างมีส่วนร่วม ควบคู่กับส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่นมีความเข้มแข็งในการดำเนินการ

ด้านสุขภาพ และ ๓) ส่งเสริมสนับสนุนการกระจายตัวของประชากรให้สอดคล้องกับทรัพยากรธรรมชาติ และฐานข้อมูลการย้ายถิ่น

- (๒) **พัฒนาคนทุกช่วงวัยให้มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง** โดย ๑) พัฒนาเด็กปฐมวัยให้มี IQ EQ MQ ๒) พัฒนาด้านวิชาการแก่เด็กวัยเรียน ทั้งมาตรฐานการศึกษา คุณภาพครู และพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสม ๓) จัดให้มีกลไกการขับเคลื่อนและสนับสนุนการปฏิรูปการศึกษา ๔) พัฒนาสมรรถนะกำลังแรงงาน : ภาคเกษตร กำลังคนระดับกลาง กำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ๕) พัฒนาผู้สูงอายุให้มีความมั่นคงด้านรายได้ นำความรู้มาใช้ในการพัฒนาประเทศ และ ๖) พัฒนาคนให้มีการเรียนรู้ในศาสตร์วิทยาการที่ประกอบอาชีพได้หลากหลาย ควบคู่กับเสริมสร้างทักษะให้มีจิตสาธารณะ ๕ ด้าน
- (๓) **ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต** โดย ๑) สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้โดยการสร้างกระแสสังคมให้การเรียนรู้เป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคน ๒) เสริมสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลายและสอดคล้องกับภูมิสังคม ควบคู่กับการใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ทั่วไป ๓) สร้างปัจจัยสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยพัฒนาองค์ความรู้ของท้องถิ่น และปรับปรุงกฎระเบียบ และ ๔) จัดระบบความสัมพันธ์ของสวัสดิการทางสังคมให้เชื่อมโยงและเกื้อกูลกัน ควบคู่กับกระจายอำนาจให้ชุมชนมีบทบาทในการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- (๔) **เสริมสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมไทยที่ดี** โดย ๑) เสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่ดี และวัฒนธรรมประชาธิปไตย โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ๒) เสริมสร้างความเข้มแข็งให้สถาบันหลักของสังคมมีบทบาทหลักในการหล่อหลอม บ่มเพาะเด็ก/เยาวชน และปลูกจิตสำนึกกลุ่มคนต่างๆ ให้มีวัฒนธรรมและค่านิยมที่ดีงาม และ ๓) ส่งเสริมองค์กรธุรกิจในการดำเนินงานที่รับผิดชอบต่อสังคม

๒. ความเห็นของที่ประชุม

ที่ประชุมเห็นว่าเอกสาร “ทิศทางของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑” อ่านง่าย ชัดเจน สามารถทำให้เห็นภาพปัญหาที่ซับซ้อนของประเทศ ทั้งปัญหาที่มาจากภายนอก และปัญหาภายในประเทศ และมีทิศทางแนวทางการพัฒนาที่ครบถ้วน รวมทั้งมีข้อเสนอแนะในประเด็นสำคัญอื่นๆ เพิ่มเติม ดังนี้

๒.๑ สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย

- ๒.๑.๑ แผนพัฒนาฯ ที่ผ่านมา ยึดถือหลักการสากลในช่วงเวลานั้นๆ กล่าวคือ เลือกรพัฒนาในส่วนที่มีศักยภาพสูงก่อน และคาดว่าจะทำให้การพัฒนาในส่วนที่เหลือดีขึ้นตามมา แต่การพัฒนาในลักษณะดังกล่าวทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทั้งในด้านเศรษฐกิจและการศึกษา
- ๒.๑.๒ บริบทการเปลี่ยนแปลงภายนอกประเทศมีความชัดเจน แต่ภายในประเทศ โดยเฉพาะประเด็น ความขัดแย้งยังไม่ชัดเจน และภัยคุกคามด้านการศึกษา และสื่อมวลชนไม่ชัดเจน เพราะปัจจุบันสื่อมวลชนสนองความต้องการของนายทุนมากกว่าส่วนรวม
- ๒.๑.๓ การพัฒนาควรใช้หลัก ABC (Area Based Collaborative) และควรหลุดพ้นจากมายาคติที่คิดว่า เรามีความสุขดีแล้ว การพัฒนาสำเร็จแล้ว เนื่องจากในความเป็นจริงยังมีหลายด้านที่ยังไม่ประสบความสำเร็จ เช่น ป่าไม้ถูกทำลาย การกระจายรายได้ยังไม่ดี เป็นต้น
- ๒.๑.๔ การพัฒนาประเทศโดยเน้นในเรื่องความรักชาติและเอกลักษณ์ของชาติ ภาควิชาภูมิใจในการเป็นคนไทย รู้หน้าที่พลเมืองไทยต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และต่อตนเอง มีความตื่นตัวในการมีส่วนร่วมพัฒนา และศึกษาประสบการณ์การสร้างชาติของแต่ละประเทศแล้วนำมาปรับใช้กับประเทศไทย รวมทั้งเปลี่ยนจากระบบทุนนิยม ซึ่งเป็นระบบปลาใหญ่กินปลาเล็ก เป็นระบบคุณธรรมนิยม ซึ่งเป็นระบบปลาใหญ่ช่วยปลาเล็ก
- ๒.๑.๕ การพัฒนาสังคมให้เป็น “สังคมแห่งการเรียนรู้สู่ปัญญา” เป็นข้อเสนอแนะจากเวที และให้เพิ่มปริมาณนักจัดการทางสังคมมากขึ้น
- ๒.๑.๖ การวางแผนพัฒนาประเทศควรมีการคิดนอกกรอบ มีนิเวศน์นวัตกรรม มีการติดตาม Social Media เช่น เฟสบุ๊คส์ ทวิตเตอร์ รวมทั้งตัวชี้วัดการพัฒนาที่เน้นเชิงคุณภาพมากกว่าเชิงปริมาณ
- ๒.๑.๗ ให้เพิ่มยุทธศาสตร์ “สร้างค่านิยมมุ่งผลสัมฤทธิ์ที่เป็นเลิศ” เพื่อขจัดแรงเฉื่อยในการทำงานโดยเฉพาะข้าราชการ และยุทธศาสตร์ “สมานฉันท์และสันติ” เพื่อขจัดการใช้ความรุนแรง

๒.๒ ปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาสังคม

๒.๒.๑ คนไทยในอนาคตขาดคุณภาพ เป็นประเด็นที่น่าเป็นห่วง จากสถานการณ์ที่ IQ เด็ก ลดลงต่อเนื่องมา ๑๐ ปี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนลดลงตลอดมา สถาบัน ครอบครัวยุคความอบอุ่น มีปัญหาช่องว่างระหว่างวัยจากการเปลี่ยนแปลงที่ รวดเร็ว ทำให้ระบบคิดแตกต่างกัน เด็กวัยรุ่นจะอยู่ในครอบครัวได้ลำบาก และ เสี่ยงต่อการมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม

๒.๓ การสร้างภูมิคุ้มกันและเป้าหมายการพัฒนา

๒.๓.๑ การเรียนรู้ตลอดชีวิตต้องครอบคลุมผู้ที่อยู่นอกระบบการศึกษา รัฐและหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องต้องสร้าง/สนับสนุนกลไกทางการเรียนรู้ที่เหมาะสม และเข้าถึงได้ ให้แก่ชาวบ้าน เพื่อให้สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเอง สามารถแก้ปัญหาเฉพาะ หน้าและป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต ตลอดจนสามารถคิดเป็น ทำ เป็น มีการเรียนรู้อย่างยั่งยืน

๒.๓.๒ การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต จะต้องสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นในสังคม เนื่องจากการเรียนรู้จะต้องมีการลงทุน และเสียค่าใช้จ่าย

๒.๔ แนวทางการพัฒนาคนและสังคมในศตวรรษที่ ๒๑

ทิศทางแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ นำเสนอความเป็นมาของแต่ละเรื่องได้อย่างครอบคลุม และน่าสนใจ แต่ขาดความชัดเจนในแนวทางการแก้ไขปัญหาให้ตรงประเด็น นอกจากนี้ ควรคำนึงถึงการปฏิบัติที่สามารถทำได้จริง ดังนี้

๒.๔.๑ ภาพรวม

(๑) แนวคิดพื้นฐาน

๑) การพัฒนาคนสู่ศตวรรษที่ ๒๑ ต้องอยู่บนพื้นฐานแนวคิดที่ อนาคตเป็นเรื่องคาดการณ์ได้ยาก โดยเฉพาะในสถานการณ์ ปัจจุบันที่การเปลี่ยนแปลง ต้องพิจารณาในลักษณะที่มีความ “ซับซ้อนและปรับตัว” ดังนั้น จึงไม่สามารถนำภาพในอดีตมาทำนาย อนาคต แต่ใช้เป็นบทเรียนได้

๒) การพัฒนาประเทศต้องทำควบคู่กันไปทั้งด้านเศรษฐกิจและ สังคม เพราะมีความเชื่อมโยงกัน ถ้าเศรษฐกิจดี คน/ธุรกิจก็จะดูแล สังคม ถ้าสังคมมีคุณภาพ ทรัพยากรธรรมชาติจะได้รับการดูแลมาก

ขึ้นด้วย ดังนั้นยุทธศาสตร์การพัฒนาภายใต้แผนพัฒนาฯ ต้องมีความสัมพันธ์กัน ไม่ควรแยกส่วนพิจารณา

(๒) แนวทางหลัก

- ๑) การพัฒนาต้องเน้นสังคมมากกว่าปัจเจก/ทุกคน เพราะจะทำให้เกิดความเสีย ๒ ประเด็น ได้แก่ คนจะแก่งแย่งเอาเปรียบกัน แยกแยกกัน และมีความขัดแย้งที่รุนแรง
- ๒) การวางแผนเน้นแบบล่างขึ้นบน โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วม ดังเช่นในปัจจุบัน เพราะกระแสโลกาภิวัตน์ทำให้คนรับข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง กระบวนการวางแผนแบบบนลงล่างจึงไม่เหมาะกับยุคปัจจุบันอีกต่อไป
- ๓) การส่งเสริมวัฒนธรรมประชาธิปไตย การเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง เคารพสิทธิมนุษยชน จะแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำ และนำมาซึ่งความปรองดอง สามัคคี และต้องดำเนินการอย่างมีจิตสำนึก ในการแก้ปัญหาอย่างจริงจัง
- ๔) แนวทางการพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ให้กำหนดแบบกว้างๆ เพื่อให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถนำแผนชาติมาปรับใช้ให้เข้ากับสภาพภูมิสังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม พร้อมทั้งให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงแผนชุมชน/ท้องถิ่นกับแผนระดับประเทศ และการพัฒนาควรแยกสังคมเมืองกับสังคมชนบทออกจากกัน เนื่องจากมีลักษณะที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน รวมทั้งระบุประเด็นที่มีความสำคัญลำดับสูง เพื่อเร่งพัฒนาให้เกิดผลและสามารถนำไปขยายผลได้

๒.๔.๒ แนวทางการพัฒนาเฉพาะด้าน

(๑) การศึกษา

- ๑) การปฏิรูประบบการศึกษาไทย ให้เริ่มจากการพัฒนาคุณภาพครูเป็นอันดับแรก เพื่อให้ได้ครูเก่งและรักลูกศิษย์ และปรับระบบการบริหารจัดการ โดย ๑) ยุบรวมโรงเรียนเพื่อให้แต่ละโรงเรียนมีปริมาณครูและนักเรียนที่เหมาะสม ๒) ปรับปรุงโรงเรียนอาชีวศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับบุคคลทั่วไป โดยเปิดสอนวิชาที่สามารถนำไปใช้ใน

จริงในชีวิตประจำวัน ไม่เน้นการให้วุฒิ ปวช. ปวส. ๓) ปรับปรุงการบริหารบุคคลของกระทรวงศึกษาธิการ โดยเร่งการบรรจุแต่งตั้งครูในพื้นที่ห่างไกลให้รวดเร็วขึ้น ๔) ส่งเสริมการจัดตั้งโรงเรียนที่เป็นอิสระจากรัฐ เช่นเดียวกับ Charter School¹ ของประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีระบบงบประมาณ ระบบบุคลากรที่เป็นอิสระ สามารถสรรหาครูที่มีคุณภาพมาสอนได้เอง ๕) พัฒนาคุณภาพครู โดยคัดเลือกคนเก่ง คนดี มาทำอาชีพครู ๖) ถัดมาคือการยกย่องเชิดชูปริญญาบัตร โดยไม่คำนึงถึงคุณภาพของการศึกษา นอกจากนี้ส่งเสริมให้เด็กได้เรียนในโรงเรียนชนบทโดยไม่ต้องเดินทางไปเรียนในเมือง เนื่องจากเด็กจะไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของชนบทเมื่อเรียนจบกลับมา

๒) การเรียนรู้ตลอดชีวิตต้องสร้างบรรยากาศ ให้ระบบการเรียนการสอนนอกจากความรู้ทางทฤษฎีสู่การเรียนรู้ในทางปฏิบัติ ให้คนไทยทุกคนอยู่ในสภาพแวดล้อมของการเรียนรู้ตลอดเวลา เรียนรู้จากวิถีการดำรงชีวิต จากการกระทำ เรียนรู้เป็นทีม เป็นกลุ่มการเรียนรู้ และมีการศึกษาทางเลือกที่หลากหลาย และเหมาะสมกับผู้เรียน

๓) การปรับค่านิยมในด้านการศึกษาเพื่อส่งเสริมการพัฒนาประเทศจากค่านิยมที่มองว่าคนมีการศึกษา มีเกียรติ และดูถูกคนที่ไม่มีการศึกษา อาทิ ยกเลิกระบบพวกพ้องในการศึกษาต่อในโรงเรียนที่มีชื่อเสียง การแข่งขันระหว่างโรงเรียนที่ส่งผลให้นักเรียนต้องเรียนพิเศษอย่างหนัก ยกเลิกการเรียนในเรื่องที่ไกลตัว ไม่สามารถใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ เรียนวิชาที่ได้ใช้ประโยชน์จริง

(๒) การสาธารณสุข ควรเน้นในเรื่องการสร้างสุขภาวะ อาทิ การห้ามไม่ให้มีการใช้คลื่นโทรศัพท์มือถือในโรงเรียนอนุบาล เนื่องจากเป็นการทำลายสมองเด็ก

¹ โรงเรียนไนก้าบ (Charter School) เป็นโรงเรียนทางเลือกที่มีกฎหมายรองรับ ในแต่ละรัฐมีกฎหมายที่ไม่เหมือนกัน โรงเรียนได้รับการสนับสนุนด้านการเงินและทรัพยากรจากรัฐ แต่ก็เป็นอิสระจากระบบการศึกษาของท้องถิ่น ทำหน้าที่ได้อย่างอิสระเหมือนกับโรงเรียนเอกชน แต่ยังมีควมรับผิดชอบต่อรัฐบาล บางโรงเรียนเน้นการแข่งขันและความแตกต่าง ให้ทางเลือกแก่ครอบครัวของนักเรียน พร้อมทั้ง เป็นตัวไปกระตุ้นให้โรงเรียนของรัฐต้องปรับปรุงตัวเองให้ดีขึ้น (ประกอบ คูปรัดน์ : <http://www.itte.org/eqi/modules.php?name=Forums&file=viewtopic&t=157>)

(๓) การพัฒนาคน

- ๑) คนเป็นทรัพยากร ไม่ใช่สินทรัพย์ จึงควรพัฒนาตั้งแต่อยู่ในครรภ์ และกำหนดเป้าหมายการพัฒนาคนที่สังคมไทยต้องการ
- ๒) การพัฒนาผู้สูงอายุต้องศึกษาจากประสบการณ์ของต่างประเทศและนำมาปรับใช้กับประเทศไทย โดยกำหนดเป้าหมายให้ชัดเจน ใน ๕ ปีข้างหน้า ผู้สูงอายุจะสามารถทำงานต่อเนื่องได้ และมีอาชีพหรือตำแหน่งที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ

(๔) การพัฒนาสื่อ ให้ตอบสนองต่อสังคมมากกว่านายทุน ทำหน้าที่ให้ความรู้และสร้างค่านิยมที่ดีให้แก่สังคมไทย เช่น การมีสัมมาคารวะ การรู้จักคิด เป็นต้น

๒.๔.๓ การพัฒนาชุมชน ให้ยกระดับคุณภาพผลผลิตและสินค้าของชุมชน เนื่องจากในอนาคตชุมชนจะได้รับผลกระทบจากการแข่งขัน เมื่อมีการเปิดการค้าเสรีอย่างสมบูรณ์ ภาคเกษตรและอุตสาหกรรมขนาดเล็กของชุมชน จะมีคู่แข่งจากประเทศเพื่อนบ้านที่มีต้นทุนการผลิตถูกกว่า ฉะนั้น ชุมชนต้องพัฒนายกระดับการแข่งขันไปสู่ตลาดระดับบน ผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ

๒.๔.๔ กลไกขับเคลื่อนและการแปลงแผนสู่การปฏิบัติ

- (๑) แนวทางการขับเคลื่อน ควรดำเนินการในรูปแบบ “การเรียนรู้ร่วมกันของชุมชนบนฐานชีวิตจริง” ผู้ที่ประสบผลสำเร็จเป็นวิทยากร ภาคราชการเป็นเพียงอำนวยความสะดวก เนื้อหาต้องเป็นเรื่องเชื่อมโยงการทำมาหากินและสิ่งแวดล้อม
- (๒) ปรับระบบการขับเคลื่อน โดยการสร้างประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม และเกิดการต่อยอด
- (๓) กลไกการขับเคลื่อนแผน ให้ท้องถิ่นเป็นหลักในการขับเคลื่อนด้วยตนเอง เป็นอิสระจากการกำกับของภาครัฐ
- (๔) การจัดทำแผน ให้เริ่มต้นจากล่างสู่บน เป็นการรักษาวินัยชีวิตและผลประโยชน์ของชุมชน

รายงานสรุปผลการประชุม กลุ่มที่ ๓
การสร้างสมดุลอาหารและพลังงานบนฐานทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

ประธาน	ศ.ดร.สนธิ อักษรแก้ว	กรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ผู้นำเสนอ	นายชาญวิทย์ อมตะมาตุชาติ	รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ผู้อภิปราย	น.สพ.ยุคล ลิ้มแหลมทอง	ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
	นายเจน นำชัยศิริ	รองประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
	นายวรเทพ ปิ่นทุรธัมพร	กรรมการคณะกรรมการธุรกิจเกษตรและอาหาร สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย
	นายวิฑูรย์ เลี่ยนจำรูญ	ผู้อำนวยการองค์การความหลากหลายทางชีวภาพและ ภูมิปัญญาไทย

๑. สรุปผลการนำเสนอ

ประเด็นการนำเสนอประกอบด้วย ๒ ส่วน ได้แก่ ยุทธศาสตร์การสร้างสมดุลและมั่นคงของอาหารและพลังงาน และยุทธศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน มีสาระสำคัญประกอบด้วย สถานการณ์ปัจจุบัน การวิเคราะห์ปัจจัยเสี่ยงและภูมิคุ้มกัน วัตถุประสงค์และเป้าหมายการพัฒนา และแนวทางการพัฒนา สรุปได้ดังนี้

๑.๑ สถานการณ์การสร้างสมดุลอาหารและพลังงานบนฐานทรัพยากรธรรมชาติ

๑.๑.๑ ความมั่นคงของอาหารและพลังงาน ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ความเข้มแข็งของภาคเกษตรไทยมีแนวโน้มลดลง เห็นได้จากเกษตรกรมีความยากจน มีหนี้สินและประสิทธิภาพการผลิตต่ำ เนื่องจากความเสื่อมโทรมของดิน น้ำ และภาวะโลกร้อน ขณะที่การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุทำให้สัดส่วนแรงงานในภาคเกษตรลดลง ส่งผลต่อการขาดแคลนแรงงานเหล่านี้ในอนาคต ความต้องการใช้พลังงานมีแนวโน้มสูงขึ้น ทำให้มีนโยบายส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทนจากพืช มีผลให้เกิดการปรับเปลี่ยนการใช้ประโยชน์พื้นที่เกษตรจากการปลูกพืชอาหารเพียงอย่างเดียวมาเป็นการเพาะปลูกพืชพลังงานควบคู่กันไป ก่อให้เกิดผลกระทบต่อปริมาณผลผลิตอาหาร และความมั่นคงของอาหารในอนาคต

๑.๑.๒ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปัจจุบันทรัพยากรธรรมชาติของไทยเสื่อมโทรมมากขึ้น เนื่องจากการลดลงของพื้นที่ป่าไม้และป่าต้นน้ำ การสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพมีแนวโน้มสูงขึ้น คุณภาพดินเสื่อมโทรมลง การขยายตัวของเมืองรุกพื้นที่เกษตรกรรมมากขึ้น พื้นที่ชายฝั่งใน ๒๒ จังหวัดรอบอ่าวไทยมีแนวโน้มที่ถูกกัดเซาะเพิ่มขึ้น การขาดแคลนนํ้ารุนแรงขึ้นเนื่องจากปริมาณน้ำต้นทุนลดลง ตลอดจนสถานการณ์มลพิษด้านต่างๆ มีปริมาณเพิ่มขึ้นจากการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การขยายตัวของชุมชน และพฤติกรรมการบริโภคที่ฟุ่มเฟือย

๑.๒ ปัจจัยเสี่ยงต่อความสมดุลอาหารและพลังงานบนฐานทรัพยากรธรรมชาติ

๑.๒.๑ ความมั่นคงของอาหารและพลังงาน

- (๑) ทรัพยากรธรรมชาติซึ่งเป็นฐานการผลิตภาคเกษตรมีความเสื่อมโทรมมากขึ้น เกิดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสิ้นเปลือง ไม่มีประสิทธิภาพ และขาดการบำรุงรักษา ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นฐานการผลิตของภาคเกษตรมีความเสื่อมโทรม เช่น ดินเค็ม ดินเปรี้ยว และการขาดแคลนนํ้า ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาการเกษตรให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืนในอนาคต
- (๒) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมีแนวโน้มรุนแรงเพิ่มขึ้น ทั้งภาวะภัยแล้ง น้ำท่วม และฝนตกไม่ตรงตามฤดูกาล รวมถึงโรคและแมลงศัตรูพืชระบาด มีผลโดยตรงต่อปริมาณผลผลิตทางการเกษตรและรายได้ของเกษตรกร
- (๓) ความอ่อนแอของภาคเกษตรที่เป็นฐานการผลิตที่สำคัญของประเทศ เป็นผลจากหลายปัจจัย อาทิ วิถีชีวิตในสังคมเกษตรเข้าสู่สังคมปัจเจกมากขึ้น ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น แรงงานเกษตรลดลง ต้องพึ่งพาต่างประเทศทั้งปัจจัยการผลิตและตลาดส่งออก ทำให้ภาคการเกษตรต้องเผชิญกับความเสี่ยงด้านแรงงาน รายได้ และความไม่มีเสถียรภาพของราคาผลผลิตการเกษตร
- (๔) ความต้องการใช้พลังงานในประเทศเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตามนโยบายส่งเสริมการผลิตและใช้พลังงานทดแทนเพื่อลดการนำเข้า เกษตรกรปรับการใช้ประโยชน์ที่ดินจากการปลูกพืชอาหารมาปลูกพืชพลังงานเพิ่มขึ้น ส่งผลให้พื้นที่เพาะปลูกพืชอาหารลดลง และราคาพืชอาหารมีแนวโน้มสูงขึ้น

๑.๒.๒ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- (๑) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลกจะส่งผลให้สถานการณ์และแนวโน้มทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น เช่น การสูญเสียพื้นที่ชายฝั่ง การขาดแคลนทรัพยากรน้ำ และภัยพิบัติธรรมชาติ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการประกอบอาชีพและแหล่งที่อยู่อาศัยของประชาชน ราคาของผลผลิต และความมั่นคงด้านอาหาร
- (๒) รูปแบบการผลิตและพฤติกรรมผู้บริโภคที่ฟุ่มเฟือยทำให้ทรัพยากรถูกใช้อย่างสิ้นเปลืองโดยไม่คำนึงถึงข้อจำกัด ซึ่งมีสาเหตุมาจากประชาชนขาดจิตสำนึกเกี่ยวกับการบริโภคที่ยั่งยืน และภาคอุตสาหกรรมส่วนใหญ่ใช้เทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพต่ำในการผลิตและการจัดการของเสีย ซึ่งจะส่งผลต่อความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ
- (๓) ความขัดแย้งเชิงนโยบายและความอ่อนแอในการบริหารจัดการของภาครัฐ เช่น นโยบายการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกับนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจมีความขัดแย้งในทางปฏิบัติ กลไกการบริหารไม่มีประสิทธิภาพ และการขาดองค์ความรู้และระบบข้อมูลที่ทันสมัยของภาครัฐ ส่งผลให้การพัฒนาในด้านต่างๆ มีข้อจำกัด เกิดความไม่เท่าเทียมกัน และเอื้อต่อการทำลายทรัพยากรในบางกรณี
- (๔) กระแสแรงกดดันของประชาคมโลกส่งผลให้ประเทศไทยต้องเตรียมพร้อมรับภาระในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในอนาคต การเจรจาภายใต้อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการใช้มาตรการฝ่ายเดียวและความร่วมมือในกรอบทวิภาคีของหลายประเทศคู่ค้าสำคัญ ทำให้การผลิตทั้งด้านเกษตร อุตสาหกรรมและบริการต้องปรับเปลี่ยนวิธีการให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

๑.๓ ภูมิคุ้มกันที่จำเป็นต่อการสร้างความสมดุลอาหารและพลังงานบนฐานทรัพยากรธรรมชาติ

๑.๓.๑ ความมั่นคงของอาหารและพลังงาน

- (๑) ฐานการผลิตด้านเกษตรมีความเข้มแข็ง สามารถสร้างอาชีพ สร้างรายได้ และความมั่นคงด้านอาหารและพลังงานให้กับประเทศ สร้างความอุดมสมบูรณ์ของสภาวะแวดล้อมและวิถีชีวิตของสังคมเกษตรกร และสนับสนุนการผลิตด้านอุตสาหกรรม การค้า และบริการ

- (๒) **ความรู้และเทคโนโลยีมีความเหมาะสม** ในการสร้างความสามารถในการผลิต สนับสนุนให้เกษตรกรสามารถนำความรู้ไปใช้ในการวางแผนและพัฒนาการผลิตพืชอาหารและพลังงานให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลมากขึ้น
- (๓) **ทรัพยากรธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์ และปัจจัยการผลิตมีความเหมาะสม** สนับสนุนให้การผลิตมีประสิทธิภาพ สร้างมูลค่าเพิ่มได้มากขึ้น และไม่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- (๔) **พลังงานทดแทนมีความเหมาะสมกับประเทศ** สามารถลดต้นทุนการผลิต และการนำเข้าพลังงานจากต่างประเทศ รวมทั้งลดมลภาวะแก่ชุมชน เช่น พลังงานขยะ พลังงานชีวมวล พลังงานก๊าซชีวภาพ เป็นต้น
- (๕) **กลไกการบริหารจัดการมีธรรมาภิบาล** ในการสนับสนุนให้ภาคเกษตรมีความเข้มแข็งทั้งด้านการผลิตและการตลาด การสร้างมูลค่าเพิ่ม การแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม และใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่า ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

๑.๓.๒ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- (๑) การมีระบบฐานข้อมูลและองค์ความรู้ เทคโนโลยี และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เหมาะสมในการปรับตัวเพื่อรองรับผลกระทบจากภาวะโลกร้อน ทั้งด้านภัยพิบัติจากธรรมชาติ โรคระบาด และปัจจัยการผลิตที่เปลี่ยนแปลง
- (๒) การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง วิถีชีวิตไทย และความตระหนักถึงประโยชน์และคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นำไปสู่สังคมและเศรษฐกิจสีเขียวที่มีแบบแผนการผลิตและบริโภคอย่างยั่งยืนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
- (๓) เครื่องมือและกลไกบริหารจัดการเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ และระบบธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จะช่วยให้การกำหนดนโยบายและมาตรการเฝ้าต่อการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเหมาะสม มีข้อมูลและระบบติดตามประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ
- (๔) ความเข้มแข็งของชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้ชุมชนมีขีดความสามารถในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาที่สอดคล้องกับสภาพภูมิสังคม นำไปสู่วิถีการพึ่งตนเองแบบยั่งยืน

๑.๔ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายการพัฒนา

๑.๔.๑ ยุทธศาสตร์การสร้างความปลอดภัยและความมั่นคงของอาหารและพลังงาน

- (๑) วัตถุประสงค์ ได้แก่ ๑) เพื่อสร้างฐานภาคเกษตรให้เข้มแข็ง สามารถผลิตอาหารที่มีคุณภาพและมีปริมาณเพียงพอ ๒) เพื่อให้ภาคเกษตรเป็นฐานการผลิตที่ทำให้เกิดความมั่นคงในอาชีพและรายได้ให้กับเกษตรกร ๓) เพื่อสร้างความปลอดภัยและมั่นคงของการใช้ผลิตผลการเกษตรเพื่อเป็นอาหารและพลังงาน ๔) เพื่อจัดหาพลังงานให้มีความมั่นคงเพียงพอ
- (๒) เป้าหมายการพัฒนา ได้แก่ ๑) เพิ่มมูลค่าผลผลิตภาคเกษตรไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๐ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ๒) ปริมาณผลผลิตการเกษตรเพิ่มขึ้น และมีคุณภาพตามมาตรฐานสากล ๓) เกษตรกรมีอาชีพและรายได้มั่นคงจากการเกษตร ๔) เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภาคเกษตรและพลังงานทดแทน ๕) สร้างความปลอดภัย มั่นคงด้านพลังงาน และความหลากหลายของพลังงานทางเลือก

๑.๔.๒ ยุทธศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

- (๑) วัตถุประสงค์ ได้แก่ ๑) เพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติให้มีความอุดมสมบูรณ์ สามารถเข้าถึงทรัพยากรได้อย่างเสมอภาคและเป็นธรรม ๒) เพื่อขับเคลื่อนการผลิตและบริโภคของประเทศไปสู่การเป็นสังคมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ๓) เพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน และเตรียมความพร้อมในการรองรับและปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
- (๒) เป้าหมายการพัฒนา ได้แก่ ๑) เพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของฐานทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพให้เพียงพอและสมดุล ๒) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและเป็นธรรม ๓) สร้างขีดความสามารถในการปรับตัวเพื่อรับมือและลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ

๑.๕ แนวทางการพัฒนา

๑.๕.๑ ยุทธศาสตร์การสร้างความปลอดภัยและความมั่นคงของอาหารและพลังงาน

- (๑) พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นฐานการผลิตภาคเกษตรให้เข้มแข็งและยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับการคุ้มครองพื้นที่การเกษตรและจัดหาที่ดินให้

เกษตรกรมีที่ดินเป็นของตนเอง รวมทั้งการบริหารจัดการน้ำให้เพียงพอกับความต้องการอย่างทั่วถึง

- (๒) **เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภาคเกษตรและสร้างมูลค่า** โดยให้ความสำคัญกับการวิจัยและพัฒนาพันธุ์พืชและสัตว์ เสริมสร้างความรู้และการใช้เทคโนโลยีการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม พัฒนาคุณภาพมาตรฐานความปลอดภัยของสินค้าเกษตรและอาหาร และส่งเสริมระบบตลาดกลางสินค้าเกษตรและตลาดสินค้าเกษตรล่วงหน้าให้มีประสิทธิภาพ
- (๓) **สร้างความมั่นคงในอาชีพและรายได้ให้แก่เกษตรกร** โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบประกันรายได้ให้ครอบคลุมเกษตรกรทั้งหมด เร่งพัฒนาระบบประกันภัยพืชผลการเกษตรจากภัยธรรมชาติ และพัฒนาสถาบันเกษตรกรให้มีความเข้มแข็ง
- (๔) **สร้างความมั่นคงด้านอาหารและพลังงานในระดับครัวเรือนและชุมชน** โดยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเกษตรกรรมที่ยั่งยืน สร้างเครือข่ายการผลิตและการบริโภคที่เกื้อกูลกัน และส่งเสริมการนำวัตถุดิบเหลือใช้จากการเกษตรมาผลิตเป็นพลังงานทดแทนในระดับครัวเรือนและชุมชน
- (๕) **สร้างความมั่นคงด้านพลังงานเพื่อสนับสนุนการพัฒนาประเทศและความเข้มแข็งภาคเกษตร** โดยให้ความสำคัญกับการวิจัยและพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพลังงานจากพืชพลังงาน ส่งเสริมการใช้พลังงานสะอาด และพัฒนาพลังงานทางเลือก ตลอดจนเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานในทุกระดับ
- (๖) **ปรับระบบบริหารจัดการภาครัฐเพื่อเสริมสร้างความสมดุลด้านอาหารและพลังงาน** โดยให้ความสำคัญกับการสนับสนุนบทบาทของเกษตรกร เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน และชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและวางแผนการผลิตทางการเกษตร ปรับบทบาทหน่วยงานภาครัฐให้เป็นผู้สนับสนุนการพัฒนาด้านเกษตร และสร้างความร่วมมือด้านการเกษตร อาหาร และพลังงานกับต่างประเทศ

๑.๕.๒ ยุทธศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

- (๑) **การอนุรักษ์ ป่าไม้ และสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** โดยให้ความสำคัญกับการคุ้มครอง รักษา และฟื้นฟูฐาน

ทรัพยากร บริหารจัดการที่ดินทั้งระบบและกระจายการถือครองที่ดินให้เกิด
ความเป็นธรรม รวมทั้งปรับปรุงระบบบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบลุ่มน้ำ
และสนับสนุนการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน

- (๒) **การปรับกระบวนการพัฒนาและพฤติกรรมการบริโภคสู่สังคมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม** โดยให้ความสำคัญกับการสร้างองค์ความรู้ด้านการบริโภคที่ยั่งยืนให้กับประชาชน เพิ่มขีดความสามารถของประชาชนในการเลือกบริโภคสินค้าและบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตลอดจนเสริมสร้างกลไกคุ้มครองผู้บริโภค และส่งเสริมเครือข่ายประชาสัมพันธ์ด้านการบริโภคที่ยั่งยืน
- (๓) **การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรของภาคการผลิต และบริการเพื่อนำไปสู่สังคมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม** โดยให้ความสำคัญกับการปรับระบบการผลิตของภาคอุตสาหกรรมให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการทำการเกษตรและภาคบริการที่เกื้อกูลกับระบบนิเวศ และสร้างโอกาสทางการตลาดให้กับสินค้าหรือบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
- (๔) **การจัดการสิ่งแวดล้อมเมืองและโครงสร้างพื้นฐาน** โดยให้ความสำคัญกับการวางผังเมืองที่มีการผสมผสานวัฒนธรรม สังคม ระบบนิเวศเข้าด้วยกัน รวมทั้งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ให้ความสำคัญกับการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และบรรเทาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชน
- (๕) **การยกระดับขีดความสามารถในการปรับตัวรับมือกับการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ** เพื่อให้สังคมมีความยืดหยุ่นและมีภูมิคุ้มกัน โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาองค์ความรู้และระบบฐานข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับภัยพิบัติทางธรรมชาติ และพัฒนาศักยภาพชุมชนให้เข้มแข็งเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ
- (๖) **การพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใสและเป็นธรรม** โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งและส่งเสริมสิทธิชุมชนในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ทรัพยากร ปรับปรุงกฎหมายและบังคับใช้อย่างเสมอภาคเป็นธรรม ตลอดจนกำหนดนโยบายการลงทุนภาครัฐให้เอื้อต่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ

๒. ความเห็นที่ประชุม

ที่ประชุมมีข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อยุทธศาสตร์การสร้างความปลอดภัยและความมั่นคงของอาหารและพลังงาน และยุทธศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ในประเด็นสำคัญเพิ่มเติม ดังนี้

๒.๑ ยุทธศาสตร์การสร้างความปลอดภัยและความมั่นคงของอาหารและพลังงาน

ผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่เห็นด้วยกับร่างยุทธศาสตร์การสร้างความปลอดภัยและความมั่นคงของอาหารและพลังงานตามที่ สศช. เสนอ และได้ให้ความเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อให้ร่างยุทธศาสตร์ มีความสมบูรณ์ครบถ้วนมากยิ่งขึ้น สรุปได้ดังนี้

๒.๑.๑ ภาพรวม

- (๑) ยุทธศาสตร์การสร้างความปลอดภัยและความมั่นคงของอาหารและพลังงาน มีแนวทางการพัฒนาด้านความมั่นคงของพลังงานค่อนข้างน้อย แต่จะให้ความสำคัญในด้านความมั่นคงของอาหารและเกษตรกรรมมากกว่า และส่วนใหญ่เป็นแนวทางที่ผูกโยงกับความมั่นคงของอาหาร ควรเพิ่มเติมแนวทางเฉพาะด้านการพัฒนาพลังงานให้มากขึ้น
- (๒) เปลี่ยนชื่อยุทธศาสตร์ จาก “ยุทธศาสตร์การสร้างความปลอดภัยและความมั่นคงของอาหารและพลังงาน” เป็น “การสร้างศักยภาพเรื่องอาหารและพลังงาน” ทั้งนี้เพราะไทยผลิตอาหารได้มากเพียงพอและสามารถส่งออกได้ แต่ยังขาดการบริหารจัดการให้มีศักยภาพ
- (๓) เพิ่มยุทธศาสตร์น้ำ เพราะน้ำเป็นปัจจัยสำคัญ โดยให้ความสำคัญในการบริหารจัดการน้ำ อาทิ การขยายพื้นที่ชลประทานเพิ่มมากขึ้น เพื่อกระจายน้ำไปสู่พื้นที่การผลิต
- (๔) เพิ่มความมั่นคงของยาสำหรับการป้องกันและรักษาโรค เช่น พืชสมุนไพร แร่ และสัตว์ เป็นต้น
- (๕) การพัฒนาความมั่นคงของอาหารและพลังงานต้องพิจารณาถึงความเชื่อมโยงมิติที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคน คุณภาพชีวิต ชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อมต่างๆ

๒.๑.๒ สถานการณ์และประเด็นปัญหาด้านอาหารและพลังงาน

ภาคเกษตรกรรมของไทยมีแนวโน้มไม่สมดุล เนื่องจากจำนวนเกษตรกรลดลงและมีอายุเฉลี่ยเพิ่มขึ้น มีภาระหนี้สินเพิ่มขึ้น การกระจายน้ำชลประทานยังไม่ทั่วถึง

รวมทั้งการส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทนจากพืชยังไม่คืบหน้าเท่าที่ควร สรุปได้ดังนี้

- (๑) ประเทศไทยมีเกษตรกรประมาณ ๕.๖๘ ล้านครัวเรือน ๒๔.๕๗ ล้านคน อายุเฉลี่ยระหว่าง ๑๕ - ๖๕ ปี มี ๑๖ ล้านคน จาก ๒๔.๕๗ ล้านคน แสดงว่าจำนวนเกษตรกรมีแนวโน้มลดลง มีรายได้ที่เป็นเงินสดประมาณ ๑๓๒,๑๘๔ บาทต่อครัวเรือน แต่มีภาระหนี้สินเพิ่มขึ้น และพื้นที่ภาคเกษตรกรรมมีทั้งหมด ๑๓๑.๗๘ ล้านไร่ เป็นที่นามากที่สุด และเป็นพื้นที่ชลประทาน ๒๘.๓๕ ล้านไร่ โดยเป็นพื้นที่ชลประทานขนาดใหญ่ ๒๓.๙๓ ล้านไร่ และขนาดเล็ก ๔.๔๒ ล้านไร่
- (๒) ประเทศไทยเป็นประเทศผู้ผลิตอาหารที่สำคัญของโลก โดยสามารถผลิตอาหารเพื่อส่งออกและนำเงินตราต่างประเทศเข้าสู่ประเทศได้หลายผลิตภัณฑ์ อาทิ ข้าว ยางพารา ไก่เนื้อ สวนสินค้าที่คาบเกี่ยวกันระหว่างพืชอาหารและพืชพลังงาน ได้แก่ ปาล์มน้ำมัน มันสำปะหลัง อ้อย และข้าวโพด เป็นต้น ซึ่งต่างประเทศมีความก้าวหน้าการใช้พลังงานทดแทนจากพืชอย่างกว้างขวาง เช่น ประเทศในยุโรป และอเมริกา มีการนำข้าวโพดมาผลิตเป็นพลังงาน ส่วนประเทศไทยยังไม่มีระบบการบริหารจัดการที่ชัดเจน
- (๓) พื้นที่ปลูกปาล์มน้ำมันประมาณ ๔ ล้านไร่ ผลผลิตประมาณ ๙๒ ล้านตัน ผลิตเป็นน้ำมัน ๑.๕๗ ล้านตัน มีการบริโภคภายในประมาณ ๙๐๘,๐๐๐ ตัน และผลิตเป็นน้ำมันเพื่อพลังงานประมาณ ๓๖๐,๐๐๐ ตัน ส่วนมันสำปะหลังมีพื้นที่ปลูกประมาณ ๗.๓ ล้านไร่ ผลผลิตในปี ๒๕๕๒ ประมาณ ๒๗.๙ ล้านตัน มีการบริโภคภายในประเทศ ๙ ล้านตัน ส่งออก ๑๘ ล้านตัน ทำน้ำมัน ๖๐๐,๐๐๐ ตัน นอกจากนี้ อ้อยมีพื้นที่ปลูก ๖.๓๐ ล้านไร่ ผลผลิต ๖๖ ล้านตัน ผลิตน้ำตาล ๗ ล้านตัน การบริโภคภายในประมาณ ๒ ล้านตัน มีโมลาส ๓ ล้านตัน ผลิตแก๊สซิโอสจริงอยู่ที่ ๒๕ ล้านตันเท่านั้น
- (๔) การแปรรูปพืชผลทางการเกษตรควรมีทางเลือกมากขึ้น นอกจากการแปรรูปเพื่อนำมาใช้เป็นพลังงานทดแทน อาทิ ปาล์มน้ำมัน มันสำปะหลัง และ อ้อย เป็นต้น หรือนำมาแปรรูปเป็นวัสดุทดแทนที่มีผลตอบแทนสูงขึ้น แต่เกษตรกรและประชาชนยังรับรู้ในเรื่องนี้ค่อนข้างน้อย จึงต้องเร่งเผยแพร่ความรู้ให้ทั่วถึงต่อไป

๒.๑.๓ ปัจจัยเสี่ยงต่อความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน

- (๑) ความมั่นคงการผลิตอาหารกำลังเผชิญกับการถูกรบกวนทางพันธุกรรม และเมล็ดพันธุ์พืชที่ผูกขาดการค้าโดยบริษัทข้ามชาติขนาดใหญ่ ส่งผลกระทบต่อต้นทุนการผลิตสูงขึ้น เกษตรกรรายย่อยไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้
- (๒) ไทยเป็นประเทศที่ส่งออกสินค้าเกษตรมากที่สุดในระดับต้นของโลก แต่ประชากรยังขาดความมั่นคงทางด้านอาหาร ประชากรร้อยละ ๑๗ ของประชากรทั้งประเทศ ยังขาดแคลนอาหาร และมีภาวะทุโภชนาการสูง เนื่องจากพฤติกรรมบริโภคอาหารที่ขาดธาตุอาหาร และการกระจายอาหารที่ไม่ทั่วถึง ซึ่งต้องให้ความสำคัญด้านโลจิสติกส์ และจัดทำแผนการจัดระบบการกระจายสินค้า
- (๓) การพึ่งพาเชื้อเพลิงฟอสซิลและผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องในระบบการผลิตอาหาร ในรูปของปุ๋ยและสารเคมีกำจัดศัตรูพืชซึ่งต้องนำเข้าวัตถุดิบจากเชื้อเพลิงฟอสซิลโดยตรง ทำให้ต้นทุนในการทำการเกษตรสูง แต่อย่างไรก็ตาม การส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทนจากพืชแทนการใช้พลังงานจากเชื้อเพลิงฟอสซิล ทำให้มีความต้องการพืชที่นำไปผลิตพลังงานเพิ่มขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางอาหารของประเทศ
- (๔) ความต้องการพลังงานในการคมนาคมและการขนส่ง การนำน้ำมันปาล์มมาผลิตเป็นน้ำมันดีเซล เป็นทางเลือกการใช้เชื้อเพลิงที่มีประสิทธิภาพสูงกว่าการใช้ น้ำมันเบนซิน แต่ปัจจุบันยังมีการใช้น้ำมันดีเซลในปริมาณน้อยมาก เมื่อเทียบสัดส่วนกับการใช้น้ำมันเบนซินซึ่งมีราคาที่สูงกว่า นอกจากนี้ การที่ภาครัฐสนับสนุนให้ประชาชนใช้แก๊สโซฮอล์ เพราะนโยบายการตั้งราคาให้คุ้มทุน แต่ประชาชนไม่มีความรู้ว่าการใช้แก๊สโซฮอล์ ที่ยังมีค่าเอทานอลสูง จะทำให้ระยะทางที่วิ่งได้ (Mileage) ลดลง
- (๕) ความต้องการพลังงานโดยเฉพาะก๊าซธรรมชาติเพื่อใช้ในการผลิตไฟฟ้าอาจไม่เพียงพอ ประเทศไทยอาจประสบปัญหาปริมาณการผลิตไฟฟ้าไม่เพียงพอต่อการใช้ในอนาคต ขณะที่ การสร้างโรงไฟฟ้าหรือโรงไฟฟ้าพลังงานหมุนเวียนได้รับการต่อต้านจากคนในพื้นที่ และไม่สามารถเพิ่มกำลังการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานหมุนเวียนได้ ดังนั้น ภายใน ๒ - ๓ ปี ไทยอาจต้องนำเข้าก๊าซธรรมชาติจากประเทศเพื่อนบ้านเพื่อใช้ในการผลิตไฟฟ้า นอกจากนี้ ยังมีข้อจำกัดในเรื่องระบบโครงสร้างพื้นฐานและระบบท่อขนส่งก๊าซ

- (๖) ขาดกลไกและเครื่องมือในการบริหารจัดการทรัพยากรดินและน้ำโดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่นอกเขตชลประทานที่ไม่มีหน่วยงานกำกับดูแลรับผิดชอบ ขาดกฎระเบียบ กติกาที่ใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการเพื่อการอนุรักษ์ พื้นฟูรักษา คุ้มครอง และใช้ประโยชน์ ดังนั้น ควรเร่งผลักดันกฎหมายทรัพยากรน้ำแห่งชาติให้มีผลบังคับใช้ควบคู่กับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบลุ่มน้ำ
- (๗) คนไทยไม่มีคุณภาพ ไม่มีศักยภาพ ไม่สู้งานและอดทนต่อความยากลำบาก ไม่มีภูมิคุ้มกันเพียงพอ อยู่ในภาวะบริโภคนิยม รวมทั้งคุณภาพการศึกษาตกต่ำ ดังนั้น จึงควรเร่งสร้างค่านิยมไทย ให้มีความซื่อสัตย์ สุจริต ขยัน ประหยัด อดทน

๒.๑.๔ การสร้างภูมิคุ้มกัน

- (๑) การสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับประชาชนในการส่งเสริมการใช้พลังงาน อาทิ การต่อต้านการสร้างโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ เนื่องจากประชาชนไม่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความปลอดภัย ผลได้ ผลเสีย หรือแนวทางการบริหารจัดการที่ชัดเจนเพียงพอ ทั้งที่ โรงไฟฟ้านิวเคลียร์ไม่ปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ที่เป็นสาเหตุของภาวะโลกร้อน ซึ่งต้องให้ความรู้ความเข้าใจกับภาพประชาชน เพื่อไม่ให้เกิดกระแสการต่อต้านจากสังคม
- (๒) พัฒนาระบบฐานข้อมูล กรมพัฒนาที่ดิน ได้จัดทำแผนที่ทรัพยากรดิน ประกอบด้วย ข้อมูลทรัพยากรดินในระดับตำบลทั่วประเทศ ประกอบด้วย คุณสมบัติ ลักษณะและประเภทของดิน ความเหมาะสมในการเลือกปลูกพืช และใช้ปุ๋ย เป็นต้น เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาในแต่ละพื้นที่

๒.๑.๕ วัตถุประสงค์และเป้าหมายการพัฒนา

- (๑) ควรให้ความสำคัญกับเป้าหมายเพื่อจัดหาพลังงานให้มีความมั่นคงเพียงพอ ความต้องการใช้ภายในประเทศ รวมทั้ง ความหลากหลายของพลังงานทางเลือก ซึ่งจะทำให้เกิดความมั่นคง มีการแข่งขันการแข่งขัน และเพิ่มอำนาจการต่อรอง
- (๒) เพิ่มเป้าหมายการพัฒนาพื้นที่ชลประทานซึ่งการที่จะตอบสนองต่อเป้าหมายความมั่นคงทางอาหารให้เป็นการผลิตที่ยั่งยืนของประเทศ ควรขยายพื้นที่ชลประทานให้เพิ่มมากขึ้นเป็น ๖๐ ล้านไร่ จากปัจจุบันที่มีทั้งหมดประมาณ ๒๔ ล้านไร่

๒.๑.๖ แนวทางการพัฒนา

- (๑) พัฒนาศักยภาพเกษตรกรที่เป็นฐานการผลิตภาคเกษตรให้เข้มแข็งและยั่งยืน ควรเพิ่มแนวทางการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น
- (๒) เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภาคเกษตรและสร้างมูลค่า
 - ๑) การสร้างการผลิตภาคเกษตรเพื่อสร้างมูลค่า ให้เพิ่มเติมเรื่องวัสดุทดแทน นอกเหนือจากพลังงานทดแทน
 - ๒) เสริมสร้างองค์ความรู้ด้านการศึกษาวิจัยและพัฒนาให้แก่เกษตรกรและวิสาหกิจชุมชน ในเรื่องของพันธุ์พืช ปศุสัตว์ รวมทั้งการเพิ่มมูลค่า การแปรรูป และการสร้างคุณค่าแก่สินค้าเกษตร โดยดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต
 - ๓) ส่งเสริมและพัฒนาให้เกิดการผลิตอย่างเป็นระบบคลัสเตอร์ให้มีปริมาณผลผลิตเป็นจำนวนมาก เพียงพอ มีมาตรฐาน เพื่อเอื้อต่อการบริโภค การแปรรูปสินค้า และการส่งออก
 - ๔) ผลิตสินค้าที่มีคุณภาพมาตรฐานความปลอดภัยสำหรับผู้บริโภค เป็นการดูแลสุขภาพอนามัยและสร้างความมั่นใจแก่ผู้บริโภค รวมทั้งเป็นสินค้าที่สามารถแข่งขันได้ ควรจัดระบบมาตรฐานเริ่มตั้งแต่ลักษณะของฟาร์มต่างๆ จนถึงการแปรรูปสินค้า
 - ๕) ส่งเสริมการทำการเกษตรแบบมีพันธสัญญาที่เป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากปัจจุบันยังไม่เกิดขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้เกษตรกรสามารถแข่งขันได้
 - ๖) เตรียมความพร้อมการเปิดเสรีการค้า ในปี ๒๐๑๕ ประเทศในกลุ่มอาเซียนจะรวมกันเป็นหนึ่ง และไทยต้องเตรียมความพร้อมเพื่อสามารถแข่งขันได้กับประเทศเพื่อนบ้าน และต้องมีความชัดเจนถึงสถานะของภาคเกษตรของไทยจะเป็นผู้นำหรือเป็นผู้ตามในกลุ่มอาเซียนในเรื่องใด รวมทั้งการประสานผลประโยชน์และการสร้างเครือข่ายการค้าการลงทุนในกลุ่มอาเซียน
 - ๗) พัฒนาระบบการกระจายสินค้าการเกษตรเพื่อให้ทุกภาคส่วนเข้าถึงแหล่งอาหารได้ง่าย มีการวางแผนจัดทำระบบการสต็อกสินค้า

การกระจายสินค้า และการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ให้ชัดเจนเพื่อให้มีระบบกระจายสินค้าอย่างทั่วถึง และเกษตรกรมีแหล่งจำหน่าย

๘) โครงสร้างการผลิตของไทยควรมุ่งสู่การเป็นประเทศอุตสาหกรรมเกษตร โดยต้องกำหนดนโยบายให้ชัดเจน

(๓) สร้างความมั่นคงในอาชีพและรายได้ให้แก่เกษตรกร

- ๑) เน้นการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้กับเกษตรกร ชุมชน และกลุ่มการเกษตรต่างๆ ให้เกษตรกรสามารถดำรงอยู่ได้ อาทิ การลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน การผลิตสินค้าที่ปลอดภัย การพึ่งพาตนเองภายในครอบครัว กลุ่ม และชุมชน
- ๒) ให้ความสำคัญกับพัฒนาระบบประกันภัยพิผลทางการเกษตร การประกันรายได้เกษตรกร เนื่องจากทำให้เกิดความมั่นคงทางรายได้ และอาชีพแก่เกษตรกร และพื้นที่เกษตรกรรมได้รับการคุ้มครอง
- ๓) ส่งเสริมและสนับสนุนคนรุ่นใหม่เข้าสู่ภาคการเกษตร เนื่องจากเกษตรกรมีอายุโดยเฉลี่ยสูงขึ้นและมีจำนวนลดลง และเกษตรกรรุ่นใหม่ที่เข้ามาทดแทนยังไม่เพียงพอ จึงควรส่งเสริม สนับสนุน และให้ความรู้แก่คนรุ่นใหม่ อาชีพเกษตรกรเป็นอาชีพที่น่าภาคภูมิใจ มีเกียรติและเป็นอาชีพหลักที่สำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ
- ๔) รัฐควรเร่งผลักดันให้ออก พ.ร.บ. สภาการเกษตร กฎหมายประกันภัยพิผลทางการเกษตร และการประกันรายได้เกษตรกร ให้พื้นที่เกษตรกรรมได้รับการคุ้มครอง และเกษตรกรมีมั่นคงทางรายได้และอาชีพ
- ๕) เร่งปฏิรูปที่ดินและแก้ปัญหาหนี้สินเกษตรกร ลดการล้มสลายของเกษตรกรรายย่อย เกษตรกรยากจนจากชนบทมาอาศัยในเขตเมือง การคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรมที่ถูกบุกรุกจากการขยายตัวการทำการเกษตรในพื้นที่ขนาดใหญ่ของบริษัทขนาดใหญ่
- ๖) ควรสนับสนุนภาคเอกชนให้เข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมเกษตรกรให้มีอาชีพที่ยั่งยืน และร่วมอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(๔) สร้างความมั่นคงด้านอาหารและพลังงานในระดับครัวเรือนและชุมชน

- ๑) ให้ความรู้และการศึกษาในเรื่องสุขภาพอนามัยให้แก่เกษตรกรผู้ผลิตสินค้า เพื่อใช้ในการบริโภคและดูแลสุขภาพอนามัยของประชาชนของประเทศ และเสริมสร้างความเข้มแข็งการส่งออกและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน
- ๒) ฟื้นฟูและส่งเสริมค่านิยมและวัฒนธรรมที่ดีโดยเฉพาะวิถีชีวิตการเกษตรที่ให้ความสำคัญกับการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นฐานการเกษตร ที่ดิน และแหล่งน้ำ แต่ต้องดำเนินการด้วยความระมัดระวังและมีพื้นฐานความรู้ เพื่อไม่ให้เป็นเรื่องของกระแสการหลงใหลเกินอาทิ ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการสร้างโรงไฟฟ้า แต่ต่อต้านเพราะกระแสสังคมไม่ยอมให้สร้างในชุมชนของตน
- ๓) เปลี่ยนแปลงแบบแผนการผลิตไปสู่วิถีชีวภาพและการผลิตเพื่อการบริโภค เป็นการเปลี่ยนระบบการผลิตจากพึ่งพาสารเคมีและน้ำมันไปสู่การพึ่งพาฐานทรัพยากรชีวภาพ ได้แก่ การฟื้นฟูและพัฒนาพันธุ์พืชท้องถิ่น จุลินทรีย์ การควบคุมแมลงโดยสมุนไพรและชีววิธี นอกจากนี้ควรส่งเสริมการผลิตเพื่อบริโภคเอง โดยผลักดันให้มีระบบและกลไกรองรับที่เอื้อให้คนผลิตอาหารไว้เพื่อบริโภคเองมากขึ้น
- ๔) ส่งเสริมและสนับสนุนการพึ่งพาตนเองด้านอาหาร สศช. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดทำรายงานการพึ่งพาตนเองด้านอาหารที่แสดงสถานะการพึ่งพาตนเองด้านอาหาร ทั้งในระดับประเทศ ครอบคลุมครัวหรือชุมชน เพื่อเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนนโยบายความมั่นคงและการพึ่งพาตนเองด้านอาหาร และใช้ในการวางแผนเพื่อรับมือกับผลกระทบจากการเปิดเสรีทางการค้าระหว่างประเทศและผลกระทบอื่นๆ
- ๕) ให้ความสำคัญกับปราชญ์ชาวบ้าน/แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ภาครัฐควรส่งเสริมปราชญ์ชาวบ้านซึ่งมีจำนวนลดลงอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชน หรือพื้นที่ต้นแบบในชุมชน อาทิ พื้นที่ต้นแบบในการดูแลรักษาป่า

(๕) สร้างความมั่นคงด้านพลังงานเพื่อสนับสนุนการพัฒนาประเทศและความเข้มแข็งภาคเกษตร

- ๑) กำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดจากภาวะการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภาวะโลกร้อน และให้ความสำคัญ

กับระบบการบริหารจัดการให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างแท้จริง อาทิ โครงการระบบเมืองพลังงานชีวมวล ซึ่งต่างประเทศมีการดำเนินการแล้ว สำหรับในประเทศไทยอยู่ในระยะเริ่มต้น อาทิ โครงการโลกลีเขียวของ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

- ๒) **วางแผนการผลิตสินค้าเกษตรเพื่อรองรับการขาดแคลนพลังงานในอนาคต** อาทิ การแก้กฎหมายกรณีของกรมสรรพสามิตในเรื่องการนำเอทานอลที่ผลิตจากโรงงานต้องเสียภาษีสุรา และการกำหนดพื้นที่การปลูกพืชน้ำมัน อาทิ ปาล์มน้ำมัน มันสำปะหลัง และอ้อย รวมทั้งปริมาณการผลิตและแหล่งจำหน่าย
 - ๓) **ให้ความสำคัญกับการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต** เพิ่มมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์ และตลาดรองรับผลผลิต และกำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตให้ชัดเจน
 - ๔) **รณรงค์และสร้างจิตสำนึกในการใช้พลังงานอย่างประหยัดและคุ้มค่า** ให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องต้นทุนการผลิตพลังงาน การใช้พลังงานอย่างรู้ค่า และผลกระทบที่จะเกิดขึ้นทั้งในระยะสั้นและระยะยาว และส่งเสริมให้ใช้พลังงานทางเลือก โดยเฉพาะพลังงานชีวภาพมากขึ้น
 - ๕) **การศึกษาและการวิจัย** ควรเพิ่มแนวทางการพัฒนาด้านการศึกษา และการวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในด้านการเกษตรและด้าน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน รวมทั้ง การสาธารณสุข ในเรื่องยา วัคซีน อาหาร และสมุนไพร เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสุขภาพ นอกจากนี้ ควรจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและการวิเคราะห์ความเสี่ยง
- (๖) **ปรับระบบบริหารจัดการภาครัฐเพื่อเสริมสร้างความสมดุลด้านอาหารและพลังงาน**
- ๑) **ควรมอบให้ภาคเอกชนดำเนินการเกี่ยวกับการใช้ห้องปฏิบัติการทดลอง** เพื่อออกไปรับรองและการให้บริการต่างๆ ของส่วนราชการ ขณะที่ ภาครัฐควรเน้นในเรื่องการศึกษาวิจัยเพื่อการพัฒนาเพิ่มมากขึ้น
 - ๒) **ภาครัฐควรกำหนดกฎเกณฑ์หรือนโยบายที่ชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม** ที่คำนึงถึงความสมดุลระหว่างการดำเนินธุรกิจกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

๒.๒ ยุทธศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

ผู้เข้าร่วมประชุมได้ให้ความเห็นและข้อเสนอแนะร่างยุทธศาสตร์ฯ เพื่อให้มีความสมบูรณ์ครบถ้วนมากยิ่งขึ้น สรุปได้ดังนี้

๒.๒.๑ สถานการณ์และประเด็นปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ภาพรวมสถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมมีน้อยไป การนำเสนอเน้นการพรรณนาที่ขาดข้อมูลตัวเลขสนับสนุน และข้อมูลตัวเลขที่นำเสนอยังไม่เป็นปัจจุบัน นอกจากนี้ การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาในร่างแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ยังไม่ชัดเจนเพียงพอ ควรมีการสังเคราะห์ตัวเลขให้ชัดเจน เช่น การกำหนดเป้าหมายการควบคุมอัตราการผลิตขยะ ๑ กิโลกรัมต่อคนต่อวัน ขณะที่กรมควบคุมมลพิษรายงานสถานการณ์อัตราการผลิตขยะอยู่ที่ ๐.๖๔ กิโลกรัมต่อคนต่อวัน แสดงว่าผลการพัฒนาบรรลุเป้าหมายแล้ว

๒.๒.๒ ปัจจัยเสี่ยงต่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ควรจัดลำดับความสำคัญของปัจจัยเสี่ยงเพื่อเตรียมความพร้อมในการป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นไว้ล่วงหน้า

๒.๓ ความเห็นอื่นๆ

ผู้ประชุมได้ให้ความเห็นและข้อเสนอแนะต่อร่างทิศทางแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ดังนี้

๒.๓.๑ สถานการณ์และปัจจัยแวดล้อมต่างๆ มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทุกภาคส่วนในสังคมทั้งผู้ประกอบการ เกษตรกร ผู้บริโภค และอื่นๆ ได้ปรับเปลี่ยนตนเองตลอดเวลาให้ทันต่อสถานการณ์ ดังนั้น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีระยะเวลาใช้งานนานถึง ๕ ปี สศช. ควรทบทวนแผนในช่วงครึ่งแผน โดยติดตามและประเมินสถานการณ์อย่างต่อเนื่อง เพื่อปรับทิศทางการพัฒนาของแผนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป

๒.๓.๒ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ควรเป็นแผนชาติที่รวมวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนาที่เกิดจากการร่วมแรงร่วมใจของคนทุกภาคส่วนในสังคมอย่างแท้จริง อย่างเช่น แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๘ และมีความเชื่อมโยงกับแผนการพัฒนาด้านอื่นๆ ได้อย่างชัดเจน เช่น แผนของภาคชุมชน และแผนภาคธุรกิจ เป็นต้น

๒.๓.๓ ควรทบทวนเป้าหมายการพัฒนาของแผนพัฒนาฯ ที่ผ่านมา ว่ามีเรื่องใดบ้างที่ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ เพราะเหตุใด เพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนาให้บรรลุผลสำเร็จในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑

รายงานสรุปผลการประชุม กลุ่มที่ ๔

การบริหารจัดการจากแผนสู่การปฏิบัติ

ประธาน	ดร.อาชวี เตาลานนท์	กรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ผู้นำเสนอ	ดร.ปรเมธี วิมลศิริ	รองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ผู้อภิปราย	นายปิติพงษ์ พิ้งบุญ ณ อยู่ธาดา	ประธานกรรมการบริหารสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ
	รศ. วุฒิสาร ตันไชย	รองเลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า
	นายแก้ว สังข์ชู	ประธานศูนย์ประสานงานภาคีองค์กรเครือข่ายชุมชนพลัง
	ดร. สกฤต พจนารถ	ผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการใหญ่สายงานกลยุทธ์และบริหารองค์กร บริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน)

๑. สรุปผลการนำเสนอ

สาระสำคัญของการนำเสนอประกอบด้วย ความสำคัญของการจัดทำแผนพัฒนาฯ ข้อจำกัดในการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ สู่การปฏิบัติ และกระบวนการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ สู่การปฏิบัติสรุปได้ดังนี้

๑.๑ ความสำคัญของการจัดทำแผนพัฒนาฯ

ในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มักมีการถามถึงการนำแผนไปปฏิบัติได้เป็นอย่างดีเป็นรูปธรรมหรือปฏิบัติได้จริง หรือรัฐบาลนำไปประกอบการจัดทำนโยบาย รวมถึงในกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผน จากการประเมินผลของ สศช. พบว่า แผนฯ ได้มีการนำไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดกรอบทิศทางในระดับนโยบายและได้มีการผลักดันสู่การปฏิบัติ

ศ.ดร. สิปปนนท์ อดีตรองกรรมการ สศช. ได้เคยกล่าวไว้ว่า อาจเป็นไปได้ที่ไม่ต้องมีแผน ไม่ต้องมี สศช. แต่ต้องมีหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งทำหน้าที่นี้ เพราะว่าประเทศต้องการแผนที่เป็นองค์รวม ต้องมีหน่วยงานที่มาดูแลนโยบายรวมของประเทศเพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาในอนาคต และนโยบายที่มีความเกี่ยวข้องกันทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่ต้องดำเนินการไปด้วยกัน

๑.๒ ข้อจำกัดในการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯสู่การปฏิบัติ

แผนพัฒนาฯ ในระยะหลังมีความซับซ้อนมากขึ้น จากเดิมที่แผนพัฒนาฯ ในช่วงต้นของการพัฒนาประเทศ เป็นแผนการลงทุนในภาครัฐเป็นส่วนใหญ่ แต่ปัจจุบันแผนฯ มีความซับซ้อน เพราะต้องตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ก็มีความซับซ้อนต้องเตรียมรองรับการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศ เกี่ยวพันไปถึงระบบเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง การปกครอง การแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติก็มีความซับซ้อนและยากลำบากมากขึ้น ในการประเมินการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ พบข้อจำกัด ดังนี้

- ๑.๒.๑ ภาคเอกชน ชุมชน นักวิชาการ สื่อมวลชน มีบทบาทในการขับเคลื่อนจำกัด เนื่องจากสวาทที่นำไปประยุกต์ใช้ เป็นเพียงการใช้ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ และสังคม
- ๑.๒.๒ แผนบริหารราชการแผ่นดินมีการดำเนินงานแบบแยกส่วนและเป็นเครื่องมือจัดสรรงบประมาณเป็นหลัก
- ๑.๒.๓ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นใช้กรอบแผนปฏิบัติการของกระทรวงเป็นหลัก ไม่ได้นำประเด็นและยุทธศาสตร์ในแผนฯ ๑๐ มาประยุกต์ให้ตรงกับความต้องการของพื้นที่นำไปสู่ปัญหาการจัดสรรงบประมาณที่ไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหา

๑.๓ กระบวนการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯสู่การปฏิบัติ

ที่ประชุมในภาคเช้าได้มีความเห็นร่วมกันว่า แผนฯ จะไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้ในระดับที่คาดหวัง หากไม่มีการปรับปรุงและขับเคลื่อนแผนฯ จึงมีการระดมความคิดเห็น เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะที่จะเป็นประโยชน์ต่อการแปลงแผนฯ ไปสู่การปฏิบัติ สำหรับแนวทางการขับเคลื่อน แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ สู่การปฏิบัติ ประกอบด้วย

- ๑.๓.๑ **ขั้นตอนการขับเคลื่อน** ในอดีตภาครัฐใช้แผนพัฒนาฯ เป็นกรอบหลัก ในการกำหนดทิศทางการดำเนินงาน แต่ปัจจุบัน พัฒนาการของการบริหารจัดการภาครัฐ ทำให้มีการจัดทำแผนระดับรองลงมาในหลายระดับ ดังนี้

(๑) **แผนบริหารราชการแผ่นดิน** สร้างความเชื่อมโยงทิศทางการพัฒนาหลักของประเทศระหว่างแผนบริหารราชการแผ่นดินและแผนฯ ๑๑ โดยมีสาระสำคัญของประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนา เป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ของงานงบประมาณ ทรัพยากรต่างๆ ระยะเวลาดำเนินการ และการติดตามประเมินผล สาระสำคัญของยุทธศาสตร์การพัฒนาได้ถูกนำไปผสมผสานกับภารกิจหลักของหน่วยงานต่างๆ อย่างบูรณาการ เป็นการจัดทำแผนแบบแนวราบที่มีหน่วยงานรับผิดชอบหลักและหน่วยงานร่วมดำเนินการในแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนา

- (๒) **แผนปฏิบัติการ ๕ ปีและแผนปฏิบัติการประจำปีของกระทรวงและกรม** จัดทำขึ้นสอดคล้องกับแผนบริหารราชการแผ่นดิน อยู่ภายใต้กรอบของแผนพัฒนาประเทศ โดยการถ่ายทอดประเด็นการพัฒนา เป้าหมาย และตัวชี้วัดความสำเร็จที่สอดคล้องกับภารกิจของกระทรวง/กรม เพื่อขอรับงบประมาณสนับสนุนในระยะเวลา ๕ ปี และเป็นกรอบในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี
- (๓) **แผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัด** คำนึงถึงความสอดคล้อง เชื่อมโยงกับนโยบายรัฐบาล แผนพัฒนาฯ ยุทธศาสตร์ภาค / ราชอาณาจักร และสอดคล้องกับศักยภาพ โอกาส ปัญหา และความต้องการของประชาชนในพื้นที่ การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในทุกขั้นตอนของการจัดทำแผน และผ่านกระบวนการเห็นชอบร่วมกันของทุกฝ่าย แผนมีความชัดเจน เป็นเหตุเป็นผล เชื่อมโยงตั้งแต่วิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ ตัวชี้วัด เป้าหมาย กลยุทธ์ จนถึงแผนงาน/โครงการ แผนพัฒนาจังหวัดจะต้องบูรณาการแผนชุมชน เพื่อให้แผนชุมชนบรรลุผลอย่างเป็นรูปธรรม
- (๔) **แผนพัฒนาท้องถิ่น** องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อ.ป.ท.) จัดทำแผนพัฒนาระดับพื้นที่โดยนำยุทธศาสตร์ของแผนฯ ๑๑ แผนบริหารราชการแผ่นดิน แผนยุทธศาสตร์ ๕ ปี และแผนปฏิบัติการรายปีของราชการส่วนกลางที่เกี่ยวข้อง แผนพัฒนาจังหวัด/กลุ่มจังหวัดมาประกอบการจัดทำแผนโดยคำนึงถึงความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นและจังหวัด
- (๕) **แผนชุมชน** สภาชุมชน กรรมการหมู่บ้าน และประชาสังคมในแต่ละพื้นที่จัดทำแผนชุมชน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของภาคีพัฒนาในพื้นที่ในกระบวนการจัดทำแผนชุมชน

๑.๓.๒ การขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติ มีแนวปฏิบัติ ดังนี้

- (๑) **สศช. จัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ฉบับประชาชนที่เข้าใจง่าย เผยแพร่ และสร้างความเข้าใจ** กับภาคีการพัฒนาอย่างทั่วถึง ผ่านสื่อสารมวลชนทุกแขนง ให้ประชาชนได้รับรู้ เข้าใจ และมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศอย่างกว้างขวาง
- (๒) **สร้างความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของแผนฯ จนเกิดการยอมรับ และนำไปผสมผสานและสอดแทรกไว้ในแผนปฏิบัติการต่างๆ** โดยจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาต่างๆ ผ่านเวทีประชาคม เวทีเสวนาสถาบัน การประชุม/สัมมนา การประชาสัมพันธ์ในหลายรูปแบบเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง ประสานการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการต่างๆ อย่าง

ต่อเนื่อง โดยอาศัยความร่วมมือระหว่างสำนักงานประมาณ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการและ สศช. ในการพิจารณาจัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับแผนฯ ๑๑ และมีตัวชี้วัดความสำเร็จของงานที่ชัดเจนและเหมาะสมทั้งในระดับภาคีและบุคคล รวมถึงพัฒนาเครื่องมือสำหรับแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลไกหลักในการแปลงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ กับภาคีการพัฒนาต่างๆ เช่น การจัดทำเว็บไซต์ การสร้างเครือข่ายชุมชนออนไลน์ เป็นต้น

- (๓) **สศช. ผลักดันการสร้างค่านิยมร่วมของสังคมไทย “คิดดี ทำดี มีวิถีความพอเพียง”** ให้ทุกภาคส่วนร่วมพัฒนาตนเอง ชุมชน และสังคม ให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม และเกิดภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง
- (๔) **การบูรณาการงานพัฒนาในลักษณะองค์รวม** ให้คนและชุมชนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนาทุกฝ่าย รัฐบาลและหน่วยราชการส่วนกลางบูรณาการประเด็นการพัฒนาให้สอดคล้องกับงบประมาณ ชุมชนจัดทำแผนพัฒนาชุมชนที่สะท้อนความต้องการของชุมชน ผ่านความร่วมมือของคนในชุมชน ภาคีเครือข่าย และองค์กรปกครองท้องถิ่น มีกลไกเฉพาะที่กำหนดขึ้นรับผิดชอบประเด็นการพัฒนาเร่งด่วนที่ต้องบูรณาการทั้งกำลังบุคลากร และงบประมาณที่มีการเชื่อมโยงกับการกระจายอำนาจและแผนชุมชน
- (๕) **จัดทำระบบการติดตามประเมินผลและพัฒนาตัวชี้วัดการพัฒนาที่สามารถนำไปใช้กำกับ การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ** หน่วยงานกลางร่วมกันพัฒนาระบบการติดตามประเมินผลแผนบริหารราชการแผ่นดิน โดยกำหนดกลไกรับผิดชอบที่ชัดเจน เพื่อกำกับการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการประเมินประเด็นการพัฒนาที่สำคัญ ปรับปรุงและพัฒนาตัวชี้วัดผลสำเร็จของการพัฒนาทั้งผลการพัฒนาระดับยุทธศาสตร์ ผลการพัฒนาโดยรวมและระดับผลลัพธ์/ผลกระทบให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และเป้าประสงค์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ รวมถึงสร้างความรู้ ความเข้าใจ พัฒนาทักษะกระบวนการเรียนรู้และองค์ความรู้ด้านการติดตามประเมินผล และการจัดทำตัวชี้วัดการพัฒนาแก่บุคลากร หน่วยงาน องค์กร และภาคีการพัฒนาในทุกระดับ

๑.๓.๓ บทบาทภาคีการพัฒนา

(๑) พัฒนารูปแบบของทุกภาคส่วนให้สามารถขับเคลื่อนแผนพัฒนาฉบับที่ ๑๑ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- ๑) พัฒนาศักยภาพชุมชนให้มีความพร้อมในการดำเนินงานที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ติดตามความก้าวหน้าตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานของภาคีการพัฒนาอื่นๆ ที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน โดยมีภาควิชาการสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาอย่างบูรณาการ และใช้ชุมชนเป็นพื้นที่หลักในการพัฒนา
- ๒) ปรับบทบาทภาครัฐในการดำเนินงานและทัศนคติในการทำงาน โดยทำหน้าที่อำนวยความสะดวกและประสานความร่วมมือระหว่างภาคีการพัฒนาต่างๆ เกิดเป็นเครือข่ายการพัฒนาร่วมกัน สามารถเชื่อมโยงการดำเนินงานของทุกภาคีให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และปรับทัศนคติข้าราชการให้มุ่งบริการและดูแลประชาชนอย่างสม่ำเสมอและเป็นธรรมในทุกระดับ โดยเฉพาะระดับพื้นที่
- ๓) ปรับแนวคิดภาคเอกชนให้ทำงานร่วมกับภาคชุมชน และองค์กรพัฒนาเอกชนได้อย่างเป็นพันธมิตร โดยมีภาครัฐเป็นผู้ประสานประโยชน์เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่น
- ๔) ส่งเสริมให้สื่อพัฒนาบทบาทการเป็นสื่อกลางเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเชิงสร้างสรรค์สังคม เป็นสื่อสาธารณะที่มุ่งประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก

(๒) สร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการดำเนินงานภายใต้บทบาทภาคีการพัฒนาต่างๆ

- ๑) ปรับปรุงกฎ ระเบียบ และกฎหมายต่างๆ ให้ทันสมัย ลดความซ้ำซ้อนและข้อจำกัด สามารถสร้างบรรยากาศให้การทำงานร่วมกันของภาคีต่างๆ ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ
- ๒) เปิดพื้นที่สาธารณะให้ทุกภาคีใช้ประโยชน์ในการจัดเวทีสานเสวนา ระดมความคิดเห็น แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมดำเนินกิจกรรมต่างๆ เป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน
- ๓) นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารและสร้างความสัมพันธ์ ทำให้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ เลื่อนไหลระหว่างภาคีการพัฒนา สามารถสร้างความเข้าใจได้อย่างถูกต้อง ตรงกัน

(๓) การดำเนินงานของ สศช. ร่วมกับภาคีการพัฒนา

- ๑) สื่อสารและเผยแพร่สาระสำคัญของแผนฯ ๑๑ ให้กว้างขวางในทุกกลุ่ม และพื้นที่ผ่านช่องทางและสื่อต่างๆ ทำให้เกิดความเข้าใจและสามารถนำไปปฏิบัติ/ดำเนินการได้ในทุกระดับ
- ๒) บริษัทยาหรือและร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับทุกฝ่ายผ่านกลไกที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการที่ทำให้เกิดความเข้าใจร่วมกันในสาระรายละเอียดของแผนฯ ๑๑
- ๓) ร่วมดำเนินโครงการนำร่อง/ต้นแบบกับภาคีต่างๆ อาทิ ภาคเอกชนและชุมชนให้เป็นตัวอย่างสำหรับเรียนรู้ หรือนำไปขยายผลในพื้นที่ต่างๆ ให้กว้างขวาง

๒. ความเห็นที่ประชุม

ที่ประชุมเห็นร่วมกันว่า การบริหารจัดการแผนพัฒนาฯ สู่การปฏิบัติเป็นเรื่องสำคัญ และแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ มีความชัดเจนในการแปลงไปสู่การปฏิบัติ ใช้ภาษาที่ทำให้เข้าใจง่าย เป็นส่วนที่ทำให้สาระของแผนมีการแปลงไปสู่การปฏิบัติได้กว้างขวาง นอกจากนี้ ที่ประชุมได้ให้ความเห็นในกรอบแนวทางการขับเคลื่อนแผนภาพรวม ซึ่งรวมถึงนโยบาย กฎหมาย งบประมาณ และกลไกบริหารจัดการที่ต้องปรับเปลี่ยน ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะในการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างแผนพัฒนาประเทศกับแผนระดับต่างๆ การขับเคลื่อนประเด็นการพัฒนาของภาคเอกชน และการปรับปรุงกระบวนการจัดทำแผนชุมชน/ท้องถิ่น

๒.๑ กรอบการขับเคลื่อนแผนสู่การปฏิบัติ

๒.๑.๑ นโยบายการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ รัฐธรรมนูญถือเป็นแผนประเภทหนึ่งในการดำเนินการทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม มีสาระที่มีรายละเอียดของกรอบเวลา แนวทางปฏิบัติ และผู้รับผิดชอบ แผนระดับรองลงมาเป็นแผนระดับชาติ ได้แก่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งมีระยะเวลาดำเนินการ ๕ ปี กำหนดประเด็นการพัฒนาและระยะเวลา ในระดับต่อมาเป็นนโยบายรัฐบาล ซึ่งกำหนดโดยผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชน ความสัมพันธ์ระหว่างแผนพัฒนาฯ กับนโยบายรัฐบาลมีความสอดคล้องกัน แต่ทุกรัฐบาลมุ่งวาระทางการเมืองเป็นหลัก

๒.๑.๒ กระบวนการตรากฎหมาย เป็นเครื่องมือสำคัญในการผลักดันให้เกิดการปฏิบัติ การตรากฎหมายในปัจจุบัน ประชาชนมีโอกาสได้รับรู้เพียงบางส่วน เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศสหรัฐอเมริกา อาทิ ประเด็นการให้บริการด้านสุขภาพที่มีการรณรงค์หลายปี ให้ข้อมูลเรื่องค่าใช้จ่าย แนวทางปฏิบัติ เปิดโอกาสให้มีการซักถาม ทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนมีมาก ดังนั้น กฎหมายต่างๆ จึงต้องมีส่วนร่วมของประชาชน ขณะที่ในประเทศไทย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรากฎหมายมีจำกัด จึงต้องส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน

๒.๑.๓ ระบบงบประมาณ ปัจจุบันพัฒนาไปมาก แต่การเจรจาต่อรองงบประมาณในรัฐสภาควรให้นักการเมืองเป็นผู้ชี้แจงมากกว่าข้าราชการประจำ เพราะการเสนองบประมาณได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีประจำกระทรวงก่อนเสนอให้รัฐสภาอนุมัติ

๒.๑.๔ กลไกบริหารจัดการ ในอดีตมีหลายองค์กรในการบริหารแผน แต่บทบาทไม่ชัดเจนระหว่างภาคกับท้องถิ่น เพราะผู้รับผิดชอบในระดับจังหวัดคือผู้ว่าราชการจังหวัดมาจากการแต่งตั้ง แต่ระดับท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้งทำให้การบริหารจัดการแตกต่างกัน นอกจากนี้ องค์กรอิสระ ได้แก่ (๑) องค์กรอิสระโดยรัฐธรรมนูญ เช่น องค์กรสิทธิมนุษยชน สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา (๒) องค์กรตั้งโดยกฎหมาย เช่น องค์กรแพทยสภา องค์กรวิศวะ องค์กรอุตสาหกรรม องค์กรวิชาชีพต่างๆ และ องค์กรชุมชน และ (๓) องค์กรที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ เป็นการรวมกลุ่มกัน เช่น ศูนย์ประสานองค์กรชุมชน องค์กรมหาชนต่างๆ เป็นต้น องค์กรเหล่านี้มีอยู่หลากหลายในทุกระดับ ส่งผลให้การบริหารจัดการแผนมีหลายรูปแบบและกระจัดกระจาย จึงควรมีแนวทางบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม

๒.๑.๕ การจัดการข้อมูล สังคมไทยมีข้อมูลหลากหลายประเภท ทำให้ต้องการผู้ที่มีความรู้มาวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของข้อมูลและผู้ที่ดีความหรือสื่อความหมายข้อมูลให้ทุกภาคส่วนได้เข้าใจตรงกัน

๒.๒ การขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ที่เชื่อมโยงกับแผนระดับต่างๆ

๒.๒.๑ กรอบทิศทางของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ควรเป็นกรอบแนวคิดในภาพกว้าง ที่กำหนดทิศทางชัดเจน สามารถชี้ให้เห็นภาพอนาคตและสิ่งที่เกิดขึ้นอีก ๕ ปี ข้างหน้า เป็นการเตือนภัยและชี้ให้เห็นความเสี่ยง รวมทั้งผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับกลุ่มต่างๆ ในสังคม มีแนวทางการพัฒนาที่ชี้แนะการปฏิบัติได้จริงและสะท้อนให้เห็นถึงหน่วยงานรับผิดชอบ ทั้งภาครัฐและภาคีการพัฒนา

๒.๒.๒ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ กับแผนปฏิบัติการกระทรวง ต้องสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่าง สศช. กับกระทรวงต่างๆ ในการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ และเชื่อมโยงกับนโยบายรัฐบาลอย่างใกล้ชิด จึงจะทำให้การขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ต้องกำหนดภารกิจและผู้รับผิดชอบให้ชัดเจนทั้งภาครัฐและภาคีการพัฒนาที่จะทำให้ความสำเร็จเกิดขึ้นได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของแผนฯ

๒.๒.๓ การขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ สู่ระดับพื้นที่ ต้องจัดทำแผนพัฒนาภาคโดยวิเคราะห์ประเด็นการพัฒนาจากกรอบทิศทางภาพรวมให้สอดคล้องกับภูมิสังคมของแต่ละภาค อาทิ ความยากจน ความเหลื่อมล้ำ ทรัพยากรธรรมชาติ และนำ

ความต้องการจากพื้นที่ภายใต้แผนชุมชน แผนท้องถิ่น แผนจังหวัด และแผนกลุ่มจังหวัดมาเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาฯ เป็นการดำเนินการแปลงแผนจากบนลงล่าง และล่างสู่บน โดยกำหนดเป้าหมายในแต่ละพื้นที่แตกต่างกัน แต่สอดคล้องกับเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ขณะที่แผนท้องถิ่นซึ่งมีงานประจำ อาทิ การจัดการบริการสังคมให้ประชาชนในพื้นที่ต้องสอดคล้องกับเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ภารกิจที่ต้องดำเนินการในระยะยาวจะต้องดำเนินการผ่านการลงทุนร่วมกันที่ต้องสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้น ส่วนแผนชุมชนมีการดำเนินงานที่ไม่ได้ถูกนำมาเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาฯ ดังนั้น จึงต้องจัดทำระบบการขับเคลื่อนแผนที่สร้างพลังร่วมของภาคีการพัฒนาทำให้การดำเนินงานสามารถบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของแผนได้อย่างจริงจัง

๒.๒.๔ การจัดสรรงบประมาณลงพื้นที่มีหลากหลายรูปแบบส่งผลต่อการขับเคลื่อน

แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ การพัฒนาประเทศในอดีต ภาครัฐมีบทบาทหลักในการแปลงแผนสู่การปฏิบัติ ตัวอย่างเช่น แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕ มีการแปลงแผนที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมในเรื่องการแก้ปัญหาความยากจน และการพัฒนาพื้นที่ภาคตะวันออก แต่ปัจจุบันภาคการเมืองเข้มแข็งและมีภาคีการพัฒนาหลายฝ่าย ทำให้การจัดสรรงบประมาณในระดับพื้นที่มีเพิ่มขึ้นในหลายช่องทาง แบ่งเป็นงบประมาณกระทรวงต่างๆ ตามแผนงาน/โครงการที่เป็นภารกิจหลัก กลุ่มจังหวัด/จังหวัดที่ได้รับจัดสรรเพื่อการพัฒนา ท้องถิ่นก็ได้รับงบประมาณตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย ชุมชนได้รับงบประมาณภายใต้กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และโครงการอื่นๆ นอกจากนี้ ยังมีงบประมาณที่จัดสรรภายใต้โครงการต่าง ๆ ตามนโยบายรัฐบาล จึงทำให้มีทรัพยากรกระจายอยู่ในพื้นที่จากหลายแหล่ง ส่งผลให้การขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ต้องปรับวิธีการให้สอดคล้องกับการจัดสรรงบประมาณในรูปแบบดังกล่าว เพื่อให้การดำเนินงานตามแผนโดยหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่ตอบสนองเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ได้อย่างเหมาะสม และการติดตามประเมินผลแผนพัฒนาฯ ทำได้ ๒ วิธี ได้แก่

- (๑) กำหนดเป้าหมายระดับประเทศและให้ทุกหน่วยงานทั้งส่วนกลางและพื้นที่ดำเนินการตามภารกิจ โดยยึดเป้าหมายระดับประเทศเป็นหลักและประเมินภาพรวม
- (๒) สศช. รวบรวมผลการดำเนินงานจากทุกภาคีการพัฒนาแล้วประเมินเป็นผลสำเร็จของแผนพัฒนาฯ

๒.๒.๕ สศช.วางแนวทางการแปลงแผนสู่การปฏิบัติในทุกระดับ สร้างความเข้าใจ

และความเป็นเจ้าของร่วมกัน และให้ภาครัฐเป็นผู้หนุนเสริม สศช.ต้องสร้างความชัดเจนในแนวทางการแปลงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ไปสู่การปฏิบัติในแผนระดับต่าง ๆ โดยมีเป้าหมายร่วมกันที่ชัดเจน อาทิ ในทศวรรษหน้าจะสร้างสังคมอยู่เย็น

เป็นสุขร่วมกัน ก็ต้องสร้างความเข้าใจร่วมกันในการแก้ปัญหาความยากจนที่เป็นความยากลำบากในการดำรงชีวิตที่ไม่มีเงิน ไม่มีที่ดินทำกิน ไม่มีอาชีพ เมื่อเข้าใจเป้าหมายร่วมกันและรู้สึกว่าร่วมนำเจ้าของจะทำให้เกิดการจัดทำแผนในระดับรองลงมาที่มีเป้าหมายสอดคล้องกับเป้าหมายโดยรวม ขณะเดียวกัน ก็ตอบสนองกับวิถีท้องถิ่น เช่น แผนของตำบล มีวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ของแผนที่ต้องการสร้างความอยู่เย็นเป็นสุขที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมและชีวิตความเป็นอยู่ของท้องถิ่น เป็นต้น กระบวนการนี้ชุมชนเป็นผู้ดำเนินการ โดยมีภาครัฐเอื้ออำนวย

๒.๒.๖ ปรับบทบาทและการกิจของสำนักพัฒนาภาค สศช. เพื่อรองรับการขับเคลื่อนในระดับพื้นที่ โดยปรับบทบาท “สำนักพัฒนาภาค” ของ สศช. ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาให้แก่สำนักงานจังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และดำเนินการคัดสรรประเด็นการพัฒนาให้เหมาะสมกับพื้นที่ พัฒนาชุดข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่/ภูมิสังคม กำหนดกลไกคณะทำงานเพื่อประสานการทำงานทั้งแนวราบและแนวดิ่ง และการฝึกอบรม จัดทำเครื่องมือในการทำงาน และเชื่อมโยงงบประมาณ

๒.๓ การขับเคลื่อนประเด็นการพัฒนาโดยภาคเอกชน

บริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน) หรือ EGCO เป็นบริษัทด้านพลังงานที่ภาครัฐถือหุ้นอยู่ และดำเนินธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับสาธารณูปโภคพื้นฐานคือการผลิตกระแสไฟฟ้า ซึ่งประเทศมีการวางรากฐานมายาวนาน เพราะเกี่ยวข้องกับการสร้างความเจริญของประเทศโดยตรง ทำให้การดำเนินการของบริษัท เชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ จากประสบการณ์ของ EGCO ในการนำยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ มาประกอบการดำเนินธุรกิจอย่างเป็นรูปธรรม ทำให้สรุปได้ถึงแนวทางการขับเคลื่อนแผนพัฒนาฯ ไปสู่การปฏิบัติของภาคเอกชนได้ดังนี้

๒.๓.๑ สร้างความเข้าใจในหลักปรัชญาพื้นฐานของแผนพัฒนาฯ กับธุรกิจตลอดจนบริบทการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบของการพัฒนาต่างๆ ดังเช่น EGCO ได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งเป็นปรัชญานำทางในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ มาเป็นแนวทางในการประกอบธุรกิจควบคู่กับการดูแลสิ่งแวดล้อมและสังคม โดยมีหลักการประกอบธุรกิจที่ต้องการสร้าง **วงจรการพัฒนาอย่างพอเพียง** เพราะตระหนักว่า สังคมเกษตรปัจจุบันมีปัญหาความยากจนอยู่มาก หากจะแก้ปัญหาด้วยการมุ่งพัฒนาภาคอุตสาหกรรมเป็นหลัก ทำให้ความยากจนลดลง แต่ก็ส่งผลกระทบต่อคน ชุมชน และสิ่งแวดล้อม การพัฒนาอย่างพอเพียงจึงเป็นแนวทางการประกอบธุรกิจที่ต้องการสร้างผลกระทบต่อคน ชุมชน และสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด

ด้วยความเข้าใจในหลักปรัชญาข้างต้น ทำให้ EGCO ตั้งเป้าหมายทางเศรษฐกิจ โดยยึดโยงแนวทางการพัฒนาที่เน้นความสมดุลและยั่งยืนมาโดยตลอด หากบริษัท จะสร้างโรงงานผลิตไฟฟ้าขนาดใหญ่ นั้นหมายความว่าต้นทุนด้านสิ่งแวดล้อมที่จะ เสียไป บริษัทฯ ได้กลับมาวิเคราะห์ถึงความเป็นไปได้ในการสร้างโรงงานที่มีขนาดเล็กลงแต่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อย ขณะเดียวกัน การดำเนินงานของบริษัท เน้นการส่งเสริมให้พนักงานมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม ใส่ใจต่อการดูแลรักษา ชุมชนและสิ่งแวดล้อม และให้ความสำคัญกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ บริษัทให้ความสำคัญกับการสื่อสารองค์กรที่มุ่งสร้างจิตสำนึกให้เกิดขึ้นผ่าน การโฆษณาประชาสัมพันธ์ต่างๆ

๒.๓.๒ ภาคเอกชนต้องมีความเข้าใจความเชื่อมโยงของยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนา กับธุรกิจ และนำมากำหนดเป็นวิสัยทัศน์ ทิศทาง และยุทธศาสตร์ในการ ประกอบธุรกิจที่ชัดเจนและแปลงสู่การปฏิบัติได้ EGCO ได้นำประเด็น การพัฒนาประสิทธิภาพการใช้พลังงานและพัฒนาพลังงานทางเลือกจาก แผนพัฒนา ฉบับที่ ๑๐ มาเป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางการ ดำเนินงานของบริษัท เนื่องจากบริษัทฯ ตระหนักดีว่าปริมาณการใช้ไฟฟ้าของ ประเทศจะเพิ่มขึ้นในอีก ๒๐ ปีข้างหน้า ความต้องการใช้ไฟฟ้าจะเพิ่มขึ้นถึง ร้อยละ ๔ จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดยุทธศาสตร์การผลิตไฟฟ้าที่เหมาะสม ตอบสนองความต้องการได้ทั่วถึง แต่ต้องไม่ส่งผลกระทบต่อคนและสิ่งแวดล้อม จึงเน้นการให้บริการด้านพลังงานที่ครอบคลุมทั่วถึงทั้งในประเทศและในภูมิภาค อาเซียน ควบคู่ไปกับการมุ่งรักษาสิ่งแวดล้อมและพัฒนาสังคม

ขณะเดียวกัน EGCO สามารถแปลงวิสัยทัศน์ ทิศทาง และยุทธศาสตร์ ที่เชื่อมโยงกับแผนพัฒนา ไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม อาทิ เมื่อ บริษัทฯ กำหนดยุทธศาสตร์ที่มุ่งการผลิตกระแสไฟฟ้าที่ทั่วถึง แต่ก็ไม่ได้ละเลยการ อนุรักษ์พลังงานและรักษาสิ่งแวดล้อม โดยกระจายเชื้อเพลิงในการผลิตไฟฟ้าจาก ที่ใช้น้ำมันเป็นหลักในปี ๒๕๔๑ มาเป็นใช้พลังงานชีวมวลร่วมด้วยในปี ๒๕๔๖ ถ่านหินในปี ๒๕๕๐ และใช้พลังน้ำในปี ๒๕๕๒ รวมถึงให้ความสำคัญกับการ พัฒนาพลังงานทดแทนอย่างต่อเนื่อง ในปี ๒๕๕๓ อยู่ระหว่างการลงทุนในโครงการ พัฒนาพลังงานลมที่จังหวัดนครราชสีมาและ พลังงานแสงอาทิตย์ที่จังหวัดลพบุรี นอกจากนี้ บริษัทฯ ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการกระบวนการผลิตเป็นมิตร กับสิ่งแวดล้อม มุ่งดำเนินการให้เกิดผลในระดับที่มากกว่ากฎหมายกำหนด รวมทั้ง มุ่งบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ มลภาวะทางอากาศและเสียง จัดการวัสดุเหลือใช้ ขยะมูลฝอย และกากของเสียอย่างเป็นระบบ ควบคู่กับการจัดการด้านความ ปลอดภัยและอาชีวอนามัยให้แก่พนักงาน

๒.๓.๓ การประกอบธุรกิจภายใต้ความรับผิดชอบต่อสังคม EGCO ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีการพัฒนา และการประกอบธุรกิจภายใต้ความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งเป็นเรื่องที่สอดคล้องกับแผนฯ โดยบริษัทฯ มีกลยุทธ์ด้านนี้ที่สำคัญ ประกอบด้วย

- (๑) **การเป็นบริษัทภิบาล** ให้ความสำคัญกับการกำกับดูแลกิจการที่ดีทั้งในด้านการกำหนดโครงสร้างคณะกรรมการตามหลักเกณฑ์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (ตลท.) และคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) การประกอบธุรกิจ การปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้น ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส การควบคุมภายใน การบริหารความเสี่ยง จรรยาบรรณทางธุรกิจ และการป้องกันการทุจริตและความขัดแย้งของผลประโยชน์ บริษัทได้มีการตั้งคณะกรรมการตรวจสอบคณะกรรมการกำกับดูแลกิจการและความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมเป็นกลไกขับเคลื่อนการเป็นบริษัทภิบาล
- (๒) **การดูแลรับผิดชอบต่อสังคม** บริษัทฯ ดำเนินการพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชน ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำ ส่งเสริมการเรียนรู้และสร้างจิตสำนึก ปกป้องจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคมในใจพนักงานทุกระดับ ได้ดำเนิน “โครงการหนึ่งป่าต้นน้ำต้นกำเนิดพลังงาน” ซึ่งเป็นโครงการพัฒนาพลังงานต้นน้ำขนาดเล็ก กำลังการผลิตประมาณ ๒๐ กิโลวัตต์สำหรับชุมชนในพื้นที่ป่าต้นน้ำแห่งแรกดำเนินการที่บ้านสันดินแดง ตำบลบ้านหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ตั้งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ เป็นหมู่บ้านชาวกระเหรี่ยงและเป็นป่าอุดมสมบูรณ์

การดำเนินโครงการไม่ใช้การสร้างโรงไฟฟ้าขนาดเล็กให้ชุมชน มุ่งพัฒนาด้านพลังงานทดแทนเพื่อร่วมบรรเทาวิกฤตพลังงานในระยะยาว เป็นการส่งเสริมให้ชุมชนใช้น้ำที่มีอยู่แล้วมาผลิตไฟฟ้าได้ไม่ต้องพึ่งพาจากภายนอก รวมถึงเป็นการปลูกฝังจิตสำนึกเรื่องการดูแลรักษาป่าต้นน้ำและรักษาพลังงานให้กับทุกคนที่ร่วมโครงการ และพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนทำให้เด็กๆ มีไฟฟ้าใช้อ่านหนังสือตอนกลางคืน

การดำเนินงานก่อสร้างโรงผลิตไฟฟ้า จะเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคีต่างๆ โดยให้พนักงานบริษัทลงแรงร่วมกับชาวบ้าน มีกรมพัฒนาและอนุรักษ์พลังงานคอยสนับสนุนข้อมูล มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ดูแลเรื่องการเดินสายไฟเข้าบ้าน และมหาวิทยาลัยแม่โจ้รับผิดชอบการปรับปรุงภูมิทัศน์วัสดุก่อสร้างใช้ซุงจากต้นไม้ที่ล้มแล้ว การก่อสร้างคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม

ใช้ลวดรัดสายไฟไว้กับลำต้น พลังงานที่ใช้ผลิตกระแสไฟฟ้าจะใช้เชื้อเพลิงจากก้อนกรวด หลังจากนั้น จะให้ชาวบ้านบริหารจัดการดูแลกันเอง ตั้งเป็นกลุ่มขึ้นมาวางระบบการใช้ไฟโดยไม่ส่งผลกระทบต่อปริมาณน้ำในฝายหรือการเพาะปลูก

๒.๔ การปรับปรุงกระบวนการจัดทำแผนชุมชน/ท้องถิ่น

๒.๔.๑ แผนชุมชนต้องให้ความสำคัญกับกระบวนการ ในอดีตแผนชุมชน เป็น “แผนทำมาหากินของแต่ละครอบครัวหรือหมู่บ้าน” ที่สมาชิกในครอบครัวหรือในหมู่บ้านมีการปรึกษาหารือกันในเรื่องการทำมาหากิน การเพาะปลูกพืช ร่วมกันวางแผนไถหว่านและเก็บเกี่ยว ทำให้สมาชิกในครอบครัว ชุมชน หมู่บ้านมีความเชื่อมโยงกัน เป็นสังคมสมานฉันท์ ผู้ที่ทำให้แผนชุมชนเป็นที่รู้จักต่อสาธารณะในวงกว้างได้แก่ คุณประยงค์ วรรณคดี โดยริเริ่มทำแผนแก้ปัญหาการคายางและปัญหาหนี้สิน แผนดังกล่าวมีการปรึกษาหารือกับสมาชิกในชุมชน ทำให้ทุกคนรู้สึกเป็นเจ้าของแผนร่วมกัน

การจัดทำแผนชุมชนในปัจจุบัน หลายชุมชนไม่ได้ให้ความสำคัญกับกระบวนการปรึกษาหารือ ใช้เวลาน้อยในการจัดทำแผน ดังนั้น ชุมชนจึงไม่มีความเจ้าของแผน การจัดทำร่างแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ใช้เวลา ๓ ปี มีการระดมความคิดเห็นจากทุกภาคีที่มีส่วนได้ส่วนเสีย กระบวนการเช่นนี้ทำให้แผนมีเจ้าของ การนำแผนไปสู่การปฏิบัติก็สามารถทำได้ เพราะได้ร่วมกันทำ ร่วมกันเป็นเจ้าของ

๒.๔.๒ แผนชุมชนต้องสอดคล้องกับวิถีชีวิตของแต่ละชุมชน กำหนดเป้าหมายร่วมกัน และใช้ข้อมูลเพื่อจัดทำแผน แผนของแต่ละชุมชนต้องตอบสนองกับวิถีและสภาพปัญหาของชุมชนนั้นๆ อาทิ หมู่บ้านในจังหวัดพัทลุงซึ่งมีวิถีชีวิตเฉพาะตัว ทั้งการประกอบอาชีพ อาหารการกิน ความเชื่อ ทัศนคติ ค่านิยม รวมทั้งปัญหาก็มีลักษณะเฉพาะ ดังนั้น การจัดทำแผนชุมชนต้องกำหนดเป้าหมายและแนวทางร่วมกันบนพื้นฐานความสอดคล้อง เหมาะสมกับพื้นที่เป็นสำคัญ ขณะเดียวกัน **แผนชุมชน ต้องเป็นแผนหาทางออกให้กับชุมชนจากสภาพปัญหาในปัจจุบัน แต่ต้องคำนึงถึงผลกระทบด้านอื่นที่อาจตามมา** อาทิ การปลดหนี้ ต้องไม่ใช่การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า แต่ต้องทำให้คนในชุมชนปลดหนี้อย่างยั่งยืน และสร้างภูมิคุ้มกัน การแก้ปัญหาขาดแคลนน้ำดื่มต้องไม่กระทบต่อการใช้น้ำเพื่อการเพาะปลูก

นอกจากนี้ การจัดทำแผนชุมชนต้องเกิดจากข้อมูลที่ถูกต้อง หรือใช้ข้อมูลจากหน่วยราชการเป็นหลัก แต่ข้อมูลจากหน่วยราชการมักจะไม่ตรงกับความเป็นจริงหรือดีกว่าความเป็นจริง เพราะต้องแสดงให้เห็นถึงการพัฒนาในทางที่ดีขึ้น ทำให้ไม่สะท้อนสภาพปัญหา และไม่สามารถกำหนดแนวทางการแก้ปัญหาได้ ดังนั้น ชุมชนต้องเก็บรวบรวมข้อมูล และรับรองข้อมูลด้วยตนเอง ส่วนข้อมูลที่มาจากหน่วยราชการ แต่ละชุมชนต้องศึกษาวิเคราะห์หรือต้องรวบรวมและวิเคราะห์ใหม่ เพื่อให้มีข้อมูลที่ถูกต้องใช้ในการตัดสินใจหาทางแก้ไขปัญหา กระบวนการจัดทำแผนชุมชนจึงต้องให้ความสำคัญกับการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่รอบด้าน จำแนกเป็นหมวดหมู่ ทั้งเรื่องเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ก่อนที่จะมีการหารือถกเถียงกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทำให้เป็นการหารืออยู่บนฐานการวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกัน อาทิ การแก้ปัญหาหนี้สิน ถ้าข้อมูลยืนยันชัดเจนว่า เกิดจากความฟุ่มเฟือย ก็ต้องลดการใช้จ่ายสินค้าที่มีราคาสูงแต่ไม่ใช่สินค้าจำเป็น กระบวนการเหล่านี้จะสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้กับชุมชน เป็นพื้นฐานของการเมืองภาคพลเมืองและการพัฒนาคนในชุมชนให้เข้มแข็ง

๒.๔.๓ แผนชุมชนต้องเชื่อมโยงแผนระดับอื่น ๆ ปัจจุบันแผนชุมชนไม่สามารถเชื่อมโยงกับแผนระดับอื่น ๆ ในพื้นที่ ในกรณีของแผนยุทธศาสตร์จังหวัด แม้มีการจัดสรรงบประมาณให้แก่จังหวัด จัดประชาคมในพื้นที่ เพื่อให้แผนจังหวัดและแผนชุมชนเชื่อมโยงสอดคล้องกัน แต่ในทางปฏิบัติหลายชุมชนประสบปัญหา อาทิ ไม่สามารถเสนอแผนชุมชนได้ทันกรอบเวลาการจัดทำแผนยุทธศาสตร์จังหวัด จึงขาดการวิเคราะห์ความเชื่อมโยง ส่วนแผนองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนเห็นว่าไม่ได้เป็นแผนของตนเอง เพราะแผน อ.ป.ท. มักมีการแปรญัตติไม่ตรงกับความต้องการของพื้นที่ สศช.จึงต้องผลักดันให้การจัดทำแผนชุมชนที่เชื่อมโยงกับแผนยุทธศาสตร์จังหวัดและแผนองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในลักษณะบูรณาการ โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชนและความสอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่ และขยายความเชื่อมโยงถึงระดับแผนชาติด้วย

๒.๔.๔ ชุมชนควรพัฒนากลไกที่มีอยู่ อาทิ กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ ให้เป็นกลไกหลักของชุมชนในการเชื่อมโยงแผนชุมชนกับแผนการพัฒนาจากภายนอก รวมถึงขับเคลื่อนแผนชุมชนให้เกิดประสิทธิผล ความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์ที่จังหวัดตราดของพระอาจารย์สุบินปณีโต สะท้อนให้เห็นว่า สามารถสร้างผลในทางปฏิบัติได้จริง ทำให้เศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็ง มีภูมิคุ้มกัน สามารถรองรับกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจได้เป็นอย่างดี ขณะนี้ ทั่วประเทศมีกลุ่มทางการเงินในชุมชนมากมายและหลากหลาย จึงควรนำมาจัดระบบ ร้อยเรียงเป็นกลไก

ในระดับตำบล ที่เป็นทั้งศูนย์การเรียนรู้ ส่งเสริมการผลิต บริหารจัดการความรู้ และเป็นจุดบูรณาการเข้ากับหน่วยงานต่างๆ เพื่อเชื่อมโยงไปสู่ระดับอำเภอ จังหวัด และประเทศได้ นอกจากนี้ การสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มการเงินจะเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการ การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่ การเรียนรู้ร่วมกันของคนในชุมชน รวมถึงสร้างความสามัคคี

๒.๔.๕ การเชื่อมโยงแผนพัฒนาฯ กับแผนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำเป็นต้องมีการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นให้เอื้อต่อประเด็นการพัฒนาของแต่ละพื้นที่ และสนับสนุนงบประมาณให้ท้องถิ่นอย่างเพียงพอ ภารกิจหลายประการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนา แต่ยังมีติดขัดในแง่กฎ ระเบียบและงบประมาณสนับสนุน อาทิ การเข้าถึงบริการสาธารณสุขที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง ต้องสนับสนุนงบประมาณให้สอดคล้องกับความเป็นจริง เช่น การดูแลผู้ป่วยเอดส์ที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี ดังนั้น ควรมีการผลักดันให้มีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบต่างๆ เกี่ยวกับการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นทำงานได้คล่องตัวยิ่งขึ้น

ตารางที่ ๒๑ : ร้อยละของความพึงพอใจต่อการได้ทราบข้อมูลชี้แจงระหว่างการประชุม
ทั้งภายในและภายนอกห้องประชุม

อาชีพ/สถานภาพ	เหมาะสมดีแล้ว	ควรปรับปรุง	รวม
เจ้าหน้าที่ภาครัฐ/รัฐวิสาหกิจ	๙๓.๕๕	๖.๔๕	๑๐๐.๐๐
นักวิชาการในสถาบันการศึกษา/วิจัย	๙๒.๑๑	๗.๘๙	๑๐๐.๐๐
เกษตรกร/ผู้นำกลุ่มอาชีพ	๙๔.๒๙	๕.๗๑	๑๐๐.๐๐
นักธุรกิจ/พนักงานภาคเอกชน	๙๒.๔๕	๗.๕๕	๑๐๐.๐๐
นิสิต/นักศึกษา	๙๖.๑๕	๓.๘๕	๑๐๐.๐๐
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	๘๘.๘๙	๑๑.๑๑	๑๐๐.๐๐
วุฒิสภา/ข้าราชการบำนาญ	๙๕.๐๐	๕.๐๐	๑๐๐.๐๐
อื่นๆ (นักพัฒนาเอกชน.สส. สภาที่ปรึกษาฯ,พระ,ประชาชน)	๘๗.๘๘	๑๒.๑๒	๑๐๐.๐๐
รวม	๙๓.๑๗	๖.๘๓	๑๐๐.๐๐ (๖๑๕ ราย)

ตารางที่ ๒๒ : ร้อยละของความพึงพอใจต่อการดำเนินการด้านพิธีการและขั้นตอนการประชุม

อาชีพ/สถานภาพ	เหมาะสมดีแล้ว	ควรปรับปรุง	รวม
เจ้าหน้าที่ภาครัฐ/รัฐวิสาหกิจ	๙๖.๕๗	๓.๔๓	๑๐๐.๐๐
นักวิชาการในสถาบันการศึกษา/วิจัย	๑๐๐.๐๐	๐.๐๐	๑๐๐.๐๐
เกษตรกร/ผู้นำกลุ่มอาชีพ	๙๖.๘๘	๓.๑๒	๑๐๐.๐๐
นักธุรกิจ/พนักงานภาคเอกชน	๙๒.๕๙	๗.๔๑	๑๐๐.๐๐
นิสิต/นักศึกษา	๑๐๐.๐๐	๐.๐๐	๑๐๐.๐๐
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	๙๔.๑๒	๕.๘๘	๑๐๐.๐๐
วุฒิสภา/ข้าราชการบำนาญ	๑๐๐.๐๐	๐.๐๐	๑๐๐.๐๐
อื่นๆ (นักพัฒนาเอกชน.สส. สภาที่ปรึกษาฯ,พระ,ประชาชน)	๙๑.๑๘	๘.๘๒	๑๐๐.๐๐
รวม	๙๖.๔๖	๓.๕๔	๑๐๐.๐๐ (๖๒๑ เรื่อง)

ตารางที่ ๒๓ : ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวิดิทัศน์

ข้อเสนอแนะ	ร้อยละ
๑. วิธีการการนำเสนอ (ข้อมูลนำเสนอค่อยๆไป/นำเสนอข้อมูลสำเร็จรูปมากเกินไป/ไม่มีจุดเน้น/นำเสนอเร็วเกินไป/ควรมีการเกริ่นนำมากกว่านี้/ไม่ครอบคลุมทุกยุทธศาสตร์/ภาพไม่ชัดเจน/ควรนำเสนอข้อมูลสถิติประกอบไปด้วย	๖๒.๕๐
๒. ประเด็นเนื้อหา (ควรเน้นไทยมีจุดศูนย์รวมของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์/เน้นภาคเกษตร/ควรมีภาพเป้าหมายหรือความสำเร็จที่ชัดเจน/เน้นผลกระทบจากสารเคมีเกษตร/ความสำเร็จและล้มเหลวของแผนฯ	๓๑.๒๕
๓. อื่นๆ (ควรมีการแจกบทวิดิทัศน์ประกอบ)	๖.๒๕
รวม	๑๐๐.๐๐ (๑๖ เรื่อง)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ใคร่ขอความร่วมมือผู้เข้าร่วมการประชุมประจำปี ๒๕๕๓ ของ สศช. ทุกท่าน โปรดกรอกแบบสอบถามและส่งคืนในกล่องรับแบบสอบถามหน้าห้องประชุม เพื่อสำนักงานฯ จะได้ใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงการดำเนินงานให้เกิดประโยชน์ต่อสาธารณชนยิ่งขึ้นต่อไป

- ☐ ไม่เห็นชอบเพราะ.....

๗. ท่านเห็นชอบกับยุทธศาสตร์การพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ มากน้อยเพียงใด

๗.๑ ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรมในสังคม

๗.๒ ยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้อย่างยั่งยืน

๗.๓ ยุทธศาสตร์การสร้างความปลอดภัยและมั่นคงของอาหารและพลังงาน

๗.๔ ยุทธศาสตร์การสร้างเศรษฐกิจฐานความรู้และการสร้างปัจจัยแวดล้อม

๗.๕ ยุทธศาสตร์การสร้างเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจในภูมิภาค

๗.๖ ยุทธศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

☐ เห็นชอบมากปานกลางน้อย

☐ ไม่เห็นชอบเพราะ.....

.....

.....

๘. ภายหลังการประชุมท่านได้รับความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์การพัฒนาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ เพียงใด

☐ ได้รับความรู้และเข้าใจมากปานกลางน้อย

☐ ไม่เข้าใจเพราะ.....

.....

.....

๙. การนำเสนอวิทัศน์และอำนาจการในเรื่องต่างๆ มีความเหมาะสมหรือควรปรับปรุงเรื่องใดบ้าง

๙.๑ การนำเสนอวิทัศน์ เรื่อง “แนวทางการพัฒนาประเทศ ในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑”

☐ เหมาะสมดีแล้ว ☐ ควรปรับปรุงได้แก่.....

.....

๙.๒ สถานที่ประชุมประจำปี ๒๕๕๓ มีความเหมาะสม สะดวกสบาย

☐ เหมาะสมดีแล้ว ☐ ควรปรับปรุงได้แก่.....

.....

๙.๓ การต้อนรับผู้เข้าร่วมประชุมของเจ้าหน้าที่

☐ เหมาะสมดีแล้ว ☐ ควรปรับปรุงได้แก่.....

.....

๙.๔ การลงทะเบียนมีความสะดวก รวดเร็ว

☐ เหมาะสมดีแล้ว ☐ ควรปรับปรุงได้แก่.....

.....

๙.๕ ระบบเสียงในห้องประชุมรับฟังได้ชัดเจน

☐ เหมาะสมดีแล้ว ☐ ควรปรับปรุงได้แก่.....

.....

๙.๖ การจัดที่นั่งของผู้เข้าร่วมประชุม

☐ เหมาะสมดีแล้ว ☐ ควรปรับปรุงได้แก่.....

.....

๙.๗ การให้บริการอาหาร อาหารว่างและเครื่องดื่มแก่ผู้เข้าร่วมประชุม

☐ เหมาะสมดีแล้ว ☐ ควรปรับปรุงได้แก่.....

.....

๙.๘ การได้ทราบข้อมูลชี้แจงระหว่างการประชุมทั้งภายในและภายนอกห้องประชุม

☐ เหมาะสมดีแล้ว ☐ ควรปรับปรุงได้แก่.....

.....

๙.๙ การดำเนินการด้านพิธีการและขั้นตอนการประชุม

☐ เหมาะสมดีแล้ว ☐ ควรปรับปรุงได้แก่.....

.....

๑๐. ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

😊😊...ขอขอบคุณที่กรุณาให้ความคิดเห็น...😊😊

สรุป

ความคิดเห็นผู้เข้าร่วมประชุมประจำปี ๒๕๕๓ ของ สศช.

ผลการสำรวจความคิดเห็นผู้เข้าร่วมประชุมประจำปี ๒๕๕๓ ของ สศช. เรื่อง “ทิศทางแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑” เกี่ยวกับการได้รับประโยชน์และความคุ้มค่าในการเข้าร่วมประชุม ความเข้าใจและเห็นชอบวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์การพัฒนาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ และความเหมาะสมเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการจัดประชุมของ สศช. สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๑. ข้อมูลทั่วไปของผู้เข้าร่วมประชุม

ผู้เข้าร่วมประชุมได้เข้าร่วมการประชุมประจำปี ๒๕๕๓ ของ สศช. รวม ๒,๗๓๗ คน โดยผู้เข้าร่วมประชุมได้ตอบแบบสอบถาม รวม ๖๗๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๘๑ ของผู้เข้าร่วมประชุมที่นั่งในห้องประชุมใหญ่ และห้องประชุมกลุ่มย่อย (๑,๔๘๐ คน) ซึ่งส่วนใหญ่ ร้อยละ ๕๑.๙๓ เป็นเพศหญิง มีอายุในช่วง ๕๐ – ๕๙ ปี คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๔๘ และ ร้อยละ ๕๐.๘๔ มาร่วมประชุมประจำปีของ สศช. เป็นครั้งแรก รองลงมาเป็นผู้ที่เคยร่วมประชุมฯ มากกว่า ๓ ครั้ง ร้อยละ ๒๒.๔๓ ส่วนสถานะอาชีพของผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่ ร้อยละ ๖๐.๒๔ ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด เป็นเจ้าหน้าที่ภาครัฐ / รัฐวิสาหกิจ รองลงมา ร้อยละ ๘.๕๐ เป็นนักธุรกิจ / พนักงานภาคเอกชน ร้อยละ ๖.๒๒ เป็นนักวิชาการในสถาบันการศึกษา / วิจัย และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสัดส่วนที่เท่ากัน ร้อยละ ๕.๗๗ เป็นวุฒิสภา ข้าราชการบำนาญ ร้อยละ ๕.๖๑ เป็นเกษตรกร / ผู้นำกลุ่มอาชีพ ร้อยละ ๔.๒๕ เป็นนักพัฒนา / เจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชน ร้อยละ ๓.๑๙ เป็นนิสิตนักศึกษา ส่วนที่เหลือได้แก่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาที่ปรึกษา พระภิกษุ และ ประชาชนทั่วไป

๒. การประเมินความสำเร็จของการจัดประชุมประจำปี

๒.๑ การได้รับประโยชน์และความคุ้มค่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ร้อยละ ๖๗.๗๒ เห็นว่าการเข้าร่วมประชุมประจำปีในครั้งนี้มีความคุ้มค่ามาก โดยร้อยละ ๓๘.๙๐ ให้เหตุผลว่าคุ้มค่าเพราะได้ทราบเกี่ยวกับแนวคิด ทิศทาง ยุทธศาสตร์การพัฒนา กรอบนโยบายของแผนฯ ๑๑ แผนฯ ร้อยละ ๒๑.๑๖ สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการวางแผนของหน่วยงาน/ธุรกิจ/ท้องถิ่น ชุมชน ใช้ประกอบการจัดทำแผน นโยบาย แผนงาน โครงการ ร้อยละ ๑๒.๒๙ ได้มีส่วนร่วม แลกเปลี่ยน เรียนรู้ เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น และ ร้อยละ ๙.๒๒ ได้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการการวางแผน ขั้นตอน กระบวนการการจัดทำแผน

๒.๒ การจัดประชุมสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในการสร้างความเห็นชอบเกี่ยวกับวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์การพัฒนาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ร้อยละ ๙๕.๙๑ เห็นชอบกับวิสัยทัศน์แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ที่กำหนดไว้ว่า “สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง” โดยเห็นชอบในระดับมากถึงร้อยละ ๖๕.๔๙ และ ร้อยละ ๙๖.๙๑ เห็นชอบกับยุทธศาสตร์การพัฒนา

ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ โดยเห็นชอบระดับมากร้อยละ ๖๓.๖๕ ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

๒.๓ การจัดประชุมสามารถบรรลุวัตถุประสงค์สร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์การพัฒนาในช่วงระยะของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ผู้เข้าร่วมประชุมเห็นว่า ภายหลังการประชุมทำให้ได้รับความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์การของ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ ถึงร้อยละ ๙๘.๐๕ โดยร้อยละ ๕๔.๕๑ มีความรู้และเข้าใจในระดับมาก และร้อยละ ๔๓.๖๘ ระดับปานกลาง

๒.๔ การบริหารจัดการ ซึ่งพิจารณาจากการประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับความเหมาะสมต่อการ จัดประชุมประจำปีของ สศช. พบว่า การนำเสนอวิทัศน์ เรื่อง “แนวทางการพัฒนาประเทศ ใน ระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑” ส่วนใหญ่ร้อยละ ๘๕.๒๙ ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดเห็นว่าการ นำเสนอวิทัศน์ที่นำเสนอมีความเหมาะสมดีแล้ว ส่วนความเหมาะสมต่อการอำนวยความสะดวก **สะดวกผู้เข้าร่วมการประชุม** ร้อยละ ๙๘.๖๕ ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดเห็นว่าการ ดัชนีรับผู้เข้าร่วมประชุมของเจ้าหน้าที่ที่มีความเหมาะสมดีแล้วมากที่สุด รองลงมา ร้อยละ ๙๖.๔๖ ด้านการดำเนินการด้านพิธีการและขั้นตอนการประชุม ร้อยละ ๙๔.๖๕ ด้านการลงทะเบียนมีความ สะดวก รวดเร็ว ร้อยละ ๙๓.๑๗ ด้านการได้ทราบข้อมูลชี้แจงระหว่างการประชุมทั้งภายในและภายนอก ห้องประชุม ร้อยละ ๙๐.๖๕ ด้านสถานที่ประชุมประจำปี ๒๕๕๓ มีความเหมาะสม สะดวกสบาย ร้อย ละ ๘๕.๖๙ ด้านการจัดที่นั่งของผู้เข้าร่วมประชุม ร้อยละ ๗๙.๙๐ ด้านการให้บริการอาหาร อาหารว่างและเครื่องดื่มแก่ผู้เข้าร่วมประชุม และร้อยละ ๕๓.๕๒ ด้านระบบเสียงในห้องประชุม รับฟังได้ชัดเจน

ที่	เรื่อง	เหมาะสม ดีแล้ว	ควร ปรับปรุง	รวม
๑.	วิทัศน์ เรื่อง “แนวทางการพัฒนาประเทศ ในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑”	๘๕.๒๙	๑๔.๗๑	๑๐๐.๐๐
๒.	การอำนวยความสะดวก			
	• การต้อนรับผู้เข้าร่วมประชุมของเจ้าหน้าที่	๙๘.๖๕	๑.๓๕	๑๐๐.๐๐
	• การดำเนินการด้านพิธีการและขั้นตอนการประชุม	๙๖.๔๖	๓.๕๔	๑๐๐.๐๐
	• การลงทะเบียนมีความสะดวก รวดเร็ว	๙๔.๖๕	๕.๓๕	๑๐๐.๐๐
	• การได้ทราบข้อมูลชี้แจงระหว่างการประชุมทั้งภายในและภายนอกห้องประชุม	๙๓.๑๗	๖.๘๓	๑๐๐.๐๐
	• สถานที่ประชุมประจำปี ๒๕๕๓ มีความเหมาะสม สะดวกสบาย	๙๐.๖๕	๙.๓๕	๑๐๐.๐๐
	• การจัดที่นั่งของผู้เข้าร่วมประชุม	๘๕.๖๙	๑๔.๓๑	๑๐๐.๐๐
	• การให้บริการอาหาร อาหารว่างและเครื่องดื่มแก่ผู้เข้าร่วมประชุม	๗๙.๙๐	๒๐.๑๐	๑๐๐.๐๐
	• ระบบเสียงในห้องประชุมรับฟังได้ชัดเจน	๕๓.๕๒	๔๖.๔๘	๑๐๐.๐๐

๓. ข้อเสนอแนะ

๓.๑ ข้อเสนอแนะต่อแนวคิด ทิศทาง ยุทธศาสตร์ ประเด็นการพัฒนาและการนำไปสู่การปฏิบัติ

๓.๑.๑ ข้อเสนอแนะต่อวิทยากร ผู้เข้าร่วมประชุมได้มีข้อเสนอแนะในบางเรื่องที่สำคัญ คือ การนำเสนอ power point ตัวเล็กเกินไป วิทยากรภาคเข้าพูดเร็ว ควรมีการปิดโทรศัพท์มือถือและควรเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมแสดงความคิดเห็นมากขึ้น

๓.๑.๒ ประเด็นการพัฒนา ที่ประชุมได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวคิด วิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ ประเด็นการพัฒนา และการนำไปสู่การปฏิบัติในประเด็นต่างๆ สรุปได้ดังนี้

ข้อเสนอแนะ	ร้อยละ
ด้านแนวคิดและกรอบการพัฒนาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ • แผนพัฒนาต้องมีความสมดุล ให้ความสำคัญทั้งการเป็นมิตรกับชุมชน การรักษาและลดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม • แผนพัฒนาต้องมีความเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาภาค แผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด • เป้าหมายการพัฒนาประเทศควรระบุให้ชัดเจนว่าต้องการพัฒนาประเทศให้เป็นผู้นำด้านใด • ควรมีดัชนีชี้วัดและเป้าหมายการพัฒนาที่สามารถนำไปใช้ได้	๑๐.๓๔
ด้านวิสัยทัศน์ของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ • ปรับเปลี่ยนเป็น "การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข ด้วยความมั่นคง ปลอดภัย เสมอภาค เป็นธรรมและมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง" • ควรเพิ่มเติมประเด็นเกี่ยวกับฐานความรู้ที่สร้างสรรค์ วัฒนธรรม ศักดิ์ศรีความเป็นไทย และสภาพสิ่งแวดล้อมไว้ในวิสัยทัศน์ด้วย	๖.๙๐
ด้านยุทธศาสตร์การพัฒนาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ • ควรมุ่งเน้นการเสริมสร้างคุณธรรม/การปราบปรามการคอร์รัปชันให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม • ยุทธศาสตร์การพัฒนาควรมุ่งเน้นการพัฒนาประเทศให้เกิดความยั่งยืน • ควรเพิ่มเติมยุทธศาสตร์การบริหารจัดการเศรษฐกิจและสังคมแบบบูรณาการ • ควรเพิ่มยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการกระจายความเจริญไปสู่ทุกภูมิภาคอย่างเท่าเทียมกัน • ควรแยกเรื่องเกี่ยวกับการบริหารจัดการน้ำออกมาเป็นอีกหนึ่งยุทธศาสตร์จากยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม • ควรเพิ่มเติมยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการพัฒนาด้านวัฒนธรรม ศาสนา และจริยธรรม	๑๘.๙๗
ด้านประเด็นการพัฒนาที่ควรให้ความสำคัญในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ • ควรเร่งสร้างค่านิยมความเป็นไทยและเอกลักษณ์ของไทย • ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้สูงอายุ สนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง • ควรพัฒนาคนไทยทุกคนให้รู้จักหน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละคน	๓๗.๙๓

ข้อเสนอแนะ	ร้อยละ
• การปรับปรุงแนวทางการศึกษาต้องมีแผนงานที่ชัดเจน • ควรมุ่งเน้นการพัฒนาเรื่องที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยของประชาชน • ควรทุ่มเทการพัฒนาเศรษฐกิจในภูมิภาคให้เป็นฐานหลักของประเทศ • ควรมุ่งเน้นการพัฒนาคนให้มีคุณภาพอย่างทั่วถึง • ควรเพิ่มโอกาสการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างเสมอภาคและรวดเร็ว • ควรพัฒนาสังคมให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้อย่างยั่งยืน • ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาชุมชน • ควรให้ความสำคัญกับการวิจัยและพัฒนา ด้านการนำไปสู่การปฏิบัติ การติดตาม และประเมินผลการพัฒนา • การพัฒนาประเทศต้องได้รับการปฏิบัติจากภาครัฐอย่างจริงจัง • ควรจัดทำแผนปฏิบัติการที่เน้นเรื่องศิลปกรรมและการพัฒนาชีวิต • ต้องมีการติดตามประเมินผลการพัฒนาในแต่ละยุทธศาสตร์ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว • ควรให้ความสำคัญกับการผลักดันแผนพัฒนาไปสู่การปฏิบัติให้บรรลุผลอย่างเป็นรูปธรรม • ควรมีการติดตามประเมินผลคุณภาพและการนำไปปฏิบัติของแผนพัฒนา • การติดตามประเมินผลควรพิจารณาผลกระทบที่มีต่อประชาชนกลุ่มรากหญ้า	๑๒.๐๗

๓.๑.๓ ข้อเสนอแนะด้านอำนวยการ ที่สำคัญได้แก่เรื่อง ควรปรับปรุงระบบเสียงในห้องประชุมและการถ่ายทอดไปยังห้องประชุมย่อย ควรเพิ่มจุดให้บริการอาหารว่าง เครื่องดื่ม และน้ำเปล่า รวมทั้งที่นั่งรับประทาน โต๊ะจัดบันทึก ให้แสดงแผนที่บริเวณสถานที่จัดงาน แก่ผู้เข้าร่วมประชุมและควรแจกเอกสารประกอบการประชุมล่วงหน้า

